

ØF-rapport nr. 07/2007

Statlige utgifters geografi i 2005

av

**Morten Ørbeck, Per Kristian Alnes og
Svein Erik Hagen**

Østlandsforskning

Østlandsforskning er et forskningsinstitutt som ble etablert i 1984 med fylkeskommunene og høgstestyrene/de regionale høgstesentra i fylkene Oppland, Hedmark og Buskerud som stiftere i samarbeid med Kommunaldepartementet.

Østlandsforskning er lokalisert i høgstemiljøet på Lillehammer og har i tillegg kontorer i Hamar. Instituttet driver anvendt, tverrfaglig og problemorientert forskning og utvikling.

Østlandsforskning er orientert mot en bred og sammensatt gruppe brukere. Den faglige virksomheten er konsentrert om to områder:

Næringsliv og regional utvikling
Velferd, organisasjon og kommunikasjon

Østlandsforskning sine viktigste oppdragsgivere er departement, fylkeskommuner, kommuner, statlige etater, råd og utvalg, Norges forskningsråd, næringslivet og bransjeorganisasjoner.

Østlandsforskning har samarbeidsavtaler med Høgskolen i Lillehammer, Høgskolen i Hedmark og Norsk institutt for naturforskning. Denne kunnskapsressursen utnyttes til beste for alle parter.

ØF-rapport nr. 07/2007

Statlige utgifters geografi i 2005

av

Morten Ørbeck, Per Kristian Alnes og
Svein Erik Hagen

Tittel: Statlige utgifters geografi i 2005

Forfattere: Morten Ørbeck, Per Kristian Alnes og Svein Erik Hagen

ØF-rapport nr.: 07/2007

ISBN nr.: 978-82-7356-609-6

Prosjektnummer: 10131

Prosjektnavn: De faktiske pengestrømmer til kommuner og regioner i landet

Oppdragsgiver: KS

Prosjektleder: Svein Erik Hagen

Referat: Tilnærmet alle former for statlig politikk, både finanspolitiske, pengepolitiske, handelspolitiske og ulike reguleringer, har en regional dimensjon og påvirker dermed regional utvikling. I denne rapporten analyseres finanspolitikken regionale betydning. Analysen baseres på en fullstendig kommunefordeling av tilnærmet hele det norske statsbudsjettets løpende utgifter med unntak av innkjøp av varer og tjenester, renteutgifter og overføringer til utlandet og til petroleumsfondet. På inntektssiden er de direkte personskattene, men ikke de indirekte, kommunefordelt. Analysene viser at de fleste distriktskommuner får det vesentligste av sine statlige pengestrømmer gjennom personrettede og kommunerettede ordninger som bare unntaksvis er begrunnet med at de skal utrette noe for "distriktene". De skal utrette noe for individer som fyller visse kriterier - uansett bosted.

Sammendrag: Norsk

Emneord: Statsbudsjettets geografi, overføringer, regionaløkonomi

Dato: 20. april 2007

Antall sider: 63

Pris: Kr. 95,-

Utgiver: Østlandsforskning
Serviceboks
N-2626 Lillehammer
Telefon 61 26 57 00
Telefax 61 25 41 65
e-mail: [oef@ostforsk.no](mailto: oef@ostforsk.no)
<http://www.ostforsk.no>
Dette eksemplar er fremstilt etter KOPINOR, Stenergate 1 0050 Oslo 1.
Ytterligere eksemplarfremstilling uten avtale og strid med åndsverkloven er straffbart og kan medføre erstatningsansvar.

Forord

Dette prosjektarbeidet er utført på oppdrag fra, og er finansiert av, KS. Prosjektet har kartlagt den regionale fordelingen av en rekke statlige utgiftsordninger. Under kartleggingsarbeidet har vi foretatt en fullstendig kommunefordeling av statlige utgiftsordninger som på landsbasis utgjorde 476 mrd. kroner i 2005. Resultatene er i rapporten presentert fylkesvis og etter sentralitet (definert ved hhv. innenfor og utenfor det distriktspolitiske virkeområdet), mens kommunetall er vedlagt.

Kartleggings- og analysearbeidet i denne rapporten er gjennomført av Morten Ørbeck, Per Kristian og Svein Erik Hagen. En stor takk rettes til en rekke ansatte i Statistisk sentralbyrå og i ulike statlige etater for helt nødvendig bistand med grunnlagsdata, beskrivelser og vurderinger knyttet til de ulike statlige utgiftsordninger som er regionalisert i rapporten.

Fagansvarlig i KS for prosjektet er Espen Rymoene og Børre Stolp, mens Jorunn Leegaard har vært KS sin FoU-ansvarlige på prosjektet. I tillegg har prosjektet fått nyttige bidrag fra prosjektets referansegruppe som har bestått av:

- Rådmannsutvalget i Sogn og Fjordane,
 - Vidar Roseth – leder, Balestrand,
 - Per Kristian Storevik, Eid,
 - Ole John Østenstad, Førde,
 - Ørjan Forthun, Vågsøy,
 - Jan Øhlckers, Sogn og Fjordane fylkeskommune og
 - Jan Rysste, daglig leder i KS Sogn og Fjordane
- Fylkesstyreleder i KS Finnmark ordfører i Vardø Rolf E. Mortensen
- Fylkesstyreleder i KS Nord-Trøndelag og formannskapsmedlem i Verran kommune Bjørn Skjeldstad

Lillehammer, april 2007

Ståle Størdal
Forskningsleder

Svein Erik Hagen
Prosjektleder

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG	7
1 INNLEDNING OG RAPPORTINNHOLD	11
2 KARTLEGGINGSMETODER OG KILDER	13
2.1 FREMGANGSMÅTE I REGIONALISERINGSARBEIDET	13
2.2 HVA ER REGIONALISERT OG HVA ER DET IKKE	14
2.3 BEHANDLINGEN AV STATENS INNTEKTSPOSTER	17
2.4 KILDER OG METODER FOR REGIONALISERINGEN AV DE ENKELTE UTGIFTER	18
3 STATLIGE UTGIFTERS GEOGRAFI – RESULTATER	21
3.1 RESULTATER I TALL	21
3.2 HVA FORKLARER OVERFØRINGSBILDET	27
3.3 UTVIKLING OVER TID	30
4 STATENS ROLLE I KOMMUNEØKONOMIEN	33
4.1 INNLEDNING	33
4.2 RESULTATER I TALL	33
4.3 NÆRMERE OM SYSTEMET FOR STATLIGE RAMMEOVERFØRINGER.....	38
4.4 EN LITEN OPPSUMMERING	41
4.5 REGIONALPOLITISK BEGRUNNEDE OVERFØRINGER I INNTEKTSSYSTEMET	41
5 STATENS BETYDNING FOR PERSONINNTEKT	49
5.1 INNLEDNING	49
5.2 RESULTATER I TALL	50
REFERANSER	53
VEDLEGG 1: STATLIG PRODUKTINNSATS OG ANSKAFFELSER	55
VEDLEGG 2: KOMMUNETALL	57

Sammendrag

Smal eller brei distriktpolitikk?

Tilnærmet alle former for statlig politikk og virksomhet har en regional dimensjon og påvirker dermed regional utvikling. Finanspolitikken virker regionalt gjennom lokalisering av statlig virksomheter og investeringer foruten gjennom nivå og utforming på overføringene til, og skattene fra, norske personer, bedrifter og kommuner. Tilsvarende har også pengepolitikken (renter og valutakurser), handelspolitikken og ulike statlige reguleringstiltak regionale implikasjoner.

I distrikts-/regionalpolitikken fokuseres det oftest på distriktpolitisk motiverte overføringer. Etter KRDs definisjoner hadde den ”smale distriktpolitikken” i 2005 en samlet ramme på drøyt 2 mrd. kroner, og den ”brede distriktpolitikken” iht. KRDs definisjoner ytterligere 13-25 mrd. kroner avhengig om man regner med ordningene under kategori B eller ikke. Til sammenlikning var statens samlede utgifter samme år 612 mrd. kroner når interne overføringer og låneutbetalinger/-opptak nettoføres og nettooverføringer til/fra Petroleumsfondet holdes utenfor. Statsbudsjettet omfatter dermed i hovedsak utgiftsordninger som ikke har noen distriktpolitisk begrunnelse eller innretning, men som likevel har en regional fordeling og dermed innvirkning på regional utvikling.

I denne rapporten ser vi nærmere på finanspolitikken regionale betydning, med hovedvekt på de løpende statlige utgifter i 2005. Analysen bygger på metoder og opplegg fra Østlandsforsknings tidligere kartlegginger av den regionale fordelingen av statlige utgifter i 1998 og 2000 samt drøfting av hva som bestemmer overføringenes størrelse og av hvorledes disse overføringene påvirker inntektsdannelsen i lokale økonomier. Undersøkelsen gir en fullstendig kommunefordeling av 476 mrd. statlige utgiftskroner eller 78 prosent av samlede statlige nettoutgifter etter nettooverføringer til Petroleumsfondet. De kommunefordelte statlige overføringer/utgifter tilsvarer et nasjonalt gjennomsnitt på 102.546 kroner/innbygger. Statlige innkjøp av varer og tjenester, renteutgifter og overføringer til utlandet er de viktigste utgifter som ikke er kommunefordelt i undersøkelsen. På inntektssiden er direkte personskatter på totalt 155 mrd. kroner eller i gjennomsnitt 33.441 kr/innbygger regionalisert. De ulike pengestrømmene mellom staten og regionene er satt inn i separate inntektsregnskap for husholdningene og kommuneforvaltningen. Dette muliggjør kvantitative analyser av den rolle statlige overføringer spiller for den lokale inntektsdannelsen, både direkte i form av statlige lønninger og overføringer til personer og kommuner, og indirekte gjennom virkninger på lokal kjøpekraft og kommunale skatteinntekter, og dermed videre på aktiviteten i privat og kommunal tjenesteproduksjon.

Hva viser kartleggingen av statsbudsjettets geografi i 2005?

- Det er de mest folkerike fylkene som Oslo, Akershus, Hordaland og Rogaland som mottar de største statlige pengestrømmene. Disse fire fylkene mottar nær 40 prosent av de kommunefordelte statlige utgiftene i 2005. Sentrale kommuner, definert som kommuner utenfor det distriktpolitiske virkeområdet, står som mottaker for nær 70 prosent av de statlige pengestrømmene. Regnet per innbygger er imidlertid de samlede statlige pengestrømmene høyest i fylkene i Nord-Norge og høyere i distriktskommuner enn sentrale kommuner.
- Kommuneoverføringene på totalt 97 mrd. kroner har en klar distriktsprofil og bidrar i sterk grad til at de nordnorske fylkene har de største samlede statlige overføringene regnet per innbygger. Distriktene har i gjennomsnitt over 78 prosent høyere kommuneoverføringer enn sentrale områder. Primærkommunenes rammetilskudd gjennom inntektssystemet er hele 152 prosent høyere i distriktskommunene enn i sentrale kommuner.
- De personrettede overføringene dominerer i omfang blant de regionaliserte statlige utgiftsordningene med totalt 228 mrd. kroner. Regnet per innbygger er det relativt moderate regionale forskjeller, men innbyggere i distriktskommunene mottar i gjennomsnitt 15 prosent høyere personoverføringer enn i sentrale kommuner.
- De statlige lønnsutbetalingene, som samlet utgjør 124 mrd. kroner og her er fordelt etter de ansattes skattekommune, er ikke overraskende størst i Oslo også regnet per innbygger. Regnet per innbygger er de statlige lønningene 30 prosent lavere innenfor det distriktpolitiske virkeområdet enn utenfor.
- Næringsoverføringer mv. er her veldig vidt definert ved å omfatte verdien av redusert/kompensert arbeidsgiveravgift i privat sektor, arbeidsmarkedstiltak og forskningsmidler foruten jordbrukstøtten og støtte gjennom Innovasjon Norge. De utgjør likevel ikke mer enn 27 mrd. kroner, men har store regionale ulikheter. Viktigste er disse i Nord-Norge, Sogn og Fjordane, Nord-Trøndelag og Oppland. Det er særlig reduksjons- og kompensasjonsordninger knyttet til arbeidsgiveravgiften som bidrar til de fylkesvise forskjellene, men også mange andre ordninger har en klar overvekt i distriktene. Motsatt er det med forskningsmidlene, hvor over 90 prosent går til mottakere i sentrale kommuner.
- Ser vi på personskatter til staten er disse regnet per innbygger klart høyst i Oslo og Akershus og klart lavest i Finnmark. Forskjellene i personskatter gjenspeiler i hovedsak inntektsforskjeller fylkene i mellom, men for Finnmarks del også særskilte geografisk betingede skattelettelser.

Er det distriktpolitikken eller demografien som avgjør?

De statlige overføringene som er kartlagt omfatter både ordninger som helt eller delvis er distriktpolitisk begrunnet og ordninger som er helt geografisk nøytrale. Et interessant spørsmål er hvilke av ordningene som bidrar til regionale forskjeller i samlet overføringsnivå, eksempelvis som bidrar til at gjennomsnittet blant kommuner innenfor det distriktpolitiske virkeområdet er 117.162 kr/innbygger eller 21 prosent høyere enn gjennomsnittet utenfor virkeområdet på 97.065 kr/innbygger, og som bidrar til de fylkesvise variasjonene fra 144.443 kr/innbygger i Finnmark til 90.034 kr/innbygger i Rogaland?

En måte å studere dette på er å se på ulikhetene etter mottakerkategori. Dette viser at differansen i samlede statlige utgifter regnet per innbygger mellom kommuner innenfor og utenfor virkeområdet på 18.434 kr/innbygger i 2005 fordelte seg med 13.422 kr/innbygger fra kommuneoverføringene, 8.227 kr/innbygger fra næringsrettede ordninger og 5.465 kr/innbygger fra personrettede overføringer, mens statslønningene (8.681 kr/innbygger) trakk motsatt retning. En annen måte å belyse det på er å gruppere overføringene iht. KRDs inndelinger i kategori A (tiltak og ordninger som har distriktpolitiske mål som begrunnelse, eller som favoriserer distriktsområder utover kompensasjon for å oppnå like tilbud) og kategori B (tiltak og ordninger som skal utjevne og kompensere for å oppnå like resultater mellom grupper og områder, eller som er lokalisert til distriktsområder på grunn av gitte forhold og er særlig viktige for næringsutvikling, sysselsetting, lokal økonomi eller bosetting). Totalt 8,4 mrd. kroner av våre kommunefordelte statlige utgifter faller i kategori A (herunder arbeidsgiveravgiftsreduksjon/kompensasjon, pristilskudd for melk og kjøtt, "13.50-midler" gjennom Innovasjon Norge og Nord-Norge- og regionaltilskudd i kommuneoverføringene), mens 9,4 mrd. kroner faller i kategori B (herunder øvrig landbruksstøtte, BU, skogbruksstøtte, fiskeri mv.). De øvrige 458,0 mrd. kronene har ingen distriktpolitisk begrunnelse. Analysene viser at de regionale ulikheter i overføringene bare i begrenset grad er knyttet til distriktpolitisk begrunnede overføringer. De fleste distriktskommuner får det vesentligste av sine statlige pengestrømmer gjennom personrettede og kommunerettede ordninger som bare unntaksvis er begrunnet med at de skal utrette noe for "distriktene". De skal utrette noe for individer som fyller visse kriterier - uansett bosted. De regionale variasjonene oppstår i hovedsak gjennom ulik aldersstruktur og inntektsforhold og de statlige utgiftene som ikke faller i kategori A og B vil i hovedsak "flytte med folk" hvis de flytter.

Har bildet endret seg over tid?

Analysene foran viser at mange kommuner får vesentlig større statlige overføringer gjennom personrettede og kommunerettede overføringer enn gjennom distrikts- og næringsrettede ordninger. Dette er en situasjon som har utviklet seg over tid. Korrigert for utviklingen i konsumprisindeksen er realverdien av næringsoverføringene redusert med 34 prosent siden 1978 og de personrettede overføringene økt med 200 prosent (tredoblet) i samme periode. Korrigert for overføringen av sykehusene fra fylkeskommunene til staten er kommuneoverføringene økt med over 130 prosent (mer enn doblet) siden 1978.

Sammenliknet med 2000-studien har utvidelsen av regionaliserte statslønninger slått sterkere ut i sentrale strøk enn distriktene. Videre har veksten i arbeidsmarkedstiltak vært langt sterkere i sentrale strøk enn i distriktene. Også for personrettede overføringer, Forskningsrådet mv. har økningen vært noe sterkere i sentrale kommuner, mens kommuneoverføringene har utviklet seg om lag prosentvis likt for begge grupper. I sum er dermed de kommunefordelte statlige utgiftene økt med 52 prosent i sentrale kommuner mot 22 prosent i distriktskommuner fra 2000 til 2005. Regnet i kroner/innbygger økte overføringene til sentrale kommuner med 41 prosent og til distriktskommunene med 33 prosent.

Staten i kommuneøkonomien

Som nevnt er statlige overføringer vesentlig høyere regnet per innbygger i distriktskommuner enn sentrale kommuner. Skatt på formue og inntekt, regnet per innbygger, er høyere i sentrale kommuner enn i distriktskommunene, mens det er motsatt for ”Andre driftsinntekter”. Det er særlig rammetilskuddet som bidrar til at distriktskommunene har høyere samlede driftsinntekter enn sentrale kommuner, 51.478 mot 43.126 kr/innbygger, når vi holder Oslo utenfor.

Variasjonene i rammetilskuddet og øremerkede tilskudd bidrar også til de regionale variasjonene i den statlige andelen av driftsinntektene, som i 2005 var på gjennomsnittlig 46,7 prosent blant distriktskommunene mot 33,3 prosent blant sentrale kommuner. Når det gjelder fylkeskommunene er det svært store forskjeller mellom fylkene, både i sum driftsinntekter regnet per innbygger, og i hvor stor del av driftsinntektene som kommer i form av statlige overføringer. Per innbygger varierer de samlede driftsinntektene fra 6.436 kroner i Akershus til 14.251 kroner i Finnmark. De statlige overføringene utgjør bare 26,2 prosent av driftsinntektene i Akershus, og er oppe på 65-79 prosent i Sogn og Fjordane, Nordland, Troms og Finnmark.

Staten i personøkonomien

Staten står, i form av skattepliktige ytelser i trygdesystemet, statlige lønninger og jordbruksoverføringer, direkte for 30 prosent av norske innbyggers bruttoinntekt, varierende fra 26 prosent i Oslo, Akershus og Rogaland til 41 prosent i Finnmark og Troms. Korrigert for skattefrie overføringer og utliknet skatt står staten for 24 prosent av disponibel inntekt på landsbasis, varierende fra 17 prosent i Akershus til 42 prosent i Finnmark. Høyere statlige overføringer, lavere skatter tilbake til staten, og generelt lavere markedsbaserte inntekter i eget næringsliv, gjør altså at staten spiller en langt viktigere rolle for personers (og kommuners) inntekter i distriktene enn i sentrale strøk og dermed også bidrar til en betydelig regional inntektsutjevning..

Abstract in English:

In the discussion of how national policies impacts on regional development, focus tends to be given to funding and incentives driven by regional political decisions. However, almost all national policies encompass regional and rural aspects and hence impact rural and regional development. This paper addresses the impact of Norwegian fiscal policy on regional development. The analysis reviews the Norwegian Fiscal Budget's expenditures distributed at municipality-level for year 2005, except for expenditure related to purchases of goods and services, interest payments and transfers to the Government Petroleum Fond. The system allows analysis of how governmental funding impacts on local income generation. Such income generation could either be seen as governmental expenditure on salaries in the public sector or other transaction to private persons and local authorities, or indirectly through the influence on purchasing power and tax revenue at local level, which again impacts on the activity and employment level in local service sector. The study reveals that a large part of municipalities in rural areas receive a majority of their government funding as transactions in the form of income or other transfers to cover needs on the individual level, and not as a contribution for fostering of rural and regional development. Due to these transactions strong link to the local populations' income generation, many rural areas have achieved to develop local services at a level similar to that of central areas despite weak developments in other local sectors.

1 Innledning og rapportinnhold

Tilnærmet alle former for statlig politikk og virksomhet har en regional dimensjon og påvirker dermed regional utvikling. Finanspolitikken virker regionalt gjennom lokalisering av statlig virksomheter og investeringer foruten gjennom nivå og utforming på overføringene til, og skattene fra, norske personer, bedrifter og kommuner. Tilsvarende har også pengepolitikken (renter og valutakurser), handelspolitikken og ulike statlige reguleringsiltak regionale implikasjoner.

I dette utredningsprosjektets gis det en kvantitativ analyse av den regionale fordeling av ulike statlige overførings- og utgiftsordninger

Det er gjennomført flere studier av statlige utgifters og inntekters regionale fordeling i både Norge og Sverige. (Se bl.a. Kann, 1999, KR D, 2001, NHO, 2002 og Aggefore & Bodvik, 2000.)

Østlandsforskning utførte i 2000 et forprosjekt for KR D som innspill til departementets egen ”Effektutredning”, jf. Ørbeck & Lein 2000. Her gis det en kartlegging og drøfting av ulike statlige pengestrømmers geografi med utgangspunkt i statsregnskapet for 1998. Det ble imidlertid også gitt en teori- og litteraturoversikt vedrørende statens rolle i lokale økonomier og konkret satt opp separate inntektsregnskap for husholdningene og kommuneforvaltningen som overføringene deretter ble satt inn i. Dette muliggjør kvantitative analyser av den rolle statlige overføringer spiller for den lokale inntektsdannelsen, både direkte i form av statlige lønninger og overføringer til personer og kommuner, og indirekte gjennom virkninger på lokal kjøpekraft og kommunale skatteinntekter, og dermed videre på aktiviteten i privat og kommunal tjenesteproduksjon. En ny og enda bredere kartlegging ble gjort i Ørbeck, 2002, denne gang med utgangspunkt i statsregnskapet for 2000 og på oppdrag for både KR D, NFRs Regionalforskningsprogram (REGUT) og Effektutvalget, se Grimsrud, Hagen og Ørbeck (2004), Bukve, Foss, Onsager, Selstad. & Ørbeck (2004) og NOU 2004:2.

Den foreliggende prosjektrapporten gir en oppdatert kartlegging av statlige utgifters geografi og deres rolle i lokal inntektsskaping i forhold til Ørbeck 2002. Analyseåret er 2005 og resultatene er presentert fylkesvis og etter sentralitet (definert ved hhv. innenfor og utenfor det distriktspolitiske virkeområdet). Kommunetall er presentert i vedlegg.

Alle oversikter er basert på den kommuneinndelingen som gjelder fra 2007, og om avviker fra analyseåret 2005 ved at hhv. Ølen og Vindafjord og Aure og Tustna er slått sammen.

Rapporten er disponert slik:

- I kapittel 2 beskrives de fremgangsmåter, kilder og beregningsmetoder som er benyttet i arbeidet med å regionalisere de statlige utgiftene.
- I kapittel 3 presenteres resultatene fra dette regionaliseringsarbeidet. Det gis også en kort omtale av hvilke faktorer som bestemmer overføringene og bidrar til regionale ulikheter, og utviklingen over tid for viktige statlige utgifter.
- I kapittel 4 analyseres først statens rolle i kommuneøkonomien i ulike deler av landet. Dette gjøres gjennom kvantitative analyser hvor de statlige overføringer til kommunene sammenstilles med kommunenes øvrige inntekter. Videre sammenliknes de regionalpolitisk begrunnede overføringene i inntektssystemet med KRDs virkemidler for regional utvikling og nyskaping (kap. 551, post 60) og øvrige statlige overføringskategorier.
- I kapittel 5 analyseres statens rolle for personinntekten i ulike deler av landet ved at en rekke statlige overføringer settes inn i et inntektsregnskap for personer basert på selvangivelsesstatistikk og skattestatistikk. Dette muliggjør kvantifisering av statens bidrag til personers bruttoinntekt og disponible inntekt i ulike deler av landet.

2 Kartleggingsmetoder og kilder

2.1 Fremgangsmåte i regionaliseringsarbeidet

I Stortingsmelding nr. 3 presenterer Regjeringen de årlige Statsregnskap medregnet folketrygden. For året 2005 viste dette regnskapet en samlet utgift på 1.009,9 mrd. kroner. Inntektene etter overføringer var på 1.007,9 mrd. kroner.

Statsregnskapet benytter et bruttoprinsipp som innebærer at inntekter og utgifter føres brutto hver for seg, selv om de refererer seg til samme institusjon. Videre inngår låneopptak og utlån, avdrag mv. på hhv. inntekts- og utgiftssiden. Slike forhold bidrar til å "blåse" opp inntekts- og utgiftstallene.

Utover Finansdepartementets ordinære publisering av statsregnskapet utarbeider også SSB statistikk over statens inntekter og utgifter med mer nettopregede tall. SSBs foreløpige tall for utgifter for statskassen medregnet folketrygden i 2005 fremgår av tabell 2.1 og viser netto utgifter på 816,8 mrd. kroner inkl. netto overføringer til petroleumsfondet og 611,9 mrd. kroner når disse overføringene holdes utenfor.

Vår kartlegging av statlige utgifters geografi i 2005 har i likhet med tidligere kartlegginger tatt utgangspunkt i et materiale fra SSB som viste koblingen mellom kapittel/poster på statsregnskapet og SSBs utgiftsarter, i praksis i form av et regneark hvor over 1.600 ulike utgiftsposter på statsregnskapet for 2005 var fordelt på nær 30 ulike utgiftsarter. Tabell 2.1 er i realiteten en forenklet versjon av denne fordelingen hvor vi har summert over alle postene under hvert departement og slått sammen en del utgiftsarter. Deretter arbeidet vi etter følgende opplegg, tilsvarende som for 2000-kartleggingen:

- Gjorde en vurdering av hvilke utgiftsarter som det ikke var ønskelig/meningsfullt å regionalisere, eksempelvis statlige renteutgifter og overføringer til utlandet,
- Skaffet kommunefordelte data for statlige lønnsutgifter fra Lønns- og trekkoppgaveregisteret, men uten å fordele disse på departement, etat, virksomhetstype¹,
- Fikk tilgang til kommunefordelte data fra KS for kommuneregnskap til både kommuner og fylkeskommuner,
- Foretok en rangering etter størrelse blant alle kapittel/poster som inngikk under de ulike artsgrupper: "overføringer til private", "statlig produktkjøp for husholdninger" og "overføringer til andre stats- og trygderegnskap"²,
- På bakgrunn av a) denne rangeringen, b) en gjennomgang av omtalen av ulike utgiftsordninger i departementenes fagproposisjoner og c) kontakt med ansvarlige for ulike

¹ For en slik fordeling av statlige tilsatte etter både kontorkommune og departement/etat/institusjon vises det til Statens Sentrale Tjenestemannsregister (SST), jf. de årlige vedlegg til Statbudsjettet Gul bok.

² En rekke statlige overføringer som BU-midler, krigspensjoner, støtte til forskning mv. skjer via fond og lignende som ikke er en del av statskassen. I SSBs statistikk over statskassens utgifter fremkommer dette som overføringer til andre stats- og trygderegnskap

overføringsordninger, ble det gjort et utvalg av utgiftsordninger som det var meningsfullt og viktig, samt teknisk mulig og ressursmessig forsvarlig, å få regionalisert/kommunefordelt,

- For de valgte utgiftsordningene ble det fra ulike kontorer i Statistisk sentralbyrå og en rekke statlige etater innhentet ferdige kommuneoversikter eller rådata som muliggjorde egen gruppering på kommune.

2.2 Hva er regionalisert og hva er det ikke

Som det fremgår av tabell 3.1 har vi kunnet kommunefordelte statlige utgiftsordninger som på landsbasis utgjør 476 mrd. kroner eller 78 prosent av de 612 mrd. kroner samlede statlige nettoutgifter etter nettooverføringer til Petroleumsfondet. Tilsvarende tall for 2000 var 330 mrd. kroner og 74 prosent. Overføringene i 2005 fordeler seg slik med 2000-tall i parentes:

- 228,2 (173,8) mrd. kroner i overføringer til husholdningene som omfatter trygder og stønader via NAV, stipender, rentestøtte og avskrivninger gjennom Statens lånekasse for utdanning og bostøtte.
- 96,6 (90,8) mrd. kroner i overføringer til kommuner og fylkeskommuner, både rammetilskudd fra KRD og øremerkede tilskudd
- 124,3 (43,4) mrd. kroner i statlig lønnsutgift. Økningen i forhold til forrige kartlegging skyldes omorganiseringer av bl.a. sykehusene og at vi har inkludert andre statlig eide foretak, Norges bank og statlige låneinstitusjoner (som ikke ble medregnet sist og som i tabell 2.1 er definert som Andre stats- og trygderegnskap).
- Totalt 26,8 (21,8) mrd. kroner i produksjonssubsidier, overføringer til andre stats- og trygderegnskap, overføringer til innenlandske organisasjoner mv. og kapitalutgifter. Her finner vi de viktigste regionaliserte ordningene med bedrifts-/næringsrettede overføringer så som tilskuddsordningene i jordbruket, tilskudd innen skogbruk og fiske, kompensasjonsordninger for økt arbeidsgiveravgift, BU-støtte og andre tilskuddsordninger som administreres av Innovasjon Norge, forskningsmidler fra Norges forskningsråd, støtte til opptreningsinstitusjoner og deler av tilskuddene til arbeidsmarkedstiltak.

Alle overføringer til personer samt jordbruksstøtten og lønninger til statsansatte er fordelt etter mottakers bosteds-/ likningskommune. Tilskuddene til bedrifter og institusjoner er imidlertid fordelt etter ”kontorkommune”.

Tabell 2.1: Statsregnskapet for 2005 og hva som er regionalisert. Tall i mill. kroner

Departement	Kapittel	Sum utgifter		Overføringer til private			Andre løpende overfør.			Statlig konsum			
		Stats-regnsk.	Statistisk Sentralb.	Produksj. subsidier	Stønader personer	Ideelle org. o.a. innen.	Andre statsregn.	Komm. forvaltn.	Utland	Lønns-kostn.	Produkt-innsats	Beregnet kapitalslit	Prod.kjøp/ gebyr
Kongehus og slottsforvaltning	1-2	133	132	0	0	0	120	0	0	12	0	0	
Regjering	20-24	237	220	0	0	0	0	0	0	132	88	0	
Stortinget	41-51	1 188	1 033	0	0	108	0	0	0	600	325	0	
Høyesterett	61	58	56	0	0	0	0	0	0	36	20	0	
Utenriksdepartementet	100-197	20 932	18 204	0	0	1 176	145	0	14 567	1 072	1 244	0	
Utdannings- og forskningsdepartementet	200-288	32 211	28 882	1 497	201	2 051	20 831	1 575	156	828	1 703	40	
Kultur- og kirkedepartementet	300-342	6 512	6 391	839	204	2 210	575	475	0	1 323	765	0	
Justis- og politidepartementet	400-480	15 702	14 988	31	301	14	102	25	10	8 730	5 171	604	
Kommunal- og regionaldepartementet	500-587	62 449	62 348	174	2 683	428	161	56 957	0	561	1 384	0	
Arbeids- og sosialdepartementet	600-666	11 485	11 234	1 437	1 240	298	1 667	2 525	0	2 354	1 713	0	
Helse- og omsorgsdepartementet	700-761	82 748	79 567	441	65	410	70 974	4 949	0	927	1 434	367	
Barne- og familiedepartementet	800-868	34 283	34 201	153	17 265	1 603	125	12 201	32	1 981	841	0	
Nærings- og handelsdepartementet	900-960	4 336	3 739	1 445	42	60	923	7	73	670	519	0	
Fiskeri- og kystdepartementet	1000-1070	2 986	2 488	150	0	2	352	0	7	1 115	862	0	
Landbruks- og matdepartementet	1100-1161	13 784	13 546	10 700	2	91	1 118	0	0	949	686	0	
Samferdselsdepartementet	1300-1380	22 500	14 839	4 173	23	52	108	809	25	1 576	8 263	-190	
Miljøverndepartementet	1400-1472	2 959	2 374	185	38	445	232	33	52	430	959	0	
Moderniseringsdepartementet	1500-1583	9 704	8 451	11	31	474	70	0	0	7 019	849	-3	
Finansdepartementet	1600-1651	34 188	33 335	12	0	879	0	10 714	0	3 789	2 165	0	
Forsvarsdepartementet	1700-1795	29 809	25 814	44	0	93	152	0	134	10 128	15 259	0	
Olje- og energidepartementet	1800-1830	1 619	1 598	258	30	4	446	0	0	374	486	0	
Ymse utgifter	2309	11	11	0	0	0	0	0	0	0	11	0	
Statsbankene	2410-2427	73 658	10 128	1 349	8 432	0	347	0	0	0	0	0	
Petroleumsvirksomheten	2440-2442	21 447	745	14	0	0	731	0	0	0	0	0	
Statens forretningsdrift	2445-2490	1 496	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Folketrygden	2530-2790	235 453	235 084	4	206 356	314	32	189	0	3 413	1 650	23 126	
Statlig petroleumsfond	2800	288 022	204 951	0	0	0	204 951	0	0	0	0	0	
Annet/inntekter/korleksjoner		3	2 448	2 548	-2 625	1	-8	-1 986	-5	-1 276	120	16 669	
Sum totale utgifter		1 009 913	816 807	25 465	234 288	10 713	304 154	88 473	15 051	46 743	46 517	16 669	
Sum eks. petroleumsfond			611 856	25 465	234 288	10 713	99 203	88 473	15 051	46 743	46 517	16 669	

Tabell 2.2: Statsregnskapet for 2005 sammenliknet med 2000. Tall i mill. kroner

Departement	Kapittel	Sum utgifter 2005		Departement	Kapittel	Sum utgifter 2000	
		Stats-regnsk.	Statistisk Sentralb.			Stats-regnsk.	Statistisk Sentralb.
Kongehus og slottsforvaltning	1-2	133	132	Kongehus og slottsforvaltning	1-11	129	129
Regjering	20-24	237	220	Regjering	20-21	143	142
Stortinget	41-51	1 188	1 033	Stortinget	41-51	759	760
Høyesterett	61	58	56	Høyesterett	61	47	45
Utenriksdepartementet	100-197	20 932	18 204	Utenriksdepartementet	100-197	13 367	12 450
Utdannings- og forskningsdepartementet	200-288	32 211	28 882	Kirke- utdannings- og forskningsdept.	200-299	26 913	25 904
Kultur- og kirkedepartementet	300-342	6 512	6 391	Kulturdepartementet	300-398	3 574	3 569
Justis- og politidepartementet	400-480	15 702	14 988	Justisdepartementet	400-490	11 381	11 377
Kommunal- og regionaldepartementet	500-587	62 449	62 348	Kommunal- og regionaldepartementet	500-587	63 459	62 939
Arbeids- og sosialdepartementet	600-666	11 485	11 234	Sosial- og helsedepartementet	600-797	29 877	29 860
Helse- og omsorgsdepartementet	700-761	82 748	79 567				
Barne- og familiedepartementet	800-868	34 283	34 201	Barne- og familiedepartementet	800-868	20 779	20 775
Nærings- og handelsdepartementet	900-960	4 336	3 739	Nærings- og handelsdepartementet	900-993	4 541	4 130
Fiskeri- og kystdepartementet	1000-1070	2 986	2 488	Fiskeridepartementet	1000-1070	2 208	2 206
Landbruks- og matdepartementet	1100-1161	13 784	13 546	Landbruksdepartementet	1100-1170	16 487	14 944
Samferdselsdepartementet	1300-1380	22 500	14 839	Samferdselsdepartementet	1300-1380	24 764	17 383
Miljøverndepartementet	1400-1472	2 959	2 374	Miljøverndepartementet	1400-1471	2 654	2 647
Moderniseringsdepartementet	1500-1583	9 704	8 451	Arbeids- og administrasjonsdept.	1500-1593	21 082	15 857
Finansdepartementet	1600-1651	34 188	33 335	Finansdepartementet	1600-1670	25 217	21 429
Forsvarsdepartementet	1700-1795	29 809	25 814	Forsvarsdepartementet	1700-1795	25 818	25 806
Olje- og energidepartementet	1800-1830	1 619	1 598	Olje- og energidepartementet	1800-1892	1 157	1 130
Ymse utgifter	2309	11	11	Ymse utgifter	2309	25	25
Statsbankene	2410-2427	73 658	10 128	Statsbankene	2410-2426	51 883	8 735
Statlig petroleumsvirksomhet	2440-2442	21 447	745	Statlig petroleumsvirksomhet	2440-2442	23 300	653
Statens forretningsdrift	2445-2490	1 496	0	Statens forretningsdrift	2445-2481	2 014	88
Folketrygden	2530-2790	235 453	235 084	Folketrygden	2530-2790	175 357	175 351
Til statlig petroleumsfond	2800	288 022	204 951	Til statens petroleumsfond	2800	161 373	161 373
Annet/inntekter/korleksjoner		3	2 448	Beregnet kapitalslit		0	0
Sum totale utgifter		1 009 913	816 807	Sum totale utgifter		708 307	619 707
Sum eks. petroleumsfond			611 856	Sum eks. petroleumsfond			443 674
Herav fordelt på kommune			475 835	Herav fordelt på kommune			329 666

Med totalt 475,8 mrd. kroner fordelt av en totalutgift på 612 mrd. kroner, gjenstår det en ikke-regionalisert del på 136,2 mrd. kroner. Dette fordeler seg slik (med 2000-tall i parentes):

- 30,8 (24,7) mrd. kroner i overføringer til utlandet og renteutgifter. Dette er utgifter som det gir lite mening å regionalisere.
- 16,7 (15,1) mrd. kroner i beregnet kapitalslit og netto kapitalutgifter. Dette knytter seg i det alt vesentlige til statens investeringsaktivitet som ikke er en del av denne kartleggingen. Det kan imidlertid vises til egen omtale av statlig innkjøpspolitikk i vedlegg.
- 18,8 (13,6) mrd. kroner i form av legemiddelstøtte, refusjoner og andre ordninger gjennom trygdesystemet, som i tabell 2.1 er kategorisert som ”produktkjøp til husholdningene”. I tillegg har vi ikke fordelt statlige gebyrinntektene som stammer fra en lang rekke refusjons- og gebyrordninger.
- 46,5 (41,7) mrd. kroner i løpende innkjøp av varer og tjenester (produktinnsats).
- I størrelsesorden 7 mrd. kroner i ufordelte personrettede overføringer, herunder utbetalinger i bosatte i utlandet.
- Det resterende knytter seg hovedsakelig til ufordelte produksjonssubsidier/tilskudd til private skoler, samferdselsformål (NSB, fly, post, ferger mv.), drift av statsbanker, AFP-tilskudd m.m., til ufordelte overføringer til ideelle organisasjoner og til ufordelte overføringer til andre stats- og trygderegnskap som bl.a. omfatter overføringer til Statens pensjonskasse og Statens petroleumssikringsfond, en del statlige virksomheter/institusjoner som Rikshospitalet, Radiumhospitalet, Sametinget, Veterinærinstituttet og Planteforsk.
- For øvrig vil det under flere ordninger være visse avvik mellom summen av våre innhentede/fordelte kommunetall og det responderende utgiftsbeløp i statsregnskapet. Årsakene til dette kan være at a) deler av utbetalingene går til utlandet, har uoppgitt kommune eller går til fellestiltak på tvers av kommuner, b) det kan skyldes mindre tidsforskyvinger mellom våre datakilder og statsregnskapet, c) det kan skyldes at midlene gå via fonds hvor det ikke er direkte sammenheng mellom fondets utbetalinger og fondets tilførsler fra statsbudsjettet det enkelte år, osv. I de tilfeller hvor vi har benyttet fordelingsnøkler, og ikke innsamlede kommunefordelte utbetalingstall, vil fordelt beløp nødvendigvis sammenfalle med statsregnskapets utgift.

Som det fremgår er det nær 50 mrd. kroner som det ikke er interessant å regionalisere i en studie av løpende statlige utgifters geografi, jf. de to første punktene over, selv om vi berører statlige anskaffelser/investeringer senere i rapporten. Dette må også antas å gjelde deler av de ufordelte produksjonssubsidiene og overføringene til ideelle organisasjoner og andre stats- og trygderegnskap. Hovedproblemet i flere sammenhenger er at ”førstehånds” mottakeradresse av de statlige midlene i mange tilfeller vil si lite om hvor midlene er kommet til anvendelse. Eksempelvis vil dette gjelde overføringene til NSB, Posten og ideelle organisasjoner. En regionalisering av disse overføringene ville fordret en omfattende kartlegging av virksomheten innenfor slike institusjoner, foruten at en vil støte på problemer med å separere de statlige midlers anvendelse fra andre midler institusjonene rår over. Til sist er det vel strengt tatt de reisende eller brevsenderne, og dermed deres bostedsregioner, som mottar subsidiene. Med de utvidelser vi har gjort for fordelte statlige lønninger har vi imidlertid medregnet og kommunefordelt

lønnskompenten av overføringene over statsbudsjettet til bl.a. statlig eide foretak, inkl. Statsforetak (SF), Norges bank og statlige låneinstitusjoner.

Også statens løpende innkjøp av varer og tjenester (nær 46,5 mrd. kroner) hadde det vært ønskelig å kunne regionalisere. Dette vil imidlertid være en omfattende og problematisk oppgave. I et eget vedlegg er det en kort omtale av statlige innkjøp. Det konkluderes her med at de statlige utgiftene til produktinnsats og anskaffelser er av en annen karakter enn de andre som inngår i kartleggingen. De kartlagte, regionalfordelte statlige utgiftene går rett inn i husholdningenes, kommunenes eller bedriftenes kasser. Virkningene, og ikke minst den regionale fordelingen av virkningene, av de statlige innkjøpene er lang mer usikker. Rent metodisk hadde det vært mulig å gjøre beregninger basert på nøkkeltall, f.eks. med utgangspunkt i den statlige sysselsettingen i de ulike kommuner. Men nøkkeltall kan bare gi grove, og svært usikre anslag på den regionale fordeling av statlige pengestrømmer. Dette gir stor usikkerhet i tallene og kan svekke tilliten også til resten av kartleggingen og analysen.

2.3 Behandlingen av statens inntektsposter

Denne utredningen har ikke hatt fokus på pengestrømmer fra regionene til staten. Mange av statens inntektsposter ville uansett vært lite interessant å regionalisere så som renter og utbytte, overføringer fra statens petroleumsvirksomhet, Norges Bank mv. og skatter og avgifter fra utvinning av petroleum.

For indirekte skatter (merverdi- og investeringsavgift, produktavgifter på tobakk, alkohol, biler, drivstoff, olje, elektrisitet osv.) er det i tillegg svakheter ved datagrunnlaget, herunder hovedkontorproblematikk. For øvrig er merverdiavgift og produktavgifter rimelig å betrakte beskatning av husholdningenes *forbruk*. Avgiftene oppkreves på produksjons- eller omsetningsleddet kun av praktiske årsaker da oppkreving av avgifter fra enkeltpersoner basert på deres forbruk av ulike varer mildt sagt ville vært en lite håndterbar ordning. Ved at avgiftene normalt veltes over i prisene er det uansett forbrukerne som belastes avgiftene. I en slik situasjon er det meningsløst å fordele innbetalt avgiftsbeløp på regioner etter betalende bedrifts lokalisering.

Vi har imidlertid innhentet kommunefordelte tall for utliknede personskatter fra SSBs skattestatistikk for 2005. Bakgrunnen er at det her skjuler seg flere skattefradrag- og reduksjonsordninger som varierer geografisk, og at vi senere trenger skatteinnbetalingen for å beregne disponibel inntekt.

2.4 Kilder og metoder for regionaliseringen av de enkelte utgifter

2.4.1 Statlige lønnsutgifter

Kommunetall er beregnet av SSB på grunnlag av data fra Lønns- og trekkoppgaveregisteret fordelt etter institusjonell sektor og de ansattes likningskommune.

2.4.2 Kommuneoverføringer

Tall for statlige overføringer til kommuner og fylkeskommuner ble ved tidligere kartlegginger innhentet fra SSBs statistikkbank. Grunnet omlegginger i denne statistikken har vi denne gang valgt å bruke data som er tilrettelagt av KS v/ Børre Stolp. Vi har videre valgt å fordele de fylkeskommunale overføringene ut på enkeltkommuner innen fylkene ved hjelp av tall fra SSB over fylkeskommunal sysselsetting i 2005 etter bostedskommune.

2.4.3 Personrettede overføringer

Overføringene via trygdesystemet er i hovedsak innhentet fra NAV og fordelt på mottakers bostedskommune og kapittel/post i statsregnskapet. Unntaket er for dagpenger, rehabiliteringspenger, attføringspenger og attføringsstønad hvor kommunefordelte 2004-data er innhentet fra SSB og benyttet til fordeling av 2005-utgiftene. Oversikter over utbetalt bostøtte er innhentet fra Husbankens hjemmesider og utbetalte utdanningsstipender og visse andre stipendformer er innhentet fra Statens lånekasse for utdanning (SLU) og fordelt på mottakers likningskommune. Videre har vi valgt å kommunefordelte rentestønaden, som i hovedsak finansierer rentefritaket i studietiden, med en fordelingsnøkkel basert på data fra SLU over innvilgende lån for studieåret 2004-2005 fordelt på hjemstedskommune. Dette bør gi en rimelig god fordeling såfremt ikke de innvilgende lån de nærmeste foregående studieår hadde en vesentlig annen geografisk fordeling. Alternativ fordelingsnøkkel er lånesaldo, men dette gir uansett om lag samme kommunefordeling som bruk av låneopptakene som nøkkel. Utgifter til nedskrivning av lån for bosatte og yrkesaktive i Finnmark og Nord-Troms, samt andre ordninger med ettergivelser, er kommunefordelt i samråd med SLU.

2.4.4 Produksjonssubsidier og annet

Landbruksoverføringer:

- Tilskudd til husdyr, areal- og kulturlandskapstilskudd samt ulike ordninger med tilskudd til seterdrift, fordyrking fjellet, bratte bruk, dyr på utmarksbeite, økologisk produksjon, bevaringsverdige storferaser mv. Kommunefordelte utbetalingstall for 2005 er innhentet fra Statens Landbruksforvaltning (SLF) via Statistisk sentralbyrå (SSB).
- Driftstilskudd til melkeproduksjon. Beregnet på grunnlag av kommunetall fra SSB over antall bruk med hhv. melkeku og melkegeit samt de satser som gjaldt for dette i 2005, dvs. kr. 54.000 per bruk med mer enn 30.000 liter kumelk per år i Sør-Norge unntatt bruk ved Oslofjorden (kr. 59.000 per bruk) og kr. 60.000 per bruk med mer enn 30.000 liter kumelk per år i Nord-Norge samt kr. 60.000 for alle bruk med mer enn 15.000 liter geitemelk per år).
- Pristilskudd på melk. Beregnet på grunnlag av kommunetall for melkedyr, en beregnet årsproduksjon på hhv. 6.000 liter/melkeku og 530 liter/melkegeit, samt 2005-satser for hhv. grunntilskudd (fjernet for kumelk og 2,35 øre/liter for geitemelk) og distriktstilskudd (0-168 øre/liter for både ku- og geitemelk). De benyttede satsene for distriktstilskudd i den enkelte

kommune bygger på gjeldende soneinndeling (A-J). I de tilfeller hvor samme kommune har områder i flere soner er den sone valgt som ut ifra forskriftens tekst synes å omfatte største delen av kommunen. Ved "kommunesammenslåing" pga. for få oppgaver, er "liten kommune" lagt til en større (med flere enheter).

- Pristilskudd på kjøtt. Beregnet på grunnlag av kommunetall for slaktevekt fordelt på dyreslag fra "Leveranseregisteret for slakt" via SSB, samt satser for hhv. grunntilskudd (3,81 kr/kg for sau og 5,15 kr/kg for geit) og distriktstilskudd (0-11,10 kr/kg for storfe og geit, 0-13 kr/kg for sau, 0-5,40 for gris og 0-0,20 kr/kg for fjærfe). Satsene per kommune bygger på gjeldende soneinndeling (sone 1-5 foruten egne Vestlandsregler for gris og fjærfe). I de tilfeller hvor samme kommune har områder i flere soner er den sone valgt som ut ifra forskriftens tekst synes å omfatte største delen av kommunen. Ved "kommunesammenslåing" pga. for få oppgaver, er "liten kommune" lagt til en større (med flere enheter).
- Prisnedskrivning på korn. Beregnet på grunnlag av kommunetall for kornavlinger og en generell sats på 0,338 kr/kg.
- Velferdsordninger. Tilskuddene til avløser ved ferie og fritid og ved sykdom mv. er innhentet fra SLF. Nasjonale 2005-tall for overføringen fra jordbruksavtalen til Folketrygden som skal tilsvare den fordelen næringsdrivende i jordbruk har av å betale medlemsavgift til folketrygden etter satsen for lønsmottakere (7,8 prosent i stedet for 10,7 prosent) er kommunefordelt på grunnlag av kommunetall for næringsinntekt fra jordbruk hentet fra selvangivelsesstatistikk 2000. Det samme gjelder den kollektive innbetalingen over jordbruksavtalen til sykepengeordningen.
- BU-midler. Data for BU-midler som tildeles via Innovasjon Norges regionale apparat er innhentet fra Innovasjon Norge sentralt
- Øvrig jordbruksstøtte. Øvrige overføringsordninger under jordbruksavtalen er ikke kommefordelt fordi dette enten er praktisk umulig, svært ressurskrevende eller ikke gir noen mening.

Skogkultur og skogsbilveger. Kommunetall for utbetalinger er innhentet fra SSB.

Tilskudd via Innovasjon Norge: Data for innvilgede tilskudd via Innovasjon Norge er fordelt på mottakers kommune og virkemiddeltype iht. data fra Innovasjon Norge sentralt.

Private helseinstitusjoner: Kommunefordelte tall for overføringer til opptreningsinstitusjoner mv. er innhentet fra NAV.

Reduksjon/kompensasjon for arbeidsgiveravgift: Årene 2004-2006 representerer en unntaksperiode med nedtrapping, overgangsordninger og kompensasjonsordninger knyttet til ordninggen med geografisk differensiert arbeidsgiveravgift. Ordningen ble i hovedsak gjeninnført i 2007 på 2003-nivå. Det er vanskelig å få data for de ulike kompensasjonsordningene grunnet ulike administrering, desentraliserte fordelinger, mange kommuneoverskridende fellestiltak mv. I stedet for å medregne de deler av kompensasjonene som vi kunne fått data for har vi derfor valg å beregne hva privat sektor ville hatt i avgiftslette med det lønns-/arbeidsgiveravgiftsgrunnlaget

som var i 2005 og avgiftssatsene fra 2003. Vi mener vi dette bør tilsvare de samlede overgangs- og kompensasjonsordningen rimelig bra siden disse har hatt som intensjon å tilsvare bortfall av avgiftsreduksjon i forhold til 2003-regler. Disse beregningene bygger på lønssumtall fra Lønn- og trekkoppgaveregisteret som tilsvarer arbeidsgiveravgiftsgrunnlaget fordelt etter skattekommune.

Overføringer via Norges Forskningsråd: Under en rekke departementer skjer det overføringer til Norges Forskningsråd (andre stats- og trygderegnskap i tabell 2.1). Utbetalingene fra NFR i 2005 har vi kunnet fordele på kommune og mottakerkategori på basis av tilgang til NFRs komplette prosjektoversikt. Fordelingen på mottakerkategori (næringsliv, instituttene, Universitet og høyskoler samt annet) fremgår av tabeller i kapittel 3. Som det her fremgår har vi kommunefordelt 4,2 av totalt 4,5 mrd. kroner. Resten gjelder utlandet eller ufordelte administrasjonsutgifter mv. ved NFR.

Arbeidsmarkedstiltakene under kap. 634 (totalt 4,8 mrd. kroner) er i hovedsak kommunefordelt etter tiltaksdeltakernes bostedskommune fordi det ikke foreligger kommunefordelte utbetalingstall. Tester utført i Ørbeck 2002 viste at denne metoden kun ga akseptable avvik.

I forhold til 2000-kartleggingen har det denne gang vist seg vanskeligere å få kommunefordelte tall for flere typer ordninger. Omorganisering/sentralisering av statlige etater reduserer koplingen mellom utbetalingskontorets lokalisering og mottakernes bostedskommune. Tilsvarende blir mer og mer av nærings- og distriktpolitiske støtteordninger fordelt ut på fylkeskommunene og/eller på tiltak som går på tvers av kommuner, noe som reduserer sporbarheten. Og i forhold til 2000-kartleggingen er skipsbyggingsstøtten avvirket, mens kommunetall for Enovas støtteordninger ikke lot seg skaffe. På den annen side har vi skaffet lønnsutgifter også for ansatte i statlige foretak mv. slik at vi får kommunefordelt en del av det som fremkommer under overføringer til andre stats- og trygderegnskap.

3 Statlige utgifters geografi – resultater

3.1 Resultater i tall

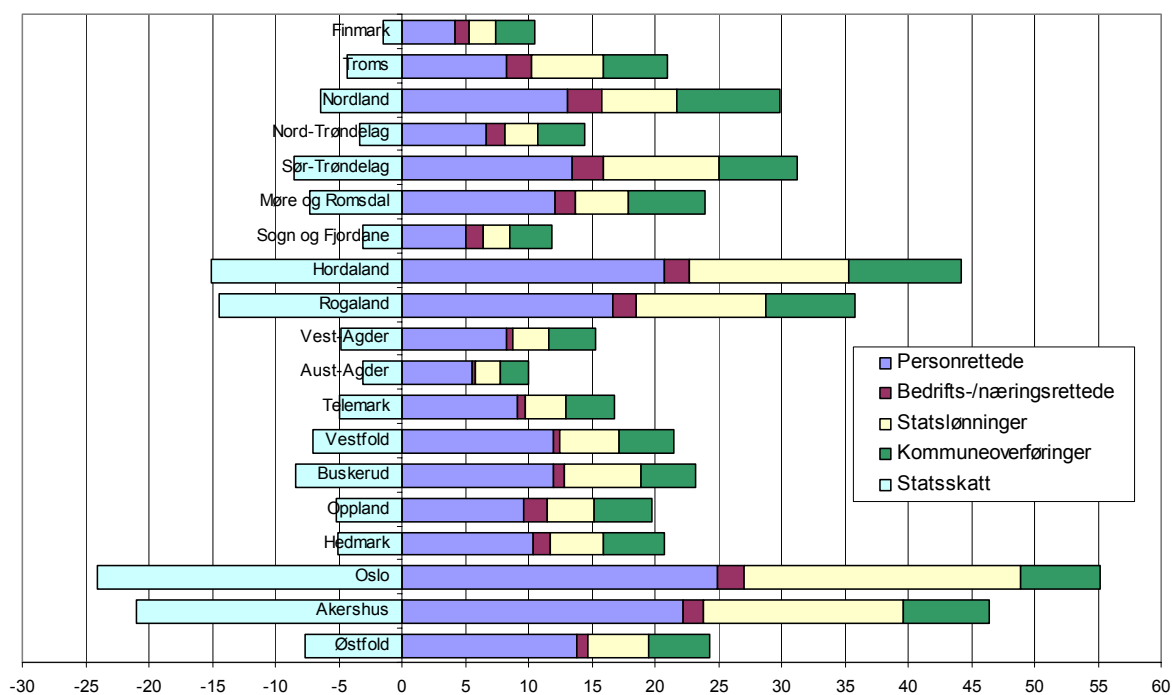
Tabell 3.1. gir en komplett oversikt over hvilke utgiftsordninger som er kommunefordelt for 2005. Tabellen viser også den distriktpolitiske dimensjonen i overføringene, målt ved å se på kommuner innenfor og utenfor det distriktpolitiske virkeområdet (iht. status per 1.1.2007). Tabell 3.2. viser overføringene for fylkene regnet i mill. kroner og tabell 3.3 regnet i kroner/innbygger. Resultatene er oppsummert i figur 3.1 og figur 3.2 som gir en grafisk illustrasjon av hvorledes disse overføringene regnet i hhv. mrd. kroner og i kroner per innbygger fordeler seg. Til sammen viser figurene og tabellene at:

- Det er de mest folkerike fylkene som Oslo, Akershus, Hordaland og Rogaland som mottar de største statlige pengestrømmene. Disse fire fylkene mottar nær 40 prosent av de kommunefordelte statlige utgiftene i 2005. Sentrale kommuner, definert som kommuner utenfor det distriktpolitiske virkeområdet, står som mottaker for nær 70 prosent av de statlige pengestrømmene. Regnet per innbygger er imidlertid de samlede statlige pengestrømmene høyest i fylkene i Nord-Norge og høyere i distriktskommuner enn sentrale kommuner.
- Kommuneoverføringene på totalt 97 mrd. kroner har en klar distriktsprofil og bidrar i sterk grad til at de nordnorske fylkene har de største samlede statlige overføringene regnet per innbygger. Distriktene har i gjennomsnitt over 78 prosent høyere kommuneoverføringer enn sentrale områder. Primærkommunenes rammetilskudd gjennom inntektssystemet er hele 152 prosent høyere i distriktskommunene enn i sentrale kommuner.
- De personrettede overføringene dominerer i omfang blant de regionaliserte statlige utgiftsordningene med totalt 228 mrd. kroner. Regnet per innbygger er det relativt moderate regionale forskjeller, men innbyggere i distriktskommunene mottar i gjennomsnitt 15 prosent høyere personoverføringer enn i sentrale kommuner.
- De statlige lønnsutbetalingene, som samlet utgjør 124 mrd. kroner og her er fordelt etter de ansattes skattekommune, er ikke overraskende størst i Oslo også regnet per innbygger, men også Nord-Norge har høye statslønninger. Regnet per innbygger er de statlige lønningene 30 prosent lavere innenfor det distriktpolitiske virkeområdet enn utenfor.
- Næringsoverføringer mv. er her veldig vidt definert ved å omfatte verdien av redusert/kompensert arbeidsgiveravgift i privat sektor, arbeidsmarkedstiltak og forskningsmidler foruten jordbrukstøtten og støtte gjennom Innovasjon Norge. De utgjør likevel ikke mer enn 27 mrd. kroner, men har store regionale ulikheter. Viktigst er disse i

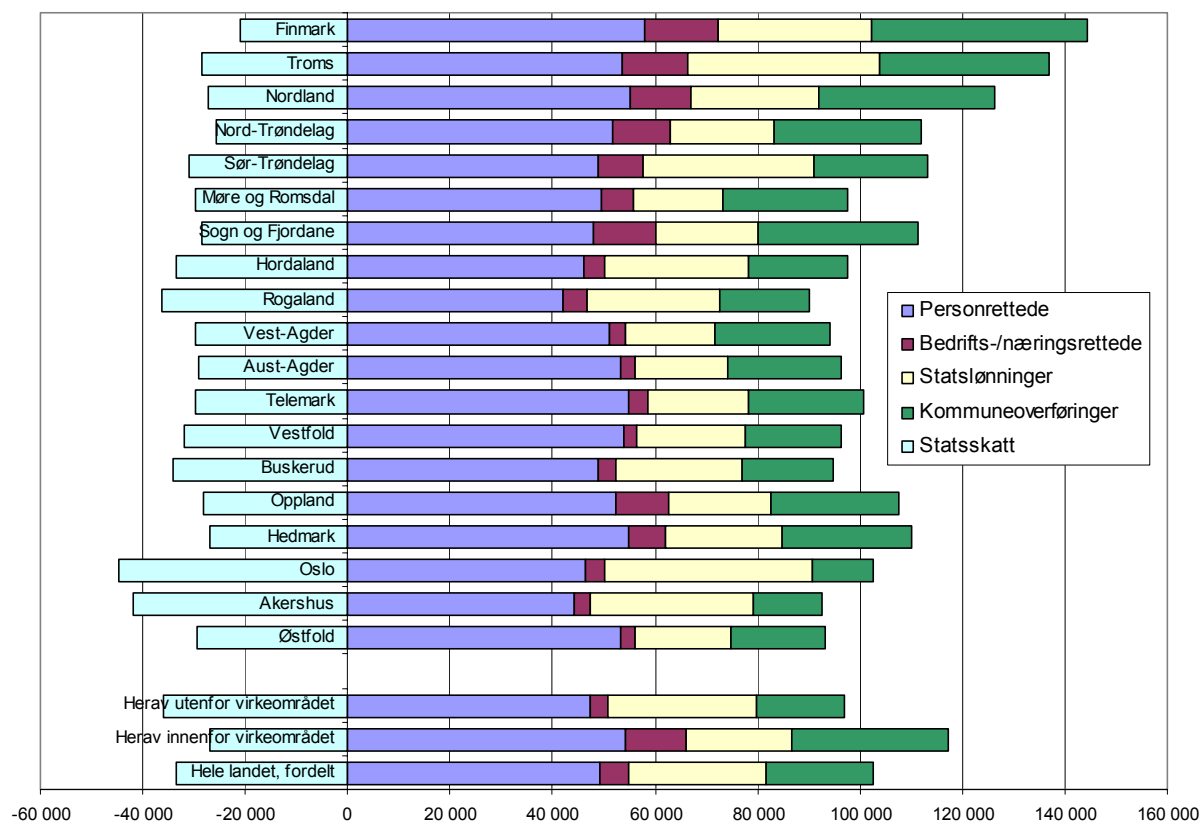
Nord-Norge, Sogn og Fjordane, Nord-Trøndelag og Oppland. Det er særlig den reduserte arbeidsgiveravgiften som bidrar til de fylkesvise forskjellene, men også mange andre ordninger har en klar overvekt i distriktene. Motsatt er med forskningsmidlene, hvor over 90 prosent går til mottakere i sentrale kommuner.

- Ser vi på personskatter til staten er disse regnet per innbygger klart høyst i Oslo og Akershus og klart lavest i Finnmark. Forskjellene i personskatter gjenspeiler i hovedsak inntektsforskjeller fylkene i mellom, men for Finnmarks del også særskilte geografisk betingede skattelettelser.

De statlige overføringer/utgifter som er kommunefordelt i denne rapporten gir et samlet gjennomsnitt på 102.546 kroner/innbygger. Blant kommuner innenfor det distriktpolitiske virkeområdet er gjennomsnittet 117.162 eller 21 prosent høyere enn gjennomsnittet utenfor virkeområdet på 97.065 kr/innbygger. Fylkesvis varierer de statlige overføringene regnet per innbygger fra 144.443 kr/innbygger i Finnmark til 90.034 kr/innbygger i Rogaland. Av vedlagte kommuneoversikter vil det fremgå at samlede statlige overføringer regnet per innbygger varierer kommunevis fra 167.107 kr/innbygger i Vardø til 66.670 kr/innbygger i Sykkylven.

Figur 3.1: Statlige pengestrømmer til og fra til ulike fylker. Mrd. kroner i 2005

Figur 3.2: Statlige pengestrømmer til og fra til ulike fylker. Kr/innbygger i 2005

Tabell 3.1: Kommunefordelte statlige "overføringer" etter ordning og sentralitet 2005¹.

	Sum fordelt	Utenfor DPV	Innenfor DPV		Tall i kroner per innbygger			Distrikt- indeks
	Mill. kr	Mill. kr.	Mill. kr.	Andel	Landet	Utenfor DVP	Innenfor DPV	
Personrettede overføringer mv.	228 189	159 399	68 790	30 %	49 176	47 233	54 360	115
Krigspensjon	721	536	185	26 %	155	159	146	92
Kontantstøtte:	2 931	2 187	744	25 %	632	648	588	91
Barnetrygd	14 289	10 346	3 943	28 %	3 079	3 066	3 116	102
Fødsels- og adopsjonspenger mv.	9 550	7 389	2 162	23 %	2 058	2 189	1 708	78
Dagpenger	9 606	7 099	2 507	26 %	2 070	2 104	1 981	94
Rehabilitering og atføring	20 148	14 234	5 914	29 %	4 342	4 218	4 674	111
Sykepenger	23 698	16 986	6 712	28 %	5 107	5 033	5 304	105
Uførepensjon mv.	44 236	30 706	13 531	31 %	9 533	9 099	10 693	118
Alderspensjon	84 633	59 254	25 379	30 %	18 239	17 558	20 055	114
Etterlattepensjoner	2 251	1 554	697	31 %	485	460	551	120
Stønader til enslig mor eller far	2 032	1 295	737	36 %	438	384	582	152
Gravferdsstønad	109	71	38	35 %	23	21	30	145
Grunn- og hjelpestønad mv.	3 533	1 310	2 223	63 %	761	388	1 757	452
Refusjoner/produktkjøp husholdn.	1 788	672	1 116	62 %	385	199	882	443
SLU-stipend	5 501	3 498	2 003	36 %	1 185	1 037	1 583	153
SLU-Rentestøtte	766	546	220	29 %	165	162	174	107
SLU-Finnmarksavskrivning	88	0	88	100 %	19	0	70	-
SLU-Øvrig avskrivninger	298	238	60	20 %	64	71	47	67
Bostøtte	2 010	1 479	531	26 %	433	438	420	96
Jordbruksoverføringer	10 509	3 692	6 817	65 %	2 265	1 094	5 387	492
Prod.tilskudd, husdyr	1 969	675	1 294	66 %	424	200	1 022	511
AK-tilskudd, grovfôr	871	177	694	80 %	188	52	549	1 048
AK-tilskudd, korn	420	290	130	31 %	90	86	103	119
AK-tilskudd, annet	40	18	22	55 %	9	5	18	331
Andre direkte tilskudd	3 165	1 237	1 928	61 %	682	367	1 523	416
Frdrag/avkortning i dir. tilskudd	-309	-125	-183	59 %	-67	-37	-145	390
Driftstilskudd, melk	1 067	300	767	72 %	230	89	606	681
Pristilskudd, melk	453	51	402	89 %	98	15	318	2 103
Pristilskudd, kjøtt	663	106	558	84 %	143	31	441	1 410
Tilskudd, ull	157	43	114	73 %	34	13	90	713
Prisnedskrivning, norsk korn	452	368	85	19 %	98	109	67	62
Avløserordningen	1 183	385	799	67 %	255	114	631	554
Andre velferdsordninger	376	168	208	55 %	81	50	164	329
Andre næringsverføringer	2 140	887	1 253	59 %	461	263	990	377
Bedriftsutviklingsstilskudd	278	14	264	95 %	60	4	209	5 202
Etablererstipend	103	54	49	48 %	22	16	39	243
Fylkesvise BU-midler	337	107	230	68 %	73	32	182	573
Investeringsstilskudd	162	0	162	100 %	35	0	128	-
Industrielle FoU-kontrakter	157	108	49	31 %	34	32	39	121
Offentlige FoU-kontrakter	17	12	5	27 %	4	4	4	101
Tilskudd til strukturtiltak i fiskeflåten	58	6	51	89 %	12	2	41	2 122
Verdiskapingsprogram mat	82	39	43	52 %	18	12	34	292
Verdiskapingsprogram skog	33	29	4	11 %	7	9	3	34
Nasjonale tiltak for regional utvikling	88	5	82	94 %	19	2	65	4 086
Andre tilskudd gjennom Invanor	170	125	44	26 %	37	37	35	95
Skogsveger	29	5	25	84 %	6	1	19	1 439
Skogkultur	31	14	17	56 %	7	4	14	345
Private helseinstitusjoner	596	368	227	38 %	128	109	180	165
Annen redusert arbeidsgiveravgift	5 004	54	4 950	99 %	1 078	16	3 912	24 539
Midler fra Norges forskningsråd	4 200	3 820	380	9 %	905	1 132	300	27
NFR, Næringsliv	511	489	22	4 %	110	145	18	12
NFR, Institutter	1 629	1 498	131	8 %	351	444	103	23
NFR, UoH	1 801	1 624	177	10 %	388	481	140	29
NFR, Annet	259	209	50	19 %	56	62	39	63
Arbeidsmarkedstiltak	4 858	3 402	1 456	30 %	1 047	1 008	1 151	114
Statslønn	124 293	98 386	25 907	21 %	26 786	29 153	20 473	70
Kommuneoverføringer	96 643	57 934	38 709	40 %	20 827	17 167	30 589	178
Rammetilskudd, kommuner	36 279	18 662	17 616	49 %	7 818	5 530	13 921	252
Øremerkede tilskudd, kommuner	29 742	19 809	9 933	33 %	6 410	5 870	7 849	134
Andre statlige overføringer, kommun	12 909	10 007	2 902	22 %	2 782	2 965	2 294	77
Rammetilskudd, fylkeskommuner	11 956	6 389	5 566	47 %	2 577	1 893	4 399	232
Øremerkede tilskudd, fylkeskommun	3 255	1 935	1 320	41 %	701	573	1 043	182
Andre statlige overføringer, fylkeskor	2 503	1 132	1 371	55 %	539	335	1 083	323
Sum overføringer	475 835	327 573	148 262	31 %	102 546	97 065	117 162	121
Skatter til staten	155 174	121 006	34 168	22 %	33 441	35 856	27 001	75
Inntektsskatt	13 632	12 352	1 280	9 %	2 938	3 660	1 011	28
Formuesskatt	2 661	2 088	573	22 %	573	619	453	73
Fellesskatt	73 145	56 472	16 673	23 %	15 763	16 734	13 176	79
Medlemsavgift til folketrygda	65 736	50 094	15 642	24 %	14 167	14 844	12 361	83

¹ I/DPV og U/DPV betyr hhv. innenfor og utenfor det distriktspolitiske virkeområdet. Tall i kr/innbygger er beregnet ved innbyggertall per 31.12.2005. Innenfor DPV var det da totalt 1.265.449 innbyggere (27% av landets befolkning) og utenfor DPV 3.374.770 innbyggere. Mht. kommuneoverføringer er Oslo kun medregnet under kommuner. Se egen omtale i teksten.

3.2 Hva forklarer overførbildet

Som det fremgår av tabellene og figurene foran, er det store regionale forskjeller i fordelingen av en rekke statlige utgiftsordninger. Mange av disse regionale forskjellene er klart tilsiktet gjennom geografisk differensierte virkemidler. Ordninger som den differensierte arbeidsgiveravgiften, distriktstilskuddene til kjøtt og melk og mange av Innovasjon Norges virkemidler er for eksempel klart regionalpolitisk begrunnet, med definerte satser for ulike kommuner. Når det gjelder øvrig jordbruksstøtte og øvrig næringspolitiske tiltak vil geografi i noen tilfeller være ett av flere kriterier samtidig som den regionale næringsstrukturen i seg selv bidrar til betydelige regionale forskjeller i utbetalt støtte.

Vi har i denne utredningen fokusert på den faktiske geografiske fordelingen av flest mulige av slike statlige utgifts-/overførbildninger og lagt lite vekt på å kategorisere dem som generell økonomisk politikk, sektorpolitikk eller distriktpolitikk. For slike kategoriseringer vises det til vedlegg i de årlige St.prp.nr.1 Kommunal- og regionaldepartementet.

Når det gjelder hva som bestemmer kommuneoverføringene vises det til kapittel 4 og når det gjelder personrettede overføringene, statslønn og skatt ble det i Ørbeck & Lein 2000 og Ørbeck 2002 forsøkt oppsummert hvilke faktorer som påvirker overføringsbeløpene per innbygger og i hvilken grad dette er geografibetinget:

- Barnetrygd og kontantstøtte beregnes ut ifra faste satser per barn i ulike aldre. Regionale forskjeller vil derfor i hovedsak gjenspeile demografiske ulikheter. De eneste geografisk betingede ordninger gjelder Finnmark og Nord-Troms hvor det gis et ekstra tillegg i barnetrygden.
- Utbetalinger av fødsels- og adopsjonspenger varierer med politisk fastsatte satser og utbetalingsperioder, med fødselshyppighet og med foreldrenes inntektsnivå. Det er ingen geografisk betingede særordninger.
- Utbetalinger av dagpenger varierer med politisk fastsatte satser og utbetalingsperioder, med arbeidsledigheten og med de lediges tidligere inntektsnivå. Det er ingen geografisk betingede særordninger.
- Utbetalingene av sykepenger, attføringspenger og –stønader , rehabiliteringspenger og uførepensjon varierer med politisk fastsatte regler, med (tidligere) inntektsnivå og med hyppigheten av sykmeldinger, attføring, uføretrygding mv. Dette siste kan i noen grad variere regionalt med arbeidsledigheten. Det er ingen geografibetingede særordninger.
- Også utbetalingene av alderspensjon inkl. etterlattepensjon mv. varierer med politisk fastsatte regler og tidligere lønnsinntekt. Regionale forskjeller kan derfor forklares med varierende demografiske forhold og inntektsnivå, som igjen kan gjenspeile næringsstruktur. Det er ingen geografisk betingede særordninger.
- Utdanningsstipendene varierer i hovedsak regionalt med utdanningshyppigheten blant innbyggerne, andelen borte/hjemmeboere og studentenes øvrige inntekt under studietiden samt rett til reisefradrag og/eller forsørgerfradrag. Her er det faktorer som kan trekke i ulike retninger mht. å forklare regionale forskjeller. Den særskilte nedskrivningen av studielån for

bosatte i Finnmark og Nord-Troms er klart geografisk betinget.

- Bostøtte utbetales på bakgrunn av forholdet mellom inntekt og bokostnader, uten at det er eksplisitt regionalpolitisk begrunnede særordninger. I regional sammenheng vil inntekts- og bokostnadsforskjeller ofte trekke i ulik retning ved at inntekten ofte er lavere i utkantene enn i byer, mens bokostnadene normalt er høyest i byene.
- De statlige lønnsutbetalingene viser et langt mer sentralisert bilde enn mange andre overføringer vi har sett på. I noen tilfeller vil statlige virksomheter være knyttet til kommunens befolkningensmengde og sammensetning fordi de skal betjene dens innbyggere, eksempelvis trygde- og likningskontorer. I disse tilfeller vil lønnsutbetalingene gjenspeile demografiske forhold i ulike regioner. Andre statlige virksomheter er i mindre grad demografisk bestemt så som forsvarsanlegg, høyskoler, visse typer helse-/omsorgsinstitusjoner samt sentraladministrasjonen (departement, direktorater mv.). En analyse av hvilke hensyn som ligger til grunn for lokalisering av slike virksomheter ligger utenfor denne utredningens mandat.

Innbetalt skatt varierer i hovedsak med inntektsnivå, hvor både skattebeløp og skatteprosent øker med økende inntekt (progressivt system). Dette medfører at skattesystemet vil bidra til å jevne ut forskjeller i disponibel inntekt mellom personer, og dermed mellom regioner med varierende inntektsnivå. I tillegg er det egne skattefradrag- og skattereduksjonsordninger for pensjonister og barnefamilier. Beregnet skatt per innbygger kan dermed variere geografisk både med inntektsnivå og med befolkningsstruktur, eksempelvis over- eller underrepresentasjon av pensjonister og barnefamilier. Pensjonistandelen har betydning både ved at de har lavere inntekt enn lønsmottakere og ved at de har spesiell skattebehandling. Også forskjeller i andre fradragordninger, og i forholdet lønnsinntekt- og kapitalinntekt, kan skape regionale forskjeller. De eneste geografisk betingede ordningene gjelder Finnmark og Nord-Troms som har særskilte skattefradrag og lavere toppskattesats.

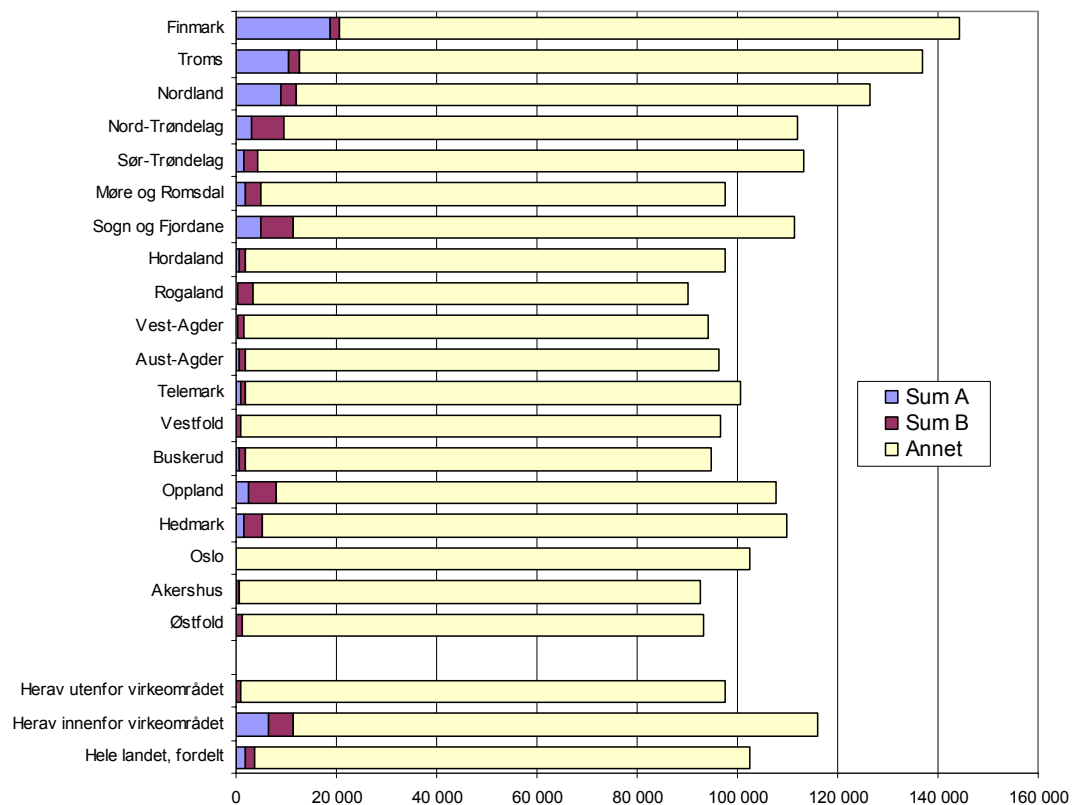
De statlige overføringene som er kartlagt er altså sammensatt av ordninger som helt eller delvis er distriktpolitisk begrunnet og ordninger som er helt geografisk nøytrale. Et interessant spørsmål er hvilke av ordningene som bidrar til regionale forskjeller i samlet overføringsnivå. Hvilke ordninger er det som bidrar til at gjennomsnittet blant kommuner innenfor det distriktpolitiske virkeområdet er 117.162 kr/innbygger eller 21 prosent høyere enn gjennomsnittet utenfor virkeområdet på 97.065 kr/innbygger og som bidrar til de fylkesvise variasjonene fra 144.443 kr/innbygger i Finnmark til 90.034 kr/innbygger i Rogaland?

En dimensjon i analysere dette ut ifra er å se på ulikhetene etter mottakerkategori, jf. tabell 3.1-3.3. Disse viste at differansen mellom kommuner innenfor og utenfor virkeområdet i 2005 var på 18.434 kr/innbygger og at denne differansen fordelte seg med 13.422 kr/innbygger fra kommuneoverføringene, 8.227 kr/innbygger fra næringsrettede ordninger og 5.465 kr/innbygger fra personrettede overføringer, mens statslønningene (8.681 kr/innbygger) trakk motsatt retning.

Heller ikke dette sier så mye om hvordan distriktpolitikkenes rolle. For å belyse dette har vi etter beste evne forsøkt å kategorisere de ulike komponentene i våre overføringstall etter de kategorier KRD bruker i vedleggene til de årlige budsjettproposisjoner:

- Kategori A: Tiltak og ordninger som har distriktpolitiske mål som begrunnelse, eller som favoriserer distriktsområder utover kompensasjon for å oppnå like tilbud.
- Kategori B: Tiltak og ordninger som skal utjevne og kompensere for å oppnå like resultater mellom grupper og områder, eller som er lokalisert til distriktsområder på grunn av gitte forhold og er særlig viktige for næringsutvikling, sysselsetting, lokal økonomi eller bosetting.

Totalt 8,4 mrd. kroner av våre kommunefordelte statlige utgifter faller i kategori A (herunder arbeidsgiveravgiftsreduksjon/kompensasjon, pristilskudd for melk og kjøtt, ”13.50-midler” gjennom Innovasjon Norge og Nord-Norge- og regionaltilskudd i kommuneoverføringene), mens 9,4 mrd. kroner faller i kategori B (herunder øvrig landbruksstøtte, BU, skogbruksstøtte, fiskeri mv.). De øvrige 458,0 mrd. kronene har ingen distriktpolitisk begrunnelse. Som figur 3.3 viser, er regionale ulikheter i overføringene bare i begrenset grad knyttet til distriktpolitisk begrunnede overføringer. De fleste distriktskommuner får det vesentligste av sine statlige pengestrømmer gjennom personrettede og kommunerettede ordninger som bare unntaksvis er begrunnet med at de skal utrette noe for "distriktene". De skal utrette noe for individer som fyller visse kriterier - uansett bosted. De regionale variasjonene oppstår i hovedsak gjennom ulike aldersstruktur og inntektsforhold og de statlige utgiftene som ikke faller i kategori A og B vil i hovedsak flytte med folk hvis de flytter.

Figur 3.3: Statlige pengestrømmer etter fylke og begrunnelse. Kr/innbygger i 2005

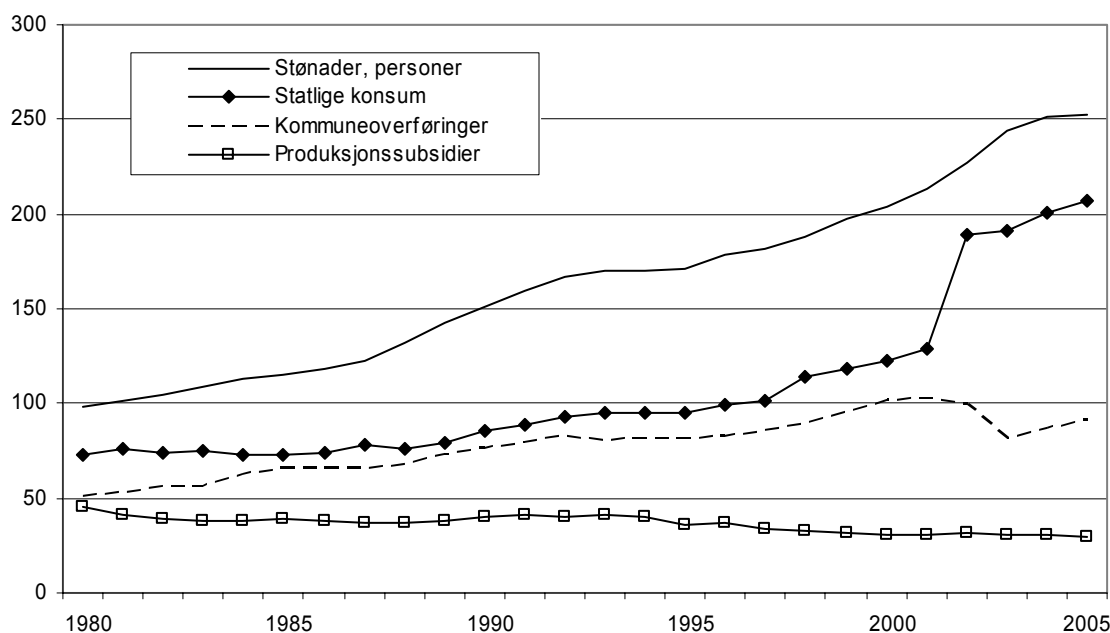
3.3 Utvikling over tid

Mange kommuner i Distrikts-Norge domineres av næringer med lang tids nedgang i sysselsetting og verdiskaping. Den negative utviklingen bremses i noen grad opp gjennom overføringer fra staten. Det har i den sammenheng vært mye fokusert på distriktpolitisk motiverte overføringer så som deler av jordbruksstøtten, differensieringen av arbeidsgiveravgiften, ymse støttetiltak gjennom Innovasjon Norge og næringsstøtte via fylkeskommuner og kommunale næringsfond.

Analysene foran viser imidlertid at mange kommuner får vesentlig større statlige overføringer gjennom andre ordninger, og ut fra helt andre kriterier enn næringsmessig tilbakegang (men her kan det selvsagt være en sammenheng). Det er særlig to overføringer som skiller seg ut pga. sin størrelse; statlige overføringer direkte til husholdningene og statlige overføringer til kommunesektoren. I tillegg til overføringene representerer statlig virksomhet en form for overføring til vertskommunene, i analysen foran synliggjort gjennom statlige lønnsutbetalinger.

Forholdet mellom de ulike overføringskategorier har endret seg betydelig over tid. Korrigert for utviklingen i konsumprisindeksen er realverdien av næringsoverføringene redusert med 34 prosent siden 1978 og de personrettede overføringene økt med 200 prosent (tredoblet). Korrigert for overføringen av sykehusene fra fylkeskommunene til staten i 2002 er kommuneoverføringene økt med over 130 prosent (mer enn doblet) siden 1978 og statlig konsum med ca. 100 prosent, jf. figur 3.4³.

³ Disse tallene gjelder "Statsforvaltningen" og ikke bare "Statskassen medregnet folketrygden". Dette innebærer at overføringer til "Andre stats- og trygderegnskap", jf. tabell 2.1, er nulltet ut og at tallene for produksjonssubsidier omfatter det meste av statlige nærings- og distriktpolitiske virkemidler, dog ikke subsidiene i form av redusert/kompensert arbeidsgiveravgift som vi foran medregnet i næringsstøtten.

Figur 3.4: Viktige statlige utgifters utvikling 1978-2005. Mrd. 2005-kroner (KPI)

Tabell 3.4 sammenstiller resultatene fra 2005-kartleggingen med 2000-kartleggingen (Ørbeck, 2002). Som det fremgår er det ikke uproblematisk å tolke utviklingstrekk med bakgrunn i disse data, dels pga. overføringen av sykehusene til staten i perioden og dels fordi det er noe ulike ordninger med i de to undersøkelsene.

Vi ser imidlertid at økningen i grunnlaget for statslønninger har slått sterkere ut i sentrale strøk enn distriktene fordi de store sykehusene, statsforetak, statlige låneinstitusjoner mv. ligger i Oslo og/eller andre større byer. Videre har veksten i arbeidsmarkedstiltak vært langt sterkere i sentrale strøk enn i distriktene. Også for personrettede overføringer, Forskningsrådet mv. har økningen vært noe sterkere i sentrale kommuner, mens kommuneoverføringene har utviklet seg om lag prosentvis likt for begge grupper. I sum er dermed de kommunefordelte statlige utgiftene økt med 52 prosent i sentrale kommuner mot 22 prosent i distriktskommuner. Regnet i kroner/innbygger økte overføringene til sentrale kommuner med 41 prosent og til distriktskommunene med 33 prosent⁴.

⁴ Det gjøres oppmerksom på at vi her har benyttet samme inndeling etter distriktpolitisk virkeområde for både 2000 og 2005, nemlig den som gjelder per 1.jan. 2007.

Tabell 3.4: Sammenlikning mellom 2000-studien (høyre) og 2005-studien (venstre). Mill. kroner

	Landet	I/DPV	U/DPV	Andel DPV		Landet	I/DPV	U/DPV	Andel DPV
Personrettede overføringer mv.	228 189	68 790	159 399	30 %	Personrettede overføringer mv.	173 647	55 909	117 738	32 %
Krigspensjon	721	185	536	26 %	Krigspensjon	891	249	641	28 %
Kontantstøtte:	2 931	744	2 187	25 %	Kontantstøtte	3 017	894	2 123	30 %
Barnetrygd	14 289	3 943	10 346	28 %	Barnetrygd	12 510	3 909	8 601	31 %
Fødsels- og adopsjonspenger m	9 550	2 162	7 389	23 %	Fødsels- og adopsjonspenger m	7 824	2 150	5 674	27 %
Dagpenger	9 606	2 507	7 099	26 %	Dagpenger	6 138	2 045	4 092	33 %
Rehabilitering og atføring	20 148	5 914	14 234	29 %	Rehabilitering og atføring	10 610	3 492	7 118	33 %
Sykepenger	23 698	6 712	16 986	28 %	Sykepenger	21 693	6 762	14 931	31 %
Uførepensjon mv.	44 236	13 531	30 706	31 %	Uførepensjon mv.	32 710	10 796	21 914	33 %
Alderspensjon	84 633	25 379	59 254	30 %	Alderspensjon	64 652	20 986	43 666	32 %
Etterlattepensjoner	2 251	697	1 554	31 %	Etterlattepensjoner	2 121	722	1 399	34 %
Stønader til enslig mor eller far	2 032	737	1 295	36 %	Stønader til enslig mor eller far	3 557	1 090	2 468	31 %
Gravferdsstønad	109	38	71	35 %	Gravferdsstønad	230	84	146	36 %
Grunn- og hjelpestønad mv.	3 533	2 223	1 310	63 %	Andre stønader mv. gjennom RT	87	33	54	38 %
Refusjoner/produktkjøp hushold	1 788	1 116	672	62 %					
SLU-stipend	5 501	2 003	3 498	36 %	Stipender, Statens lånekasse	4 643	1 690	2 954	36 %
SLU-Rentestøtte	766	220	546	29 %	Rentestøtte, Statens lånekasse	1 260	405	855	32 %
SLU-Finmarksavskrivning	88	88	0	100 %	Finmarksavskrivning, Statens lå	75	75	0	100 %
SLU-Øvrig avskrivninger	298	60	238	20 %					
Bostøtte	2 010	531	1 479	26 %	Bostøtte	1 630	526	1 104	32 %
Jordbruksoverføringer	10 509	6 817	3 692	65 %	Jordbruksoverføringer	10 346	7 202	3 144	70 %
Prod.tilskudd, husdyr	1 969	1 294	675	66 %	Prod.tilskudd, husdyr	2 190	1 559	631	71 %
AK-tilskudd, grovfør	871	694	177	80 %	AK-tilskudd, grovfør	2 349	1 812	538	77 %
AK-tilskudd, korn	420	130	290	31 %	AK-tilskudd, korn	848	256	592	30 %
AK-tilskudd, annet	40	22	18	55 %	AK-tilskudd, annet	108	53	55	49 %
Andre direkte tilskudd	3 165	1 928	1 237	61 %	Andre direkte tilskudd	391	312	79	80 %
Fradrag/avkorting i dir. tilskudd	-309	-183	-125	59 %	Fradrag/avkorting i dir. tilskudd	-367	-234	-133	64 %
Driftstilskudd, melk	1 067	767	300	72 %	Driftstilskudd, melk	1 330	1 002	328	75 %
Pristilskudd, melk	453	402	51	89 %	Pristilskudd, melk	521	464	57	89 %
Pristilskudd, kjøtt	663	558	106	84 %	Pristilskudd, kjøtt	747	602	145	81 %
Tilskudd, ull	157	114	43	73 %	Tilskudd, ull	135	103	33	76 %
Prisnedskrivning, norsk korn	452	85	368	19 %	Prisnedskrivning, norsk korn	433	89	343	21 %
Avløserordningen ferie/fritid	1 183	799	385	67 %	Avløserordningen	1 441	1 055	386	73 %
Andre velferdsordninger	376	208	168	55 %	Andre velferdsordninger	219	130	89	59 %
Andre næringsoverføringer	2 140	1 253	887	59 %	Andre næringsoverføringer	4 915	2 652	2 263	54 %
Bedriftsutviklingstilskudd	278	264	14	95 %	Tilskudd energiomlegging (Varm	101	34	67	33 %
Etablererstipend	103	49	54	48 %	Etablererstipend	97	49	48	51 %
Fylkesvise BU-midler	337	230	107	68 %	BU-midler (SND-fylker)	449	317	132	71 %
Investeringsstilskudd	162	162	0	100 %	DU-tilskudd	705	694	11	98 %
Industrielle FoU-kontrakter	157	49	108	31 %	FoU-kontrakter, NHD	180	27	153	15 %
Offentlige FoU-kontrakter	17	5	12	27 %	Div.tilskudd, fiskeri	42	27	15	65 %
Tilskudd til strukturtiltak i fiskefl	58	51	6	89 %	Fornyelse av fiskeflåten	67	56	11	84 %
Verdiskapingsprogram mat	82	43	39	52 %	Konkurransestrategier for norsk	43	1	42	2 %
Verdiskapingsprogram skog	33	4	29	11 %	VSP-skog	9	0	9	4 %
Nasjonale tiltak for regional utvi	88	82	5	94 %	Utviklings- og prosjektutviklingst	133	16	117	12 %
Andre tilskudd gjennom Invanor	170	44	125	26 %	Diverse programmer, KRD	88	63	25	72 %
Skogsveger	29	25	5	84 %	Skogsveger	55	42	13	77 %
Skogkultur	31	17	14	56 %	Skogkultur	94	68	26	72 %
Private helseinstitusjoner	596	227	368	38 %	Private labr/klinikker/skyssveder	1 391	488	903	35 %
					Skipsbyggingstøtte	1 463	772	691	53 %
Kompensert arbeidsgiveravgift, p	5 004	4 950	54	99 %	Verdien av redusert arbeidsgiverav	6 753	6 737	16	100 %
Midler fra Norges forskningsråd	4 200	380	3 820	9 %	Midler fra Norges forskningsråd	3 029	292	2 736	10 %
NFR, Næringsliv	511	22	489	4 %	Næringsliv	476	33	444	7 %
NFR, Institutter	1 629	131	1 498	8 %	Institutter	1 265	108	1 157	9 %
NFR, UoH	1 801	177	1 624	10 %	Universitet og høyskoler	1 117	108	1 009	10 %
NFR, Annet	259	50	209	19 %	Annet	170	43	126	26 %
Arbeidsmarkedstiltak	4 858	1 456	3 402	30 %	Arbeidsmarkedstiltak	3 661	1 354	2 308	37 %
Statslønn	124 293	25 907	98 386	21 %	Statslønn	43 389	10 884	32 505	25 %
Kommuneoverføringer	96 643	38 709	57 934	40 %	Kommuneoverføringer	90 678	36 452	54 226	40 %
Rammetilskudd, kommuner	36 279	17 616	18 662	49 %	Kommuner, rammetilskudd	36 549	16 850	19 698	46 %
Øremerkede tilskudd, kommuner	29 742	9 933	19 809	33 %	Kommuner, øremerkede tilskudd	19 658	6 337	13 320	32 %
Andre statlige overføringer, kom	12 909	2 902	10 007	22 %					
Rammetilskudd, fylkeskommun	11 956	5 566	6 389	47 %	Fylkeskommuner, rammetilskud	18 141	7 896	10 244	44 %
Øremerkede tilskudd, fylkeskom	3 255	1 320	1 935	41 %	Fylkeskommuner, øremerkede t	16 331	5 368	10 963	33 %
Andre statlige overføringer, fylk	2 503	1 371	1 132	55 %					
Sum overføringer	475 835	148 262	327 573	31 %	Sum overføringer	336 418	121 482	214 936	36 %
Skatter til staten	155 174	34 168	121 006	22 %	Skatter til staten	118 635	28 616	90 019	24 %
Inntektsskatt	13 632	1 280	12 352	9 %	Inntektsskatt	14 319	1 745	12 574	12 %
Formuesskatt	2 661	573	2 088	22 %	Formuesskatt	2 012	493	1 519	24 %
Fellesskatt	73 145	16 673	56 472	23 %	Fellesskatt	51 392	12 934	38 458	25 %
Medlemsavgift til folketrygda	65 736	15 642	50 094	24 %	Medlemsavgift til folketrygden	50 913	13 445	37 468	26 %

4 Statens rolle i kommuneøkonomien

4.1 Innledning

Beregninger av regionale forskjeller mht hver enkelt statlig overføringsordning er relativt uproblematisk, i hvert fall for de ordningene hvor sikre regionaliserte data foreligger. Summering på tvers av ulike typer overføringer, dvs. både til personer, bedrifter, kommuneforvaltning og statlige virksomheter er imidlertid ikke uproblematisk da inntektene brukes forskjellig og følgelig har ulik effekt lokalt. For å unngå summering av “epler og bananer” har vi derfor satt opp separate inntektsregnskap for kommuneforvaltningen og husholdningene som overføringene ble satt inn i.

Fra KS har fått tall for kommunens inntekter. Vi har samlet inntektene i et inntektsregnskap for kommuneforvaltningen som muliggjør beregninger av de statlige overføringens direkte bidrag til kommuneøkonomien. I det følgende vil vi først analysere statens rolle i kommuneøkonomien i ulike deler av landet ved hjelp av kvantitative analyser hvor de statlige kommuneoverføringene sammenstilles med kommunenes øvrige inntekter.

4.2 Resultater i tall

Vi har samlet de kommunale inntektene i fem kategorier:

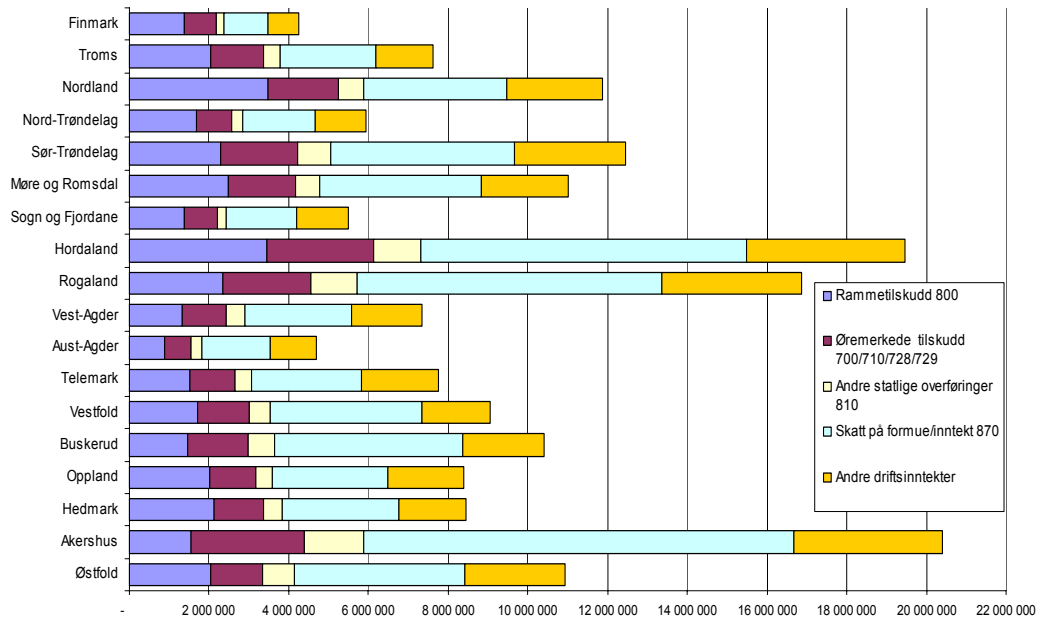
- Rammetilskudd (art 800)
- Tilskudd med krav til motytelse (øremerkede tilskudd, art 700, 710, 728, 729)
- Andre statlige overføringer⁵ (art 810)
- Skatt på formue og inntekt (art 870)
- Andre driftsinntekter

Figur 4.1, 4.2, 4.3 og 4.4 viser inntektsstrukturen i norske kommuner og fylkeskommuner i 2005,

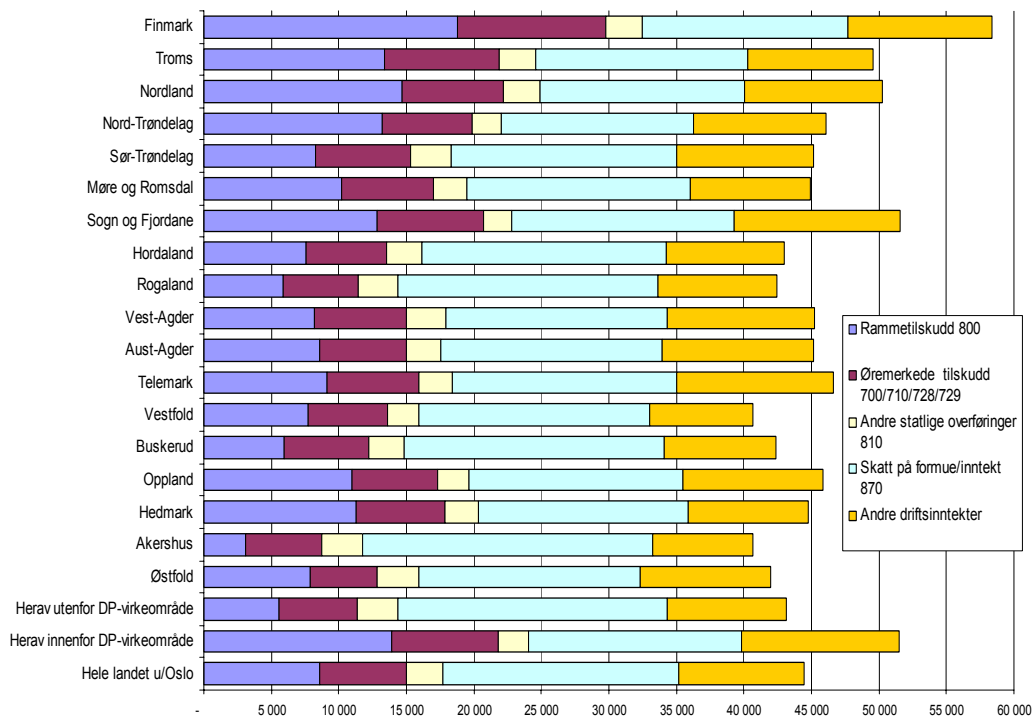
⁵ 810 Andre statlige overføringer omfatter:

- Vertskommunetilskudd (HVPU)
- Lønntilskudd til omsorgssektoren
- Utbedringstilskudd til boliger
- Integreringstilskudd
- Hjemfallsinntekter
- Statlige (ordinære) tilskudd til ikke-kommunale barnehager som skal videreformidles
- Statlig skjønnstilskudd til kommunale og ikke-kommunale barnehager
- Statlige tilskudd som gjelder ren videreformidling

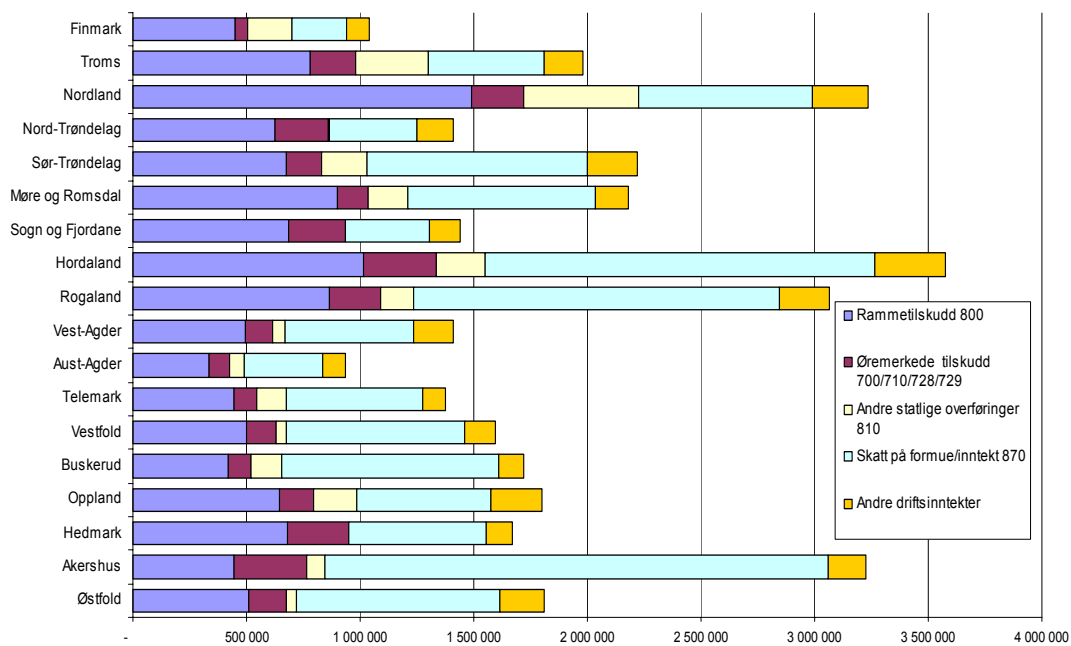
mens tabellene 4.1 – 4.4 viser statens rolle i kommune- og fylkeskommuneøkonomien i 2005. Merk at Oslo i sin helhet er regnet som primærkommune.

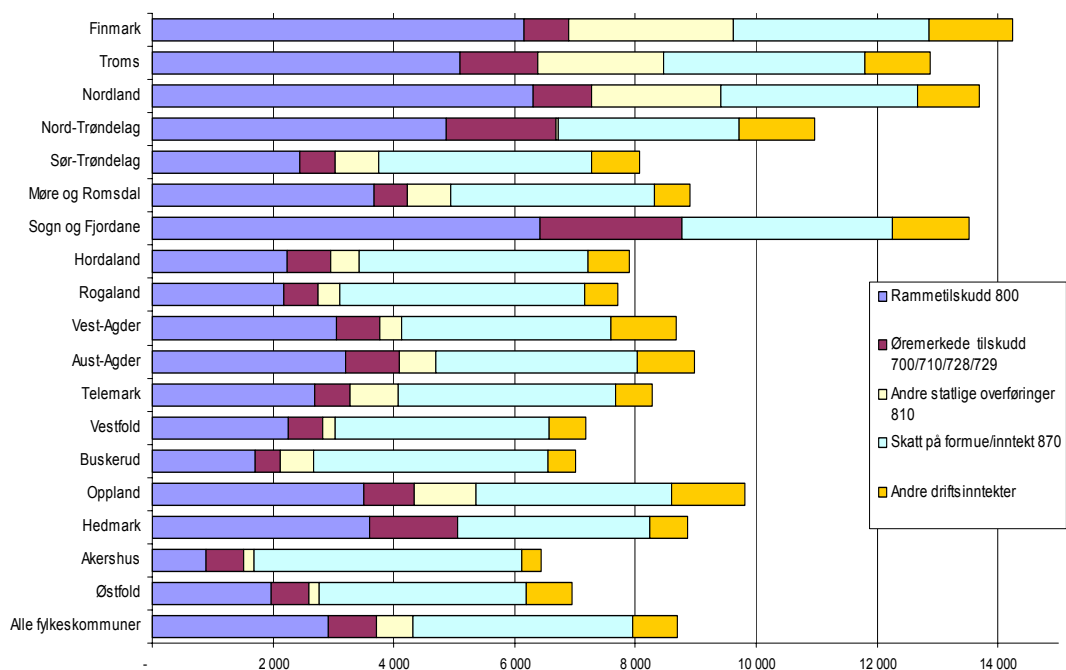
Figur 4.1 Driftsinntekter i kommunene i 2005, summert på fylkesnivå. I 1000 kr

Figur 4.2: Driftsinntekter i kommunene i 2005, Kr/innbygger

Figur 4.3 Driftsinntekter i fylkeskommunene i 2005. I 1000 kr.

Figur 4.4 Driftsinntekter i fylkeskommunene i 2005. Kr/innbygger.

Tabell 4.1: Statens rolle i kommuneøkonomien 2005. 1000 kroner og prosent

	Ramme-tilskudd	Øremerkede tilskudd	Andre statlige overføringer	Skatt på formue/inntekt	Andre driftsinntekter	Sum driftsinntekter	Herav fra staten
	800	700/710/728/729	810	870			
Hele landet	36 278 646	29 741 691	12 909 283	87 280 976	44 470 708	210 681 304	37,5 %
Oslo	1 109 243	3 337 523	1 907 564	15 556 178	6 412 237	28 322 745	22,4 %
Hele landet u/Oslo	35 169 403	26 404 168	11 001 719	71 724 798	38 058 471	182 358 559	39,8 %
Herav innenfor DP-virkeområde	17 616 419	9 932 882	2 902 374	19 889 660	14 801 005	65 142 340	46,7 %
Herav utenfor DP-virkeområde	18 662 227	19 808 809	10 006 909	67 391 316	29 669 703	145 538 964	33,3 %
Østfold	2 044 866	1 300 604	794 998	4 279 901	2 509 531	10 929 900	37,9 %
Akershus	1 540 066	2 857 374	1 473 553	10 793 607	3 735 108	20 399 708	28,8 %
Hedmark	2 131 505	1 239 095	466 518	2 926 941	1 670 838	8 434 897	45,5 %
Oppland	2 007 142	1 171 880	412 486	2 904 244	1 907 699	8 403 451	42,7 %
Buskerud	1 469 373	1 522 914	649 787	4 721 938	2 029 910	10 393 922	35,0 %
Vestfold	1 709 253	1 305 561	520 681	3 798 254	1 707 666	9 041 415	39,1 %
Telemark	1 519 103	1 122 849	413 768	2 760 983	1 934 582	7 751 285	39,4 %
Aust-Agder	891 003	667 238	265 876	1 707 197	1 168 804	4 700 118	38,8 %
Vest-Agder	1 328 181	1 109 233	474 179	2 663 378	1 766 877	7 341 848	39,7 %
Rogaland	2 339 959	2 212 396	1 167 445	7 650 335	3 508 590	16 878 725	33,9 %
Hordaland	3 444 987	2 696 573	1 184 423	8 167 991	3 957 332	19 451 306	37,7 %
Sogn og Fjordane	1 366 652	840 972	223 589	1 756 965	1 314 911	5 503 089	44,2 %
Møre og Romsdal	2 497 472	1 678 464	595 399	4 058 063	2 175 015	11 004 413	43,4 %
Sør-Trøndelag	2 278 377	1 940 161	836 276	4 597 602	2 788 914	12 441 330	40,6 %
Nord-Trøndelag	1 697 293	860 789	280 589	1 832 110	1 262 302	5 933 083	47,8 %
Nordland	3 478 311	1 766 855	628 099	3 591 144	2 414 703	11 879 112	49,4 %
Troms	2 056 093	1 309 728	415 453	2 403 864	1 428 126	7 613 264	49,7 %
Finmark	1 369 767	801 482	198 600	1 110 281	777 563	4 257 693	55,7 %

Tabell 4.2: Statens rolle i kommuneøkonomien 2005. Kr/innbygger og prosent

	Ramme-tilskudd	Øremerkede tilskudd	Andre statlige overføringer	Skatt på formue/inntekt	Andre driftsinntekter	Sum driftsinntekter	Herav fra staten
	800	700/710/728/729	810	870			
Hele landet	7 818	6 410	2 782	18 810	9 584	45 403	37,5 %
Oslo	2 060	6 199	3 543	28 893	11 910	52 604	22,4 %
Hele landet u/Oslo	8 574	6 437	2 682	17 486	9 278	44 458	39,8 %
Herav innenfor DP-virkeområde	13 921	7 849	2 294	15 717	11 696	51 478	46,7 %
Herav utenfor DP-virkeområde	5 530	5 870	2 965	19 969	8 792	43 126	33,3 %
Østfold	7 853	4 995	3 053	16 437	9 638	41 975	37,9 %
Akershus	3 073	5 702	2 940	21 539	7 453	40 708	28,8 %
Hedmark	11 307	6 573	2 475	15 527	8 863	44 745	45,5 %
Oppland	10 956	6 397	2 252	15 853	10 413	45 869	42,7 %
Buskerud	5 992	6 210	2 650	19 256	8 278	42 385	35,0 %
Vestfold	7 696	5 878	2 344	17 101	7 689	40 708	39,1 %
Telemark	9 144	6 758	2 490	16 618	11 644	46 655	39,4 %
Aust-Agder	8 560	6 411	2 554	16 402	11 229	45 157	38,8 %
Vest-Agder	8 183	6 834	2 921	16 408	10 885	45 232	39,7 %
Rogaland	5 885	5 564	2 936	19 242	8 825	42 452	33,9 %
Hordaland	7 611	5 958	2 617	18 046	8 743	42 976	37,7 %
Sogn og Fjordane	12 814	7 885	2 096	16 474	12 329	51 600	44,2 %
Møre og Romsdal	10 195	6 851	2 430	16 565	8 878	44 920	43,4 %
Sør-Trøndelag	8 273	7 045	3 037	16 694	10 127	45 175	40,6 %
Nord-Trøndelag	13 189	6 689	2 180	14 236	9 809	46 102	47,8 %
Nordland	14 723	7 479	2 659	15 200	10 221	50 280	49,4 %
Troms	13 387	8 528	2 705	15 652	9 299	49 570	49,7 %
Finmark	18 780	10 989	2 723	15 222	10 661	58 375	55,7 %

Tabell 4.3 Statens rolle i fylkeskommuneøkonomien 2005. 1000 kroner og prosent.

	Ramme- tilskudd	Øremerkede tilskudd	Andre statlige overføringer	Skatt på formue/inntekt	Andre driftsinntekter	Sum driftsinntekter	Herav fra staten
	800	700/710/728/729	810	870			
Alle fylkeskommuner	11 955 545	3 254 959	2 502 883	14 945 999	3 026 267	35 685 653	49,6 %
Østfold	511 491	165 577	41 090	895 186	197 060	1 810 404	39,7 %
Akershus	445 555	318 150	79 868	2 218 277	163 258	3 225 108	26,2 %
Hedmark	677 791	274 232		602 268	117 413	1 671 704	56,9 %
Oppland	643 251	152 192	187 587	591 880	223 706	1 798 616	54,7 %
Buskerud	417 864	101 196	135 240	954 945	110 884	1 720 129	38,0 %
Vestfold	499 316	128 653	46 401	785 855	132 568	1 592 793	42,3 %
Telemark	445 521	100 352	129 997	597 813	101 372	1 375 055	49,2 %
Aust-Agder	333 579	91 406	64 798	346 800	97 910	934 493	52,4 %
Vest-Agder	495 930	117 298	56 199	564 108	174 916	1 408 451	47,5 %
Rogaland	865 138	225 454	146 042	1 607 129	220 603	3 064 366	40,4 %
Hordaland	1 014 659	318 570	215 957	1 714 068	313 135	3 576 389	43,3 %
Sogn og Fjordane	684 530	251 485		371 073	134 732	1 441 820	64,9 %
Møre og Romsdal	900 890	135 941	173 889	824 542	146 749	2 182 011	55,5 %
Sør-Trøndelag	673 657	158 510	198 996	970 988	217 856	2 220 007	46,4 %
Nord-Trøndelag	627 272	232 787	4 513	384 767	162 950	1 412 289	61,2 %
Nordland	1 488 854	230 535	503 838	768 056	243 419	3 234 702	68,7 %
Troms	781 688	198 680	319 311	512 220	165 986	1 977 885	65,7 %
Finmark	448 559	53 941	199 157	236 024	101 750	1 039 431	67,5 %

Tabell 4.4 Statens rolle i fylkeskommuneøkonomien, 2005. kr/innbygger og prosent.

	Ramme- tilskudd	Øremerkede tilskudd	Andre statlige overføringer	Skatt på formue/inntekt	Andre driftsinntekter	Sum driftsinntekter	Herav fra staten
	800	700/710/728/729	810	870			
Alle fylkeskommuner	2 915	794	610	3 644	738	8 700	49,6 %
Østfold	1 964	636	158	3 438	757	6 953	39,7 %
Akershus	889	635	159	4 427	326	6 436	26,2 %
Hedmark	3 595	1 455	-	3 195	623	8 868	56,9 %
Oppland	3 511	831	1 024	3 231	1 221	9 818	54,7 %
Buskerud	1 704	413	551	3 894	452	7 014	38,0 %
Vestfold	2 248	579	209	3 538	597	7 171	42,3 %
Telemark	2 682	604	782	3 598	610	8 276	49,2 %
Aust-Agder	3 205	878	623	3 332	941	8 978	52,4 %
Vest-Agder	3 055	723	346	3 475	1 078	8 677	47,5 %
Rogaland	2 176	567	367	4 042	555	7 707	40,4 %
Hordaland	2 242	704	477	3 787	692	7 902	43,3 %
Sogn og Fjordane	6 418	2 358	-	3 479	1 263	13 519	64,9 %
Møre og Romsdal	3 677	555	710	3 366	599	8 907	55,5 %
Sør-Trøndelag	2 446	576	723	3 526	791	8 061	46,4 %
Nord-Trøndelag	4 874	1 809	35	2 990	1 266	10 974	61,2 %
Nordland	6 302	976	2 133	3 251	1 030	13 691	68,7 %
Troms	5 090	1 294	2 079	3 335	1 081	12 878	65,7 %
Finmark	6 150	740	2 731	3 236	1 395	14 251	67,5 %

Figurene og tabellene foran viser for primærkommunene bl.a. at:

- *Skatt på formue og inntekt*, regnet per innbygger, er høyere i sentrale kommuner enn i distriktskommunene. Ser vi på fylkene, er skatteinntekten høyest i Oslo, Akershus, Buskerud og Rogaland. Lavest ligger de fire nordligste fylkene og Hedmark og Oppland.
- Regnet per innbygger er ”Andre driftsinntekter” høyere i distriktskommunene enn i sentrale kommuner. Av fylkene ligger Sogn og Fjordane, Oslo, Telemark og Aust-Agder på topp, mens Akershus og Vestfold er i den andre enden av skalaen.
- Det er større variasjon i de *øremerkede tilskuddene* (tilskudd med krav til motytelse). Her ligger Finnmarkskommunene på et gjennomsnitt på 10.989 kr/innbygger, mens Østfoldkommunene har et gjennomsnitt på 4.995 kr/innbygger.

- Det er også store variasjoner i *rammetilskuddet*. Finnmarkskommunene har et gjennomsnitt på 18.780 kr/innbygger, mens Akershus ligger klart lavest med et gjennomsnitt på 3.073 kr/innbygger. For rammetilskuddet er det også veldig stor forskjell mellom kommuner innenfor det distriktspolitiske virkeområde (DPV) (gjennomsnitt 13.921 kr/innbygger) og kommuner utenfor DPV (gjennomsnitt 5.530 kr/innbygger).
- Det er ikke store forskjeller mellom fylkene når det gjelder *Andre statlige overføringer*.
- Det er dermed i hovedsak variasjoner i rammetilskudd, og dels også i øremerkede tilskudd, som sørger for at distriktskommunene har høyere samlede driftsinntekter enn sentrale kommuner, 51.478 mot 43.126 kr/innbygger, når vi holder Oslo utenfor. Gruppert fylkesvis har kommunene i Finnmark de høyeste gjennomsnittsinntektene og i Akershus og Vestfold de laveste.
- Variasjonene i rammetilskuddet og øremerkede tilskudd bidrar også til de regionale variasjonene i den statlige andelen av driftsinntektene som i 2000 var på i gjennomsnitt 46.7 prosent blant distriktskommunene mot 33.3 prosent blant sentrale kommuner.

Når det gjelder fylkeskommunene er det svært store forskjeller mellom fylkene, både i sum driftsinntekter, regnet per innbygger, og i hvor stor del av driftsinntektene som kommer i form av statlige overføringer, jf. tabellene 4.3 og 4.4. Per innbygger varierer de samlede driftsinntektene fra 6.436 kroner i Akershus til 14.251 kroner i Finnmark. De statlige overføringene utgjør bare 26.2 prosent av driftsinntektene i Akershus, og er oppe på 65-79 prosent i Sogn og Fjordane, Nordland, Troms og Finnmark.

4.3 Nærmere om systemet for statlige rammeoverføringer

Kommunesektoren er stor og voksende. Et sentralt spørsmål er om denne sektorens finansiering, tjenestetilbud og sysselsetting i hovedsak bygger på den lokale verdiskaping, eller kan sies å være ”garantert” av staten gjennom overføringssystemet. I den forbindelse ønsker vi å si noe om den regionale fordelingen av rammetilskuddet og hvilke faktorer som påvirker fordelingen av rammetilskudd mellom kommuner.

Rammeoverføringene som en del av kommuneopplegget

Rammeoverføringene er en del av statens økonomiske opplegg overfor kommunene, og en diskusjon av rammeoverføringenes regionale betydning bør ikke sees isolert fra dette opplegget som også omfatter andre inntektsarter, spesielt skatteinntekter og øremerkede statstilskudd. Det er verdt å merke seg at også kommunenes skatteinntekter er en del av det økonomiske opplegget og at nivået og veksten i skatteinntektene reguleres ved å endre andelen av innbetalt skatt som tilfaller kommunene. Siden kommunene, med unntak av enkelte kraftkommuner, har begrensede muligheter for å finansiere aktivitet på annen måte enn gjennom skatt og tilskudd innebærer dette at kommunesektorens aktivitetsnivå i stor grad bestemmes fra statlig hold.

De fordelingsmessige – og regionale - virkningene av kommuneopplegget vil ha sammenheng med hvilken profil opplegget har, om det legges opp til sterkest vekst i øremerkede eller frie

inntekter og hvordan veksten fordeles på skatt og rammetilskudd. Det vil f.eks. være slik at skattesvake kommuner som har en stor del av inntektene knyttet til rammeoverføringer vil oppnå størst samlet inntektsvekst dersom veksten kommer i rammeoverføringene, mens de skattesterke kommunene vil ha større nytte av en vekst i skatteinntektene.

Hvorfor varierer rammeoverføringene?

Som det framgikk foran er det stor variasjon i rammetilskudd mellom kommunene gruppert fylkesvis. Kommunene i de tre nordligste fylkene har høyest tilskudd per innbygger, etterfulgt av kommunene i Nord-Trøndelag og Sogn og Fjordane, mens Akershuskommunene har klart lavest rammetilskudd per innbygger, etterfulgt av Rogaland og Buskerud. Denne variasjonen har sammenheng med følgende forhold:

- Kommuner i Nord-Norge får et eget Nord-Norge-tilskudd
- De fleste små kommuner (under 3.200 innbyggere) får et eget regionaltilskudd.
- Det skjer en omfordeling av skatteinntekter fra skattesterke til skattesvake kommuner
- Kommuner som relativt sett er dyre i drift (basert på objektive kriterier) får en større andel av tilskudd enn kommuner som har en billig struktur.

Regionalpolitiske motiver.

Hovedmotivet bak rammetilskuddsordningen er å gi alle kommuner et likeverdig finansieringsgrunnlag for å yte kommunale tjenester til befolkningen på sentrale områder som skole, helse og omsorg. Det er likevel to komponenter i rammetilskuddet som har en regionalpolitisk begrunnelse: regionaltilskuddet og Nord-Norge-tilskuddet.

Kommuner med færre enn 3.200 innbyggere og lavere skatteinntekter enn 110% av landsgjennomsnittet kommer inn under ordningen med *regionaltilskudd*. Tilskuddet gis som et beløp per kommune. Kommuner med mindre enn 3.000 innbyggere mottar fullt tilskudd, mens kommuner med mellom 3.000 og 3.200 innbyggere mottar et redusert tilskudd. Kommuner i Finnmark og enkelte kommuner i Nord-Troms får tilskudd etter forhøyet sats.

Nord-Norge-tilskuddet skal sikre kommuner i Nord-Norge muligheter til å gi et bedre tjenestetilbud enn kommuner ellers i landet og bidra til høy kommunal sysselsetting i et område med et konjunkturavhengig næringsliv. Tilskuddet beregnes etter en fast sats per innbygger differensiert mellom fylkene. (Kilde: KRD St. prp.nr. 1 (2006-2007))

De regionalpolitiske begrunnede elementene i rammetilskuddet; regionaltilskuddet og Nord-Norge-tilskuddet betyr relativt lite når en ser hele landet under ett. Disse komponentene har likevel relativt stor regional betydning. Nord-Norge tilskuddet utgjør i KRDs budsjett for 2007 vel 1.2 mrd. kroner, eller ca 2.9 % av rammetilskuddet, mens regionaltilskuddet utgjør vel 0.8 mrd. kroner, eller knapt 2.0 % av rammeoverføringene. (KRD St. prp. nr.1 (2006-2007))

Innbyggertilskuddet - utgiftsutjevningen

Innbyggertilskuddet er den største enkeltkomponenten i inntektssystemet og utgjør i budsjettet for 2007 vel 79 prosent av rammetilskuddet. Innbyggertilskuddet blir i utgangspunktet beregnet som et fast beløp pr. innbygger til alle kommuner.

Utgiftsutjevningen innebærer at noe av innbyggertilskuddet for de ”lettdrevne” kommunene omfordes til de kommunene som er mer ”tungdrevne”. Dette gjøres på bakgrunn av et sett med faste kriterier og et tilhørende sett med vektorer, jf. tabell 4.5. Med objektive kriterier menes kriterier som kommunen ikke selv kan påvirke. Tilskuddet er i det vesentligste knyttet til folketallet og kjennetegn ved de som er bosatt i kommunen. De kjennetegn som vektlegges er først og fremst aldersfordelingen, der barn i grunnskolealder og eldre tillegges mest vekt, siden disse gruppene er målgrupper for de største kommunale tjenesteområdene (skole og eldreomsorg). Dernest vektlegges en del andre kjennetegn som arbeidsledighet, antall skilte, dødelighet, aleneboende eldre og psykisk utviklingshemmede. Det er også kriterier som skal fange opp kostnader knyttet til spredtboddhet og avstand. Det er også lagt til grunn at alle kommuner skal kompenseres for utgiftene til å ha en administrasjon – uavhengig av kommunestørrelse. Dette skjer gjennom et såkalt basistilskudd.

Tabell 4.5: *Kostnadsnøkkel for kommunene 2007.*

Kriterium	Vekt
Basis	0.025
Innbyggere 0-5 år	0.023
Innbyggere 6-15 år	0.308
Innbyggere 16-66 år	0.120
Innbyggere 67-79 år	0.085
Innbyggere 80-89 år	0.133
Innbyggere 90 år og eldre	0.049
Andel skilte og separerte 16-59 år	0.038
Andel arbeidsledige 16-59 år	0.011
Beregnet reisetid	0.015
Reiseavstand til nærmeste sonekrets	0.010
Reiseavstand til nærmeste nabokrets	0.011
Dødelighetstall	0.025
Ikke-gifte 67 år og eldre	0.025
Innvandrere	0.005
Psykisk utviklingshemmede 16 år og over	0.066
Psykisk utviklingshemmede under 16 år	0.004
Urbanitetskriterium	0.042
Landbrukskriterium	0.005
Sum	1.000

Ikke alle kostnader kan fanges opp av kriteriene i utgiftsutjevningen. Det er innført et eget *skjønnstilskudd* som fordeles av fylkesmennene som skal fange opp ekstraordinære utgiftsbehov som ikke dekkes gjennom utgiftsutjevningen etter faste kriterier.

Enkelte av komponentene i inntektssystemet ser ut til å virke kumulativt. Det er f.eks slik at de fylkene der kommunene i gjennomsnitt har det største indekserte utgiftsbehovet også får relativt mye skjønnsmidler og regionaltilskudd, mens de som har det laveste utgiftsbehovet i liten grad får regionaltilskudd og skjønnsmidler.

Lokale befolkningsendringer slår ut i endret tilskudd lokalt, som følge av endret totalt folketall eller ved at den relative aldersfordelingen endrer seg i forhold til landsgjennomsnittet. Det er verdt å merke seg at inntektssystemet først og fremst er et beregningssystem for å fordele en gitt ramme på kommunene etter bestemte kriterier. Det er ingen mekanismer i systemet som beregner endringer i utgiftsbehov på makronivå som følge av befolkningsendringer på landsbasis.

Inntektsutjevningen

Inntektsutjevningen omfordeler skatteinntekter fra ”rike” kommuner til ”fattige” kommuner.

Fra 2005 inngår kommunenes inntekter fra selskapsskatten i inntektsutjevningen.

Kommuner med skatteinntekter over landsgjennomsnittet får i 2007 et trekk på 55 pst. av differansen mellom egen skatteinntekt og landsgjennomsnittet, mens kommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet får kompensert 55 pst. av differansen mellom egen skatteinntekt og landsgjennomsnittet. For å skjerme kommuner med lave skatteinntekter, får kommuner med skatteinntekter under 90 pst. av landsgjennomsnittet en tilleggskompensasjon på 35 pst. av differansen mellom egen skatteinntekt og 90 pst. av landsgjennomsnittet.

I hovedsak skjer det en omfordeling fra Oslo kommune, de fleste Akershuskommunene, en del små kraftkommuner og enkelte andre kommuner med høyt skattegrunnlag. Inntektsutjevningen kommer først og fremst kommunene i de tre nordligste fylkene, samt Nord-Trøndelag, til gode.

4.4 En liten oppsummering

Staten spiller en avgjørende rolle i kommunenes økonomi og derfor for deres muligheter til å opprettholde et godt tjenestetilbud til befolkningen. Dette skjer i første rekke gjennom overføringene. Det er store forskjeller fra kommune til kommune når det gjelder nivået på de statlige overføringene. Disse forskjellene har først og fremst sammenheng med ulik kostnadsstruktur og ulikt skatteinntektsnivå. For de minste kommunene og kommunene i Nord-Norge betyr også de regionalpolitiske tilskuddene relativt mye, selv om dette betyr lite beløpsmessig på landsbasis. Begrunnelsen for disse tilskuddene er blant annet at de skal gi muligheter for et høyere velferdsnivå og aktivitetsnivå i kommuner med et svakt næringsgrunnlag. Resultatet av det nåværende inntektssystemet er at finansieringen, tjenestetilbudet og sysselsettingen kommunesektoren langt på veg er ”garantert” av staten, og i stor grad løst fra lokale inntekter.

4.5 Regionalpolitisk begrunnede overføringer i inntektssystemet

Et av de overordnende formålene med inntektssystemet er å sikre utjevning av de økonomiske forutsetningene for et likeverdig tjenestetilbud. Gjennom inntekts- og utgiftsutjevningen utjevnes forskjeller i kommunenes og fylkeskommunenes skatteinntekter og forskjeller i kommunenes og fylkeskommunenes utgiftsbehov. Utjevningen av kommunenes og fylkeskommunenes økonomiske forutsetninger for et likeverdig tjenestetilbud kan sies å utgjøre den ”breie regionalpolitikken” i inntektssystemet.

I dagens inntektssystem er Nord-Norgetilskuddet, regionaltilskuddet og deler av skjønntilskuddet gitt regional-/distriktpolitiske begrunnelser. Disse tilskuddene representerer en ekstrainsats rettet mot små kommuner og kommuner og fylkeskommuner i Nord-Norge, og kan sies å utgjøre den ”smale regionalpolitikken” i inntektssystemet.

Effekter av den breie regionalpolitikken, herunder effekter av den statlige politikken overfor kommunesektoren, var tema for Effektutvalget. (NOU 2004:2) Også Inntektssystemutvalget (NOU 2005:18) drøftet effekten av kommuneoverføringer som regionalpolitisk virkemiddel. Her skal vi ikke gjennomføre noen drøfting av den breie regionalpolitikken og heller ikke den breie regionalpolitikken i inntektssystemet. Men vi skal se den geografiske (fylkesvise) fordelingen av:

- De regionalpolitisk begrunnede delene inntektssystemet. Vi avgrensner det til summen av Nord-Norge-tilskuddet og regionaltilskuddet. Vi prøver ikke å beregne eller anslå hvor stor del av skjønnsmidlene som kan sies å være regionalpolitisk begrunnet.
- Midlene i de smale distriktpolitikken, her avgrenset til KRDs fordeling av midler til fylkeskommunene til regional utvikling, dvs. midler over KRDs budsjettkapittel 551 post 60.
- De samlede statlige overføringene som er kartlagt i dette prosjektet.
- Favoriseringstiltak og utjevningstiltak, slik disse er definert i St.prp. nr. 1 fra KRD.

Først litt om datatilgangen for de ulike elementer som inngår i analysen.

Den smale distriktpolitikken – Kommunal- og regionaldepartementets 551.60-milder.

Gjennom ansvarsreformen fikk fylkeskommunene større oppgaver med forvaltning og prioritering av midlene til regional utvikling som blir fordelt fra KRD. Denne endringen har medført at det nå er langt vanskeligere å etterspore hvilken kommune midlene fra KRD til slutt havner i. Fylkeskommunene har ingen plikt til å rapportere hvordan bruken av midler fordeler seg på kommunene. Dette ville også ha vært en vanskelig jobb for fylkeskommune, fordi a) en økende del av midlene går til ulike ”fellestiltak” som omfatter mange kommuner, og b) i mange fylker blir de midlene fylkeskommunene forvalter, viderefordelt til regioner (regionråd) som omfatter flere kommuner. Også en stor del av de midlene regionrådene disponerer går til fellestiltak innen regionen, slik at heller ikke regionrådene kan si noe sikkert om hvordan midlene fordeler seg på kommuner. Vi må derfor begrense oss til fylkesnivået i denne analysen. Datatilgangen gjør at vi ikke kan gjennomføre analyser på kommunenivå.

Kompensasjonen for bortfall av differensiert arbeidsgiveravgift.

Kompensasjonen for bortfall av differensiert arbeidsgiveravgift er basert på hvilken DA-sone kommunen befinner seg i. Kompensasjonen til kommuner skal derfor følge det samme geografiske mønster som kompensasjonen til næringslivet, dvs. det skal i prinsippet ikke være noen geografiske forskjeller å spore her. Dette er en av grunnene til at vi har valgt å se bort fra DA-kompensasjonen når vi sammenlikner fordelingen av midler gjennom ”den smale regionalpolitikken” med de regionalpolitisk begrunnede elementene i inntektssystemet. En annen grunn er dataproblemene. DA-kompensasjonen inngår som en del av det ordinære

skjønnskuddet, men i dette tilskuddet kan det også ligge andre midler som er regionalpolitisk begrunnet.

Innovasjon Norge.

Innovasjon Norge forvalter virkemidler innenfor fire hovedkategorier:

- Finansiering (tilskudds-, låne-, garanti- og fondsordninger)
- Rådgivning og kompetansehevende tiltak
- Nettverk og infrastruktur
- Profilering av Norge og norsk næringsliv i utlandet

Midler til Innovasjon Norges virkemidler bevilges over budsjettene til Nærings- og handelsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet Landbruks- og matdepartementet og gjennom fylkeskommunene (over Kommunal- og regionaldepartementets budsjett, kap. 551, post 60, 61 og 64).

Det er svært vanskelig å sortere ut hvilke deler av Innovasjon Norges virkemidler og bevilgninger som kan sies å være distriktpolitisk begrunnet. Innovasjon Norges virkemidler forvaltes i stor grad av fylkeskontorene, som får en del av sine bevilgninger fra fylkeskommunene. Dette er penger KRD har bevilget til fylkeskommunene under *kapittel 551 post 60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling*. Hvor stor del av disse 551-midlene fylkeskommunene velger å overføre til Innovasjon Norge varierer sterkt. I 2005 ble 51 prosent av midlene overført til Innovasjon Norge, når en ser alle fylkene samlet. I de fylker som fikk over 50 millioner kroner fra KRDs 551.60-midler, varierte andelen som ble overført til Innovasjon Norge fra 32 prosent i Sogn og Fjordane til 71 prosent i Møre og Romsdal.

551.60-midlene utgjør bare en begrenset del av den støtte og de lån Innovasjon Norge innvilger hvert år. Andelen varierer fra fylke til fylke. I de fylker som har mye 551.60-midler (over 50 millioner i 2005) varierte andelen fra under ni prosent til over 28 prosent i 2005. En stor del av de midlene Innovasjon Norge disponerer, og som ikke kommer fra fylkeskommunen, fordeles ikke etter distriktpolitiske kriterier. I KRDs oversikt over den breie distriktpolitikken⁶ er da heller ikke disse statlige midlene regnet med, verken i kategori A (Tiltak og ordninger som har distriktpolitiske mål som begrunnelse, eller som favoriserer distriktsområder utover kompensasjon for å oppnå like tilbud.) eller i kategori B (Tiltak og ordninger som skal utjevne og kompensere for å oppnå like resultater mellom grupper og områder, eller som er lokalisert til distriktsområder på grunn av gitte forhold og er særlig viktige for næringsutvikling, sysselsetting, lokal økonomi eller bosetting.). Ut over 551- midlene er det i hovedsak midler Innovasjon Norge bevilges gjennom Landbruksdepartementet som fordeles etter distriktpolitiske kriterier.

⁶ I St.prp. nr. 1 (statsbudsjettet) for KRD er det hvert år et vedlegg som gjør rede for bevilgningene innenfor den breie regionalpolitikken.

Gjennom ansvarsreformen fikk fylkeskommunene større frihet i bruk av KRDs distriktpolitiske virkemidler. De lokale kontorene i Innovasjon Norge har også en viss frihet i hvordan de vil prioritere bruken av sine midler. Dette fører til at noen virkemidler, med klar distriktpolitisk profil, prioriteres sterkere i noen fylker enn i andre. Det blir derfor svært vanskelig å etterspore en statlig distriktpolitikk i Innovasjon Norges regnskaper.

Konklusjonen på denne drøftingen er at vi bare vil bruke KRDs 551.60-midler for å illustrere den geografiske (fylkesvise) fordelingen virkemidlene innen den smale distriktpolitikken.

Utjevningstiltak og favoriseringstiltak.

I st.prp. nr. 1 (Statsbudsjettet) fra KRD er det hver år et eget vedlegg som gjør rede for statlig innsats og statlige tiltak som er viktige med tanke på å nå distrikts- og regionalpolitiske mål. Utvalget av tiltak og ordninger som tas med i KRDs oversikt gjøres ut fra skjønn, basert på en kartlegging av relevante statlige tiltak. Vedlegget gir en oversikt over tiltak som i hovedsak er knyttet til det distriktpolitiske virkeområdet. Vedlegget gir også en oversikt over viktige ordninger som bare gjelder i Finnmark og Nord-Troms.

En rekke former for statlig innsats som dekker hele landet, er også viktige for å nå de distrikts- og regionalpolitiske målene. Det gjelder for eksempel vegtiltak, høyere utdanning, FoU, arbeidsmarkedstiltak og overføringer til kommunene. Denne typen ordninger er ikke med i KRDs oversikt. Begrunnelsen er at det er vanskelig å skille ut distrikts- og regionalpolitiske deler fra helheten.

De distriktpolitiske ordningene under *programområde 13.50 Distrikts- og regionalpolitikk* i budsjettet for Kommunal- og regionaldepartementet er heller ikke med i KRDs oversikt, fordi disse omtales i hovedteksten proposisjonen.

De tiltakene KRD omtaler, er delt i to kategorier:

- Kategori A: Tiltak og ordninger som har distriktpolitiske mål som begrunnelse, eller som favoriserer distriktsområder utover kompensasjon for å oppnå like tilbud.
- Kategori B: Tiltak og ordninger som skal utjevne og kompensere for å oppnå like resultater mellom grupper og områder, eller som er lokalisert til distriktsområder på grunn av gitte forhold og er særlig viktige for næringsutvikling, sysselsetting, lokal økonomi eller bosetting. Under kategori B er bare tiltak med bevilgninger på over 10 mill. kr. tatt med.

For mange statlige overføringer og tilskudd vil det være vanskelig å skille mellom utjevningstiltak og favoriseringstiltak. Mange distriktpolitiske tilskudd har som formål å utjevne konkurranseforskjeller (f.eks. kompensasjon for avstandsulemper, svakt næringsmiljø, eller annet), mens tilskuddene har karakter av favoriseringstiltak (f.eks. redusert arbeidsgiveravgift). Begrunnelsen for dette er at forskjeller ofte har en slik karakter at de ikke lar seg utjevne, og

tilskuddene vil måtte bli en form for ”favoriseringstiltak”. Slike metodiske problemer går vi ikke inn på, men følger den inndeling KRD bruker.

Favoriseringstiltak

Det som i KRDs St.prp. nr. 1 Statsbudsjettet er plassert i kategori A favoriseringstiltak, utgjorde i 2005 knapt 12.9 mrd. kroner. Den store posten her er kompensasjon for bortfall av differensiert arbeidsgiveravgift på vel 8.905 mill. kroner. De andre favoriseringstiltakene utgjør til sammen i underkant av fire mrd. kroner.

• Kompensasjon for bortfall av differensiert arbeidsgiveravgift	8.905 mill. kroner
• Spesielle tiltak for Finnmark og Nord-Troms (Skattelettelser, ettergivelse av utdanningslån, tillegg til barnetrygd, lønnstillegg for førskolelærere, med mer)	1.050 mill. kroner
• Fritak for merverdiavgift på elektrisk kraft i Nord-Norge	620 mill. kroner
• Regionaltilskudd og Nord-Norge-tilskudd	995 mill. kroner
• Pristilskudd til jordbruket	1.175 mill. kroner
• Andre favoriseringstiltak	126 mill. kroner

Sum favoriseringstiltak	12.871 mill. kroner

Utjevningstiltak

De statlige utjevningstiltakene utgjorde 11.754 mill. kroner i 2005. Også her er det noen få store poster:

• Næringspolitikk (tilskudd til jordbruk (unntatt pristilskudd), skog, fiskeri, reindrift, BU-midler)	8.779 mill. kroner
• Infrastruktur (kjøp av flyruter, posttjenester, rassikring, mm)	1.196 mill. kroner
• Levekår, off. tjenester, miljø, mm (her inngår bl.a. tilskudd til kulturformål og rovvilterstatning)	1.153 mill. kroner
• Skjønntilskudd til kommunene (ekskl. kompensasjon for bortfall av differensiert arbeidsgiveravgift)	562 mill. kroner
• Andre utjevningstiltak	64 mill. kroner

Sum utjevningstiltak	11.754 mill. kroner

Oppsummert kan en si at geografisk differensiert arbeidsgiveravgift utgjør den dominerende posten i kategori A (favoriseringstiltak), mens jordbruksoverføringer utenom pristilskudd utgjør den dominerende posten i kategori B (utjevningstiltak).

Vi har ikke muligheter for å regionalisere alle statlige tiltak som er inkludert i KRDs omtale av den breie distriktpolitikken i St.prp. nr. 1. Men de største postene i KRDs oversikt er med i våre regionaliserte tall. Den viktigste forskjellen mellom KRDs oppsett og tilnærmingen i dette prosjektet, er at KRD ikke tar med personrettede overføringer og heller ikke statslønn. Det KRD

kaller brei distriktpolitikk er derfor nokså smal i forhold til vår tilnærming, og i forhold til den gjennomgang av statlig politikk som finnes i Effektutvalgets utredning (NOU 2004:2) Dette, kombinert med regionaliseringsproblemene, gjør at vi vil sammenlikne den geografiske fordelingen av de regionapolitiske begrunnede delene av inntektssystemet med den geografiske fordelingen av de samlede overføringene slik de er presentert i kapittel 3.

Vi har også gått gjennom alle våre regionaliserte statlige overføringer og plukket ut de som er sammenfallende med KRDs kategori A- og kategori B-tiltak, dvs. favoriseringstiltak og utjevningstiltak. Våre regionaliserte kategori A-tiltak summerer seg opp til 8.4 mrd. kroner (av KRDs 12.9 mrd. En stor del av differansen skyldes at vi ikke har tatt med DA-kompensasjonen til kommunene i våre kategori A-tiltak. Vår kategori B-tiltak summerer seg opp til 9.4 mrd. kroner (av KRDs 11. 8 mrd.)

I tabellen på neste side ser vi på den absolutte fordelingen (i mill. kroner) og den relative fordelingen (i promille av totalen) på fylker av:

- Favoriseringstiltak, slik de er definert i KRDs St.prp. nr. 1 (2006-2007).
- Utjevningstiltak, slik de er definert i KRDs St.prp. nr. 1 (2006-2007).
- Sum statlige overføringer, slik de er beregnet i dette prosjektet, jf. kapittel 3.
- Nord-Norge-tilskudd og regionaltilskudd til kommunene.
- KRDs midler på kapittel 551 post 60.

Tabell 4.5 Fylkesvis fordeling av statlige overføringer.

Fylke	Mill. kroner					I promille av totalen				
	KRDs kategori A Favoriserings-tiltak	KRDs Kategori B Utjevningstiltak	Sum statlige overføringer	Nord-Norge tilsk. og region alttilskudd	KRD kap 551 Post 60	KRDs kategori A Favoriserings-tiltak	KRDs Kategori B Utjevningstiltak	Sum statlige overføringer	Nord-Norge tilskudd og regionaltilskudd	KRD kap 551 Post 60
Østfold	11,6	315,6	24 296,8	6,7	16,7	1,4	33,6	51,1	3,9	15,6
Akershus	7,3	340,9	46 366,9	3,3	5,4	0,9	36,3	97,4	2,0	5,1
Oslo	3,1	3,7	55 231,0	0,0	5,4	0,4	0,4	116,1	0,0	5,1
Hedmark	289,5	685,0	20 730,7	23,4	68,2	34,3	72,9	43,6	13,7	63,8
Oppland	450,5	1038,6	19 724,5	24,8	83,9	53,3	110,5	41,5	14,5	78,5
Buskerud	122,1	354,7	23 232,4	13,4	16,0	14,5	37,8	48,8	7,8	15,0
Vestfold	7,7	187,4	21 426,6	6,0	4,3	0,9	19,9	45,0	3,5	4,0
Telemark	132,7	193,8	16 730,7	20,1	37,8	15,7	20,6	35,2	11,8	35,4
Aust-Agder	65,8	114,4	10 029,3	16,7	13,6	7,8	12,2	21,1	9,8	12,7
Vest-Agder	49,0	216,4	15 282,7	10,0	7,5	5,8	23,0	32,1	5,9	7,0
Rogaland	162,5	1 179,1	35 797,0	18,1	18,0	19,2	125,5	75,2	10,6	16,8
Hordaland	275,0	543,8	44 206,8	20,1	56,4	32,6	57,9	92,9	11,8	52,8
Sogn og Fjordane	514,9	697,4	11 877,3	38,8	109,8	61,0	74,2	25,0	22,7	102,7
Møre og Romsdal	461,4	746,0	23 892,7	40,2	61,0	54,6	79,4	50,2	23,5	57,1
Sør-Trøndelag	407,3	775,9	31 186,1	23,4	66,8	48,2	82,6	65,5	13,7	62,5
Nord-Trøndelag	378,6	851,9	14 419,1	97,7	71,4	44,8	90,7	30,3	57,2	66,8
Nordland	2 116,0	691,4	29 849,6	402,1	193,8	250,6	73,6	62,7	235,3	181,3
Troms	1 618,2	330,1	21 019,5	413,9	122,3	191,6	35,1	44,2	242,2	114,4
Finmark	1 370,9	129,3	10 535,2	529,8	110,6	162,3	13,8	22,1	310,1	103,5
Alle fylker	8 444,1	9 395,3	475 834,8	1708,5	1068,9	1000,0	1000,0	1000,0	1000,0	1000,0

I forhold til de samlede overføringene utgjør de fire andre overføringskategoriene småbeløp. Kategori A- og kategori B-tiltak utgjør til sammen 24,6 mrd. kroner (hvorav vi har fylkesfordelt 17,8 mrd), mens vi i alt har regionalisert overføringer på 476 mrd. kroner. Nord-Norge-tilskuddet og regionaltilskuddet til kommunene (primærkommunene) utgjør 1,7 mrd. kroner, mens de fylkesfordelte 551.60-midlene bare utgjør vel 1 mrd. kroner.

Regional fordeling.

En stor del, over 60 prosent, av favoriseringstiltakene går til de tre nordligste fylkene. Som vi har nevnt, utgjør kompensasjonen for bortfall av differensiert arbeidsgiveravgift den største delen av favoriseringstiltakene.

Utjevningstiltakene fordeler seg mye jevnere mellom fylkene enn favoriseringstiltakene. Den regionale fordelingen avspeiler at mye av utjevningstiltakene går til jordbruket, og da særlig til husdyrproduksjon.

De samlede statlige overføringene fordeler seg i langt større grad etter de ulike fylkers folketall. De folkerike fylkene i sør og vest får relativt store deler av overføringene.

Nesten 79 prosent av Nord-Norge-tilskuddet og regionaltilskuddet går til Nord-Norge. Selv om også kommuner i sør kan få regionaltilskudd, går ikke mer enn ca. 21 prosent av de regionalpolitisk begrunnede tilskuddene i inntektssystemet til kommunene fra Nord-Trøndelag og sørover. Vi har da sett bort fra det regionalpolitisk begrunnede elementet i skjønnstilskuddet.

Den smale distriktpolitikken, her avgrenset til midlene som fordeles over KRDs kapittel 551 post 60, retter seg også sterkt mot Nord-Norge, som får nesten 40 prosent av tilskuddene. Ellers går det mye til Sogn og Fjordane, Oppland, Hedmark og Trøndelag.

Tallene i tabell 4.5 illustrerer først og fremst at alle de fire tilskuddskategoriene vi har sett på (favoriseringstiltak, utjevningstiltak, Nord-Norge-tilskudd og regionaltilskudd og KRDs 551-60-midler) utgjør små beløp i forhold til de samlede statlige overføringene.

Vi ser også at de regionalpolitisk begrunnede tilskuddene i inntektssystemet er det tiltak som klartest retter seg mot de nordligste fylkene. Også en stor del av favoriseringstiltakene og 551.60-midlene går til Nord-Norge. Ser vi på de samlede statlige overføringene, er bildet et annet. Da går en stor del av midlene til de folkerike fylkene i sør og vest.

5 Statens betydning for personinntekt

5.1 Innledning

For å unngå summering av “epler og bananer” satte Ørbeck & Lein 2000 og Ørbeck, 2002 også opp separate inntektsregnskap for husholdningene som personrettede overføringer mv. ble satt inn. I det følgende vil vi sette opp et slikt inntektsregnskap for 2005 ved å kople sammen:

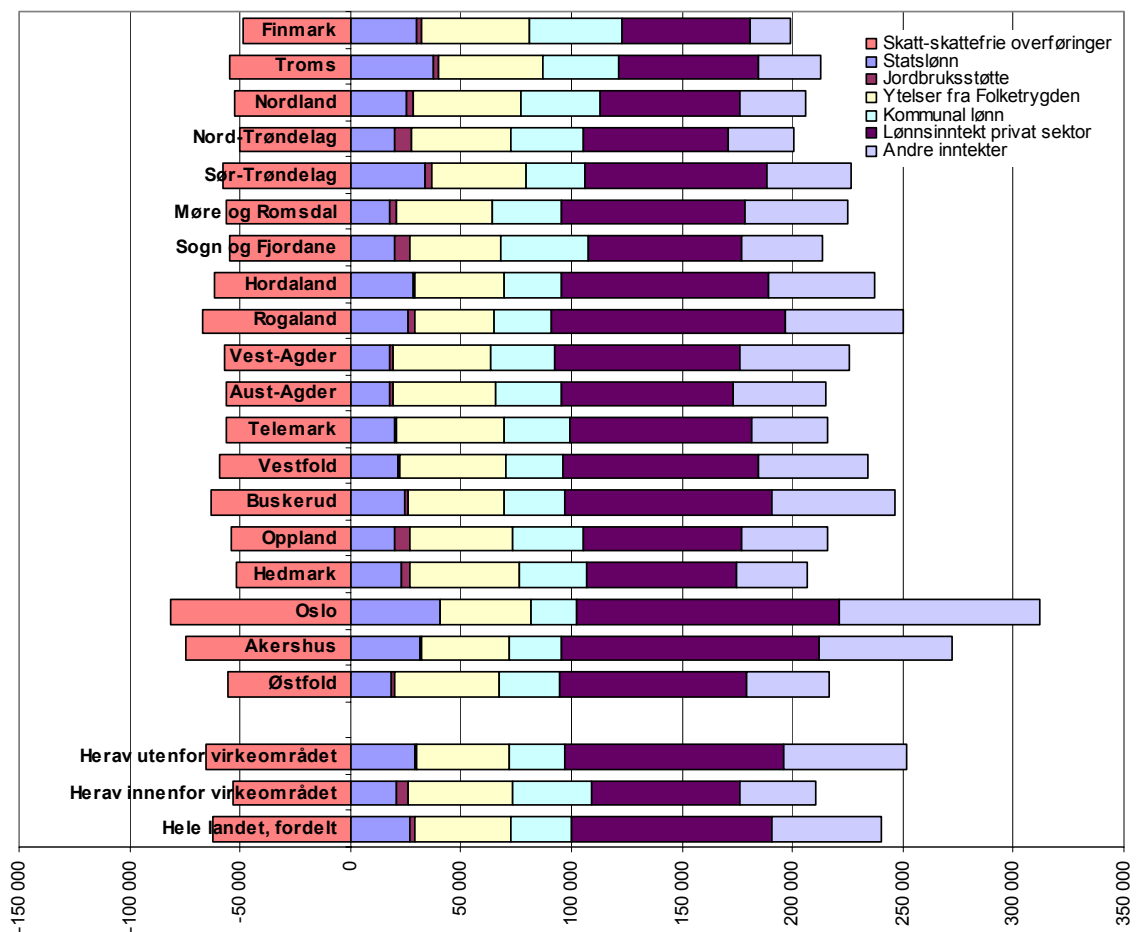
- Bruttoinntektstall fra selvangivelsen
- Ulike typer statlige overføringer,
- Lønnssumtall fra Lønns- og trekkoppgaveregisteret (LTO), herunder for statlig lønnsinntekt
- Utlignet skatt fordelt på stats, fylke og kommune

Siktemålet er å etablere et mål for befolkningens bruttoinntekt og disponible inntekt i ulike kommuner/regioner og deretter studere statens bidrag til dette. Vi tar da utgangspunkt i SSBs selvangivelsesstatistikk fordelt på ulike inntektsposter (lønnsinntekt, næringsinntekt, ytelser fra folketrygden, tjenstepensjon, mottatte bidrag, renter og andre kapitalinntekter) og ”plasserer” inn de ulike overføringer fra staten:

- Dagpenger, sykepenger og fødselspenger inngår i skattepliktig lønnsinntekt, eventuelt næringsinntekt, enten det utbetales direkte til lønsmottaker eller refunderes arbeidsgiver.
- Samlet lønnsinntekt fratrukket sykepenger, fødselspenger og dagpenger vil da være arbeidsgiverbetalte utgifter til lønn. Denne er fordelt på arbeidsgiverkategori (stat, fylke, kommune mv.) på bakgrunn av data fra LTO. Fordi lønssumtallene fra LTO avviker noe fra lønnsinntekten fra selvangivelsen og fordi noe av syke- og fødselpengene allerede ligger inne i LTO-tallene, må det gjøres korreksjoner.
- Alderspensjon, uføretrygd og en rekke andre pensjoner er også skattepliktige og inngår under bruttoinntekten.
- Den direkte jordbruksstøtten vil være en del av næringsinntekten fra primærnæringer.
- Vi har i dette arbeidet valgt å ikke definere pensjonsytelser fra Statens pensjonskasse som statlige overføringer.
- Andre statlige overføringer enn det som er nevnt foran er skattefrie og inngår ikke i bruttoinntekten, eksempelvis barnetrygden, kontantstøtten, utdanningsstipender og bostøtte. Legger vi disse skattefrie overføringene til bruttoinntekten og deretter trekker fra utlignet skatt får vi et mål på befolkningens disponible inntekt.

5.2 Resultater i tall

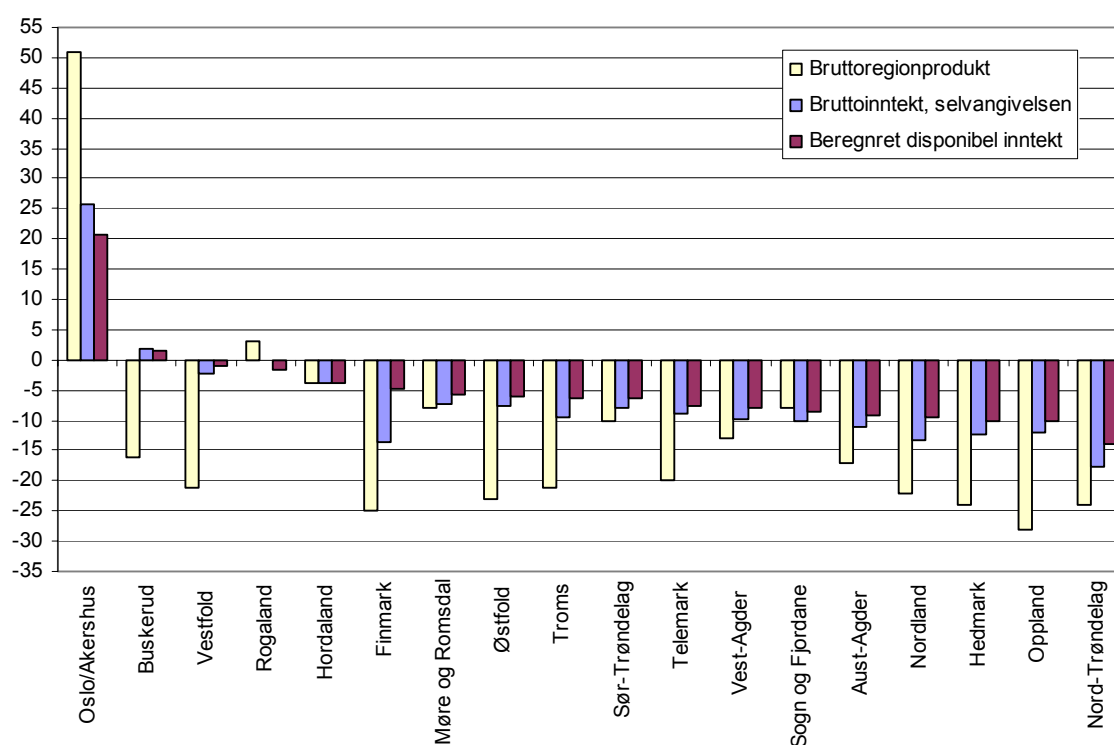
Statlige overførings bidrag til bruttoinntekt og disponibel inntekt innenfor og utenfor det distriktpolitiske virkeområdet og for de ulike fylker er illustrert i figur 5.1. Staten står, i form av skattepliktige ytelser i trygdesystemet, statlige lønninger og jordbruksoverføringer, direkte for 30 prosent av norske innbyggers bruttoinntekt, varierende fra 26 prosent i Oslo, Akershus og Rogaland til 41 prosent i Finnmark og Troms. Korrigert for skattefrie overføringer og utliknet skatt står staten for 24 prosent av disponibel inntekt på landsbasis, varierende fra 17 prosent i Akershus til 42 prosent i Finnmark.

Figur 5.1: Bruttoinntekt og nettoskatter i 2005 etter sentralitet og fylke. Kr/innbygger.

Høyere statlige overføringer, lavere skatter tilbake til staten, og generelt lavere markedsbaserte inntekter i eget næringsliv, gjør altså at staten spiller en langt viktigere rolle for personers og kommuners inntekter i distriktene enn i sentrale strøk og dermed også til en betydelig regional inntektsutjevning. Dette fremgår av figur 5.2, hentet fra Ørbeck 2002 som illustrerer den regionale utjevningen som skjer når vi går over fra å studere verdiskapingen målt ved bruttoprodukt (BRP) til å se på bruttoinntekt og disponibel inntekt. Den regionale omfordelingen når vi går over fra BRP til bruttoinntekt skyldes i første rekke at bruttoinntekten på et vis korrigerer BRP-tallene for

pendling medregner skattepliktige trygder og stønader. Regioner med netto utpendling og/eller en større andel trygdede enn landsgjennomsnittet vil derfor normalt komme bedre ut mht. bruttoinntekt enn mht. BRP, og visa versa. At de regionale forskjellene utjevnes ytterligere når vi ser på disponibel inntekt per innbygger illustrerer hvordan skattesystemet, inklusive de skattefrie overføringene, jevner ut regionale forskjeller. Dette er tilsiktet gjennom den utjevningspolitikken som føres, både mellom personer og næringer, som indirekte også virker regionalt utjevnet, og gjennom regionalpolitisk motiverte ordninger. Dette siste illustreres ved at de geografisk spesifikke skattereglene for finnmarkinger bringer fylket høyt opp blant landets fylker mht. disponibel inntekt. Gjenstående regionale inntektsforskjeller i kr/innbygger vil normalt ha en demografisk årsakskomponent (mange barn uten inntekt og/eller mange pensjonister som normalt har lavere inntekt enn yrkesaktive) og en årsakskomponent som går på næringsstruktur (mange sysselsatte i lavinntektsyrker).

Figur 5.2: BRP, brutto og disponibel inntekt. Kr/innbygg i 2000. %-avvik fra landsnitt

Referanser

Aggefore & Bodvik (2000). Statsbudjetten. Rapport 17 i Regionalpolitiska utredningens sluttbetänkande (SOU 2000:87). NUTEK

Berg, E. og Rattsø, J.(2005): Evaluering av kommuneoverføringer som regionalpolitisk virkemiddel. SØF-rapport 02/05

Birkelund, H., Ørbeck, M. & Lein, K. (2000): Fra pløye til pleie. Hedmark fra landbruk til tjenesteyting. ØR-rapport 09/2000. Østlandsforskning.

Bukve, O., Foss, O., Onsager, K., Selstad, T. & Ørbeck, M. (2004) Historiske og nyere trekk ved regionalutvikling og politikk i Norge. I: Onsager og Selstad (red.) Regioner i utakt.. Tapir Akademisk Forlag. Trondheim

Grimsrud, G.M.; S.E.Hagen og Ørbeck, M. (2004). Østerdalene - bortafor Ånestadkrysset. I: Onsager og Selstad (red.) Regioner i utakt. s 197-222. Tapir Akademisk Forlag. Trondheim.

Kann, F. (1999): Statsbudsjettets regionale fordeling. Tverrsnittsanalyse av budsjettåret 1995. NIBR prosjektrapport 1999:17. Norsk institutt for by- og regionforskning

NOU 2004:2 Effekter og effektivitet. Effekter av statlig innsats for regional utvikling og distriktpolitiske mål

NOU 2005:18 ”Fordeling, forenkling, forbedring. Inntektssystemet for kommuner og fylkeskommuner

St.meld.nr. 3 (2005-2006):Statsrekneskapen medrekna folketrygda for 2005. Finansdepartementet.

St.meld. Nr. 34 (2000-2001) Om distrikts- og regionalpolitikken - vedlegg 1. Kommunal- og regionaldepartementet.

St. prp. nr. 1. Fagproposisjoner for flere årganger og departementer.

Ørbeck, M. (2004) Staten i geografien - statens utgifter og inntekter. Kapittel 4.2 i NOU 2004/2 Effekter og effektivitet - Effekter av statlig innsats for regional utvikling og distriktpolitiske mål.

Ørbeck, M. (2002). Statlig budsjettpolitikk og regional utvikling. En kvantitativ analyse for "Effektutvalget". ØF-rapport nr. 15/2002. Østlandsforskning. Lillehammer.

Ørbeck, M.& Lein, K. (2000) Statlige overføringer og lokale økonomier. Et forprosjekt til KRDs "Effektutredning". ØF.rapport nr. 11/2000. Østlandsforskning.

Vedlegg 1: Statlig produktinnsats og anskaffelser

I 2005 brukte staten ca. 46,4 mrd. kroner på løpende produktinnsats (løpende forbruk av varer og tjenester) og ca. 12,9 mrd. kroner på anskaffelser av fast realkapital, jf. vedleggstabell V.1. Statlig produktinnsats består av et vidt spekter av varer og tjenester som en må anta kjøpes inn på svært ulike måter og der andelen lokale/regionale leveranser varierer sterkt. Det eksisterer ikke noen statistikk som relativt enkelt gir oversikt over statlige etaters kjøp av varer og tjenester på et mer detaljert nivå enn det som følger av statsregnskapet. For å skaffe seg slik oversikt må en derfor gå inn i de enkelte etaters/virksomheters regnskaper. Disse regnskapene gir imidlertid få eller ingen opplysninger om i hvilken grad statlige etater benytter lokale leverandører. En regionalisering av statlig produktinnsats vil derfor kreve svært arbeidskrevende undersøkelser.

Over halvparten av produktinnsatsen (51%) og 70% av anskaffelser av fast realkapital i år 2005 gjaldt innkjøp og anskaffelser under Samferdselsdepartementet (Statens Vegvesen og Jernbaneverket) og Forsvarsdepartementet. En stor del av produktinnsatsen er knyttet til store materiellanskaffelser i Forsvaret og til drift og vedlikehold av infrastruktur (vei og jernbane). Noe av disse anskaffelsene skjer fra utlandet, andre tildeles norske leverandører etter nasjonale eller internasjonale anbudskonkurranser og en del av anskaffelsene skjer i forbindelse med egen produksjonsvirksomhet. Den geografiske fordeling av anskaffelsene varierer sterkt fra år til år. Eksempelvis kan det i vegsektoren være stor innsats på en strekning over ett eller to år, mens innsatsen på den samme strekningen kan være ubetydelig i de påfølgende 10-20 år. Tilsvarende kan det være med større anskaffelser i andre deler av statlig virksomhet. Det gir derfor liten mening å regionalfordele de statlige anskaffelsene for ett enkelt år.

Et annet metodisk spørsmål er om utgifter til statlige institusjoners vare- og tjenesteinnkjøp bør "godskrives" den kommune hvor den statlige institusjonen er lokalisert, dvs. institusjonens vertskommune, eller om den skal godskrives leverandørens vertskommune, dvs. den kommune hvor leverende bedrift er lokalisert.

Dette illustrerer at de statlige utgiftene til produktinnsats og anskaffelser er av en annen karakter enn de andre som inngår i kartleggingen. De kartlagte, regionalfordelte statlige utgiftene går rett inn i husholdningenes, kommunenes eller bedriftenes kasser. Virkningene, og ikke minst den regionale fordelingen av virkningene, av de statlige innkjøpene er lang mer usikker.

Rent metodisk er det mulig å gjøre beregninger basert på nøkkeltall, f.eks. med utgangspunkt i den statlige sysselsettingen i de ulike kommuner. Men nøkkeltall kan bare gi grove, og svært usikre anslag på den regionale fordeling av statlige pengestrømmer. Dette gir stor usikkerhet i tallene og kan svekke tilliten også til resten av kartleggingen og analysen, som er basert på regnskapstall. Konklusjonen på denne drøftingen er at vi i all hovedsak valgt å følge det opplegget som ble gjort ved kartleggingen for året 2000. Vi har ikke regionfordelt statlige utgifter som vanskelig lar seg fordele uten at det svekker tilliten til resultatene.

Tabell V.1 Statlige lønnskostnader, produktinnsats og anskaffelser av fast realkapital 2005. Mill. kroner.

2005	Kapittel	Post	Lønns-kostnader	Produkt-innsats	Anskaff-elser av fast realkapital
Kongehus og slottsforvaltning	1-2		-12	0	0
Regjering	20-24		-132	-88	-16
Stortinget	41-51		-600	-325	-153
Høyesterett	61		-36	-20	-1
Utenriksdepartementet	100-197		-1072	-1244	-158
Utdannings- og forskningsdepartementet	200-288	UFD	-828	-1703	-53
Kultur- og kirkedepartementet	300-342	KD	-1323	-765	-98
Justis- og politidepartementet	400-480	JD	-8730	-5171	-704
Kommunal- og regionaldepartementet	500-587	KRD	-561	-1384	-13
Arbeids- og sosialdepartementet	600-666	ASD	-2354	-1713	-243
Helse- og omsorgsdepartementet	700-761	HOD	-927	-1434	-58
Barne- og familiedepartementet	800-868	BFD	-1981	-841	-71
Nærings- og handelsdepartementet	900-960	NHD	-670	-519	-34
Fiskeri- og kystdepartementet	1000-1070	FD	-1115	-862	-322
Landbruks- og matdepartementet	1100-1161	LD	-949	-686	-77
Samferdselsdepartementet	1300-1380	SD	-1576	-8263	-6959
Miljøverndepartementet	1400-1472	MD	-430	-959	-114
Moderniseringsdepartementet	1500-1583	Moderi- sering	-7019	-849	-956
Finansdepartementet	1600-1651	FIN	-3789	-2165	-353
Forsvarsdepartementet	1700-1795	Forsvar	-10128	-15259	-2145
Olje- og energidepartementet	1800-1830	OED	-374	-486	-17
Ymse utgifter	2309	Ymse	0	-11	0
Statsbankene	2410-2427	Statbanker	0	0	-22
Petroleumsvirksomheten	2440-2442		0	0	0
Statens forretningsdrift	2445-2490		0	0	-5
Folketrygden	2530-2790	Folketrygd en	-3413	-1650	-366
Statlig petroleumsfond	2800	SPF	0	0	0
Beregnet kapitalslit					
Sum totale utgifter			-48019	-46397	-12938
Annet			1308	55	15

Vedlegg 2: Kommunetall

Tabell V.2: Statlige pengestrømmer etter art og kommune 2005. Mill. kr. og kr/innbygger

Innbyggere per 31.12.2005	Tall i mill. kroner									Tall i kroner/innbygger								
	Personrettede	Kommuneoverføringer	Fylkeskommunale overføringer	Statslønninger	Næringsrettede	Sum overføringer	Statsskatt	Personrettede	Kommuneoverføringer	Fylkeskommunale overføringer	Statslønninger	Næringsrettede	Sum overføringer	Statsskatt				
4 640 219	Hele landet, fordelt									49 176	17 010	3 817	26 786	5 756	102 546	33 441		
1 265 449	Herav innenfor virkeområdet									53 151	24 064	6 525	20 473	11 740	115 953	27 001		
3 374 770	Herav utenfor virkeområdet									47 686	14 365	2 802	29 153	3 512	97 519	35 856		
260 389	Østfold	13 845	4 140	705	4 811	796	24 297	7 673	53 172	15 901	2 706	18 475	3 056	93 309	29 467			
501 125	Akershus	22 232	5 871	816	15 878	1 571	46 367	20 957	44 363	11 716	1 628	31 685	3 134	92 526	41 820			
538 411	Oslo	24 949	6 354	0	21 845	2 083	55 231	24 127	46 338	11 802	0	40 574	3 868	102 582	44 811			
188 511	Hedmark	10 361	3 837	925	4 300	1 308	20 731	5 102	54 961	20 355	4 905	22 809	6 940	109 971	27 065			
183 204	Oppland	9 573	3 592	993	3 687	1 880	19 725	5 167	52 255	19 604	5 418	20 126	10 262	107 664	28 204			
245 225	Buskenud	11 965	3 642	678	6 075	872	23 232	8 366	48 792	14 852	2 766	24 772	3 557	94 739	34 116			
222 104	Vestfold	11 966	3 535	682	4 701	543	21 427	7 060	53 878	15 918	3 069	21 164	2 443	96 471	31 787			
166 140	Telemark	9 093	3 056	675	3 286	621	16 731	4 961	54 730	18 392	4 066	19 777	3 736	100 702	29 860			
104 084	Aust-Agder	5 535	1 824	488	1 875	307	10 029	3 045	53 177	17 525	4 686	18 017	2 951	96 357	29 255			
162 317	Vest-Agder	8 294	2 912	716	2 858	504	15 283	4 824	51 097	17 938	4 409	17 607	3 103	94 154	29 720			
397 594	Rogaland	16 662	5 720	1 251	10 297	1 867	35 797	14 438	41 908	14 386	3 147	25 897	4 696	90 034	36 313			
452 611	Hordaland	20 797	7 326	1 522	12 677	1 895	44 207	15 084	45 949	16 186	3 362	28 008	4 165	97 671	33 327			
106 650	Sogn og Fjordane	5 112	2 431	911	2 128	1 295	11 877	3 026	47 934	22 796	8 542	19 948	12 147	111 367	28 373			
244 978	Møre og Romsdal	12 160	4 771	1 201	4 241	1 520	23 893	7 248	49 636	19 477	4 901	17 312	6 204	97 530	29 586			
275 403	Sør-Trøndelag	13 485	5 055	1 051	9 198	2 397	31 186	8 502	48 963	18 354	3 817	33 399	8 705	113 238	30 871			
128 694	Nord-Trøndelag	6 664	2 839	855	2 616	1 446	14 419	3 308	51 782	22 058	6 641	20 324	11 238	112 042	25 704			
236 257	Nordland	13 032	5 873	2 232	5 899	2 814	29 850	6 408	55 158	24 860	9 446	24 968	11 912	126 344	27 123			
153 585	Troms	8 238	3 781	1 306	5 738	1 956	21 020	4 352	53 636	24 620	8 507	37 358	12 738	136 859	28 336			
72 937	Finmark	4 226	2 370	708	2 186	1 045	10 535	1 526	57 946	32 492	9 711	29 972	14 321	144 443	20 922			
27722	101 Halden	1 495,3	457,7	91,1	424,4	90,4	2 559,1	749,0	53 941	16 512	3 287	15 309	3 263	92 311	27 018			
28182	104 Moss	1 569,6	436,3	69,1	619,0	33,9	2 727,9	901,0	55 695	15 481	2 452	21 964	1 202	96 794	31 971			
50115	105 Sarpsborg	2 688,0	812,4	155,2	776,9	116,4	4 548,9	1 388,0	53 637	16 211	3 096	15 502	2 323	90 769	27 696			
70791	106 Fredrikstad	3 812,0	1 116,7	205,5	1 608,6	129,0	6 871,8	2 125,0	53 848	15 775	2 903	22 723	1 823	97 071	30 018			
3821	111 Hvaler	203,2	53,8	8,6	66,1	6,9	338,6	126,0	53 185	14 077	2 260	17 299	1 795	88 616	32 976			
1456	118 Aremark	77,4	37,2	1,8	17,1	10,5	144,0	37,0	53 144	25 556	1 227	11 745	7 229	98 901	25 412			
3505	119 Marker	185,3	71,8	6,0	32,8	26,9	322,8	88,0	52 875	20 484	1 699	9 358	7 672	92 088	25 107			
670	121 Rømskog	32,9	21,9	2,7	4,9	1,9	64,3	20,0	49 076	32 757	4 000	7 313	2 839	95 985	29 851			
5013	122 Trøgstad	257,3	88,4	5,4	62,0	47,2	460,3	144,0	51 331	17 624	1 069	12 368	9 421	91 814	28 725			
4856	123 Spydeberg	242,4	77,2	8,3	71,3	26,9	426,2	156,0	49 925	15 904	1 717	14 683	5 545	87 775	32 125			
14184	124 Askim	782,5	191,7	39,9	222,4	41,8	1 278,3	410,0	55 166	13 515	2 813	15 680	2 950	90 124	28 906			
10267	125 Eidsberg	531,2	173,5	33,7	132,0	61,4	931,7	300,0	51 735	16 894	3 278	12 857	5 981	90 744	29 240			
3400	127 Skiptvet	169,4	57,3	4,8	44,8	22,7	299,0	95,0	49 821	16 861	1 401	13 176	6 686	87 947	27 921			
7366	128 Rakkestad	383,3	155,2	14,3	84,8	74,2	711,8	204,0	52 032	21 075	1 941	11 512	10 078	96 638	27 695			
6544	135 Råde	334,0	84,8	12,2	138,0	21,9	591,0	209,0	51 042	12 959	1 866	21 088	3 352	90 306	31 938			
13862	136 Rygge	686,2	159,4	32,8	342,6	40,1	1 261,1	448,0	49 503	11 497	2 363	24 715	2 626	90 974	32 319			
4071	137 Valer	188,2	71,1	6,3	62,1	21,2	348,8	128,0	46 218	17 466	1 536	15 254	5 205	85 679	31 442			
4564	138 Hobøl	207,2	74,0	7,1	100,9	22,0	411,3	145,0	45 403	16 217	1 566	22 108	4 831	90 125	31 770			
13159	211 Vestby	569,7	176,0	37,2	333,7	43,5	1 160,1	479,0	43 293	13 378	2 829	25 359	3 304	88 163	36 401			
27010	213 Ski	1 156,5	309,4	43,1	794,0	39,9	2 342,4	1 039,0	42 818	11 439	1 595	29 397	1 477	86 725	38 467			
14530	214 Ås	642,2	229,3	33,4	549,5	33,4	1 787,8	516,0	44 199	15 779	2 299	37 818	22 947	123 041	35 513			
13585	215 Frogn	619,3	142,0	19,6	366,5	15,9	1 163,4	579,0	45 590	10 450	1 445	26 978	1 174	85 638	42 621			
16541	216 Nesodden	745,0	188,6	30,1	590,6	18,3	1 572,6	609,0	45 041	11 403	1 819	35 705	1 108	95 076	36 818			
23897	217 Oppegård	1 043,9	248,7	27,0	749,6	17,9	2 087,1	1 087,0	43 682	10 407	1 131	31 368	749	87 336	45 487			
105928	219 Bærum	4 697,3	1 202,0	140,2	3 845,0	237,3	10 121,9	5 700,0	44 344	11 348	1 324	36 298	2 240	95 554	53 810			
51484	220 Asker	2 138,2	533,5	84,9	1 757,2	41,0	4 554,8	2 565,0	41 532	10 362	1 649	34 131	796	88 470	49 821			
13379	221 Aurskog-Høland	637,1	208,0	39,5	192,3	65,2	1 142,1	386,0	47 622	15 545	2 954	14 373	4 871	85 365	28 851			
13367	226 Sørum	583,2	149,2	27,0	354,5	52,4	1 166,3	465,0	43 626	11 165	2 022	26 521	3 919	87 253	34 787			
9734	227 Fet	424,9	101,6	15,6	290,0	21,6	853,6	350,0	43 649	10 434	1 598	29 792	2 220	90 694	35 956			
14857	228 Rælingen	635,8	130,0	22,4	554,5	14,9	1 357,7	563,0	42 798	8 752	1 510	37 322	1 000	91 382	37 895			
9442	229 Enebakk	410,1	127,8	8,7	204,1	34,4	785,1	312,0	43 434	13 539	918	21 616	3 646	83 153	33 044			
30929	230 Lørenskog	1 287,4	271,1	35,7	1 206,6	27,2	2 828,0	1 269,0	41 624	8 764	1 154	39 012	880	91 434	41 029			
43201	231 Skedsmo	2 020,0	481,4	71,4	1 364,7	226,4	4 163,8	1 645,0	46 759	11 142	1 652	31 590	5 240	96 383	38 078			
19722	233 Nittedal	828,6	230,8	16,6	623,1	86,8	1 785,9	759,0	42 016	11 704	840	31 594	4 400	90 556	38 485			
5214	234 Gjerdrum	213,5	72,2	8,4	133,9	24,1	452,0	191,0	40 939	13 839	1 614	25 681	4 613	86 686	36 632			
25269	235 Ullensaker	1 145,0	332,6	44,6	763,0	66,2	2 351,4	908,0	45 312	13 164	1 766	30 195	2 618	93 056	35 933			
18022	236 Nes	869,0	259,0	49,5	399,3	93,6	1 670,3	557,0	48 220	14 370	2 744	22 156	5 192	92 683	30 907			
18923	237 Eidsvoll	954,5	256,3	47,2	525,4	52,3	1 835,7	583,0	50 444	13 546	2 492	27 765	2 763	97 010	30 809			
10321	238 Nannestad	472,1	165,7	12,5	233,4	42,5	926,2	326,0	45 742	16 059	1 210	22 614	4 114	89 740	31 586			
2611	239 Hurdal	138,1	56,2	1,3	47,0	15,9	258,5	69,0	52 895	21 514	488	18 001	6 103	99 001	28 427			
538411	301 Oslo	24 948,8	6 354,3	0,0	21 845,3	2 082,6	55 231,0	24 127,0	46 338	11 802	0	40 574	3 868	102 582	44 811			
17224	402 Kongsvinger	1 008,9	284,3	93,5	533,7	56,3	1 976,7	473,0	58 576	16 504	5 426	30 986	3 270	114 762	27 462			
27593	403 Hamar	1 500,7	465,8	198,2	1 033,0	85,9	3 283,6	888,0	54 387	16 880	7 184	37 437	3 112					

		Tall i mill. kroner								Tall i kroner/innbygger							
		Personrettede	Kommuneoverføringer	Fylkeskommunale overføringer	Statslønninger	Næringsrettede	Sum overføringer	Statskatt	Personrettede	Kommuneoverføringer	Fylkeskommunale overføringer	Statslønninger	Næringsrettede	Sum overføringer	Statskatt		
5051	418	Nord-Odal	308,8	115,5	17,0	69,7	30,6	541,6	125,0	61 138	22 867	3 364	13 799	6 062	107 231	24 748	
7675	419	Sør-Odal	409,3	129,6	25,0	138,4	38,0	740,3	208,0	53 334	16 884	3 259	18 033	4 946	96 456	27 101	
6453	420	Eidskog	365,2	166,4	20,3	87,4	46,1	685,3	153,0	56 590	25 786	3 145	13 544	7 141	106 206	23 710	
5218	423	Grue	306,4	140,5	10,4	57,0	51,6	565,9	127,0	58 715	26 932	1 990	10 924	9 887	108 447	24 339	
7714	425	Åsnes	492,0	186,4	37,3	78,8	78,8	873,2	187,0	63 779	24 160	4 834	10 215	10 216	113 203	24 242	
3906	426	Våler	245,8	96,7	27,4	54,8	40,7	465,4	99,0	62 939	24 757	7 009	14 030	10 425	119 159	25 346	
18992	427	Elverum	1 042,9	333,5	88,3	643,3	52,5	2 160,4	539,0	54 911	17 561	4 647	33 872	2 764	113 755	28 380	
6845	428	Trysil	400,8	160,3	32,6	45,8	51,4	690,9	179,0	58 552	23 426	4 758	6 691	7 508	100 934	26 150	
4348	429	Åmot	237,3	113,5	8,0	183,8	26,9	569,6	119,0	54 584	26 104	1 845	42 272	6 189	130 994	27 369	
2797	430	Stor-Elvdal	173,6	79,0	25,0	30,0	34,7	342,3	67,0	62 067	28 255	8 944	10 726	12 396	122 388	23 954	
2082	432	Rendalen	130,3	60,0	4,2	15,7	33,2	243,4	45,0	62 583	28 809	2 040	7 541	15 952	116 926	21 614	
1497	434	Engerdal	76,3	72,2	3,3	14,2	27,1	193,1	32,0	50 968	48 243	2 207	9 486	18 116	129 020	21 376	
1755	436	Tolga	75,8	62,6	3,3	24,3	54,5	220,5	36,0	43 197	35 644	1 883	13 846	31 044	125 614	20 513	
5368	437	Tynset	236,5	120,1	46,7	121,2	112,9	637,4	145,0	44 064	22 378	8 705	22 578	21 025	118 749	27 012	
2392	438	Alvdal	116,5	57,7	2,7	27,4	59,4	282,7	60,0	48 698	24 125	9 077	11 455	24 831	118 185	25 084	
1722	439	Follidal	85,4	57,6	2,8	15,1	45,9	206,8	40,0	49 616	33 434	1 645	8 769	26 639	120 102	23 229	
2075	441	Os	87,8	69,4	7,6	20,3	63,7	248,7	45,0	42 298	33 430	3 639	9 783	30 706	119 856	21 687	
25314	501	Lillehammer	1 263,9	396,6	225,4	993,0	108,1	2 987,1	817,0	49 931	15 666	8 906	39 227	4 271	118 001	32 275	
27819	502	Gjøvik	1 480,9	440,2	154,3	801,6	111,9	2 988,9	818,0	53 235	15 823	5 546	28 815	4 022	107 440	29 404	
2826	511	Dovre	155,1	69,8	20,6	52,8	59,9	358,3	72,0	54 878	24 702	7 305	18 684	21 204	126 774	25 478	
2172	512	Lesja	112,5	65,0	3,3	18,2	79,6	278,5	50,0	51 787	29 942	1 501	8 379	36 632	128 240	23 020	
2376	513	Skjåk	122,2	53,7	4,3	17,3	56,2	253,7	61,0	51 412	22 614	1 829	7 281	23 660	106 796	25 673	
2455	514	Lom	117,4	61,4	7,6	16,3	60,8	263,5	60,0	47 815	25 022	3 098	6 640	24 747	107 321	24 440	
3766	515	Vågå	191,8	89,1	20,1	26,0	80,8	407,8	91,0	50 928	23 656	5 337	6 904	21 452	108 277	24 164	
5843	516	Nord-Fron	311,4	102,7	46,7	54,6	84,6	600,1	159,0	53 299	17 580	7 996	9 345	14 479	102 699	27 212	
6083	517	Sel	318,8	145,5	39,7	71,9	82,7	658,5	145,0	52 406	23 923	6 519	11 820	13 590	108 258	23 837	
3231	519	Sør-Fron	170,5	69,0	17,9	28,0	66,6	352,0	85,0	52 778	21 348	5 549	8 666	20 601	108 942	26 308	
4566	520	Ringebu	241,0	106,8	12,0	35,6	87,3	482,7	116,0	52 788	23 391	2 618	7 797	19 113	105 707	25 405	
4854	521	Øyer	230,5	85,0	17,9	90,0	52,9	476,3	141,0	47 484	17 510	3 693	18 541	10 900	98 129	29 048	
6202	522	Gausdal	290,9	120,5	34,8	99,0	129,7	674,9	160,0	46 911	19 431	5 606	15 963	20 906	108 816	25 798	
14453	528	Østre Toten	765,5	296,3	89,6	255,0	106,1	1 512,5	399,0	52 966	20 503	6 202	17 643	7 339	104 653	27 607	
12599	529	Vestre Toten	653,1	204,9	47,8	291,6	85,0	1 282,4	356,0	51 837	16 266	3 794	23 145	6 745	101 787	28 256	
6312	532	Jevnaker	353,0	117,8	16,3	103,7	18,9	609,7	181,0	55 932	18 657	2 582	16 429	2 999	96 599	28 676	
8518	533	Lunner	425,0	124,6	32,6	197,3	33,0	812,4	267,0	49 889	14 629	3 827	23 163	3 873	95 380	31 345	
13066	534	Gran	707,2	246,3	76,1	213,7	74,4	1 317,7	371,0	54 128	18 852	5 821	16 355	5 691	100 847	28 394	
5977	536	Søndre Land	360,6	206,2	14,7	72,1	57,7	711,2	144,0	60 324	34 495	2 454	12 063	9 658	118 995	24 082	
6737	538	Nordre Land	389,0	142,7	39,7	60,4	75,5	707,2	163,0	57 734	21 183	5 887	8 965	11 203	104 972	24 195	
3243	540	Sør-Aurdal	175,1	83,6	6,0	26,3	43,6	334,6	87,0	53 991	25 782	1 843	8 110	13 454	103 180	26 827	
1389	541	Etnedal	76,0	48,3	1,6	12,8	38,8	177,5	35,0	54 726	34 760	1 173	9 215	27 914	127 789	25 198	
6425	542	Nord-Aurdal	328,3	139,3	47,3	85,2	93,4	693,4	182,0	51 101	21 674	7 356	13 261	14 537	107 929	28 327	
2217	543	Vestre Slidre	114,4	61,2	7,6	24,0	55,9	263,0	69,0	51 580	27 592	3 431	10 825	25 222	118 649	31 123	
3137	544	Øystre Slidre	144,5	61,8	7,6	29,4	95,4	338,7	96,0	46 051	19 707	2 424	9 372	30 400	107 954	30 602	
1624	545	Vang	74,7	53,2	1,1	11,3	41,6	181,8	42,0	46 005	32 752	669	6 958	25 587	111 972	25 862	
57759	602	Drammen	2 927,0	714,7	158,0	1 525,9	91,9	5 417,4	1 993,0	50 676	12 373	2 736	26 418	1 591	93 794	34 505	
23315	604	Kongsberg	1 065,3	294,4	91,3	1 128,2	58,9	2 638,1	907,0	45 690	12 625	3 918	48 389	2 527	113 150	38 902	
28197	605	Ringerike	1 512,3	464,7	85,6	675,1	82,5	2 820,2	873,0	53 633	16 480	3 035	23 942	2 928	100 017	30 961	
5307	612	Hole	244,5	65,1	15,1	139,9	15,7	480,2	228,0	46 063	12 267	2 838	26 361	2 957	90 487	42 962	
998	615	Flå	54,1	30,3	1,0	12,7	8,4	106,4	31,0	54 180	30 372	963	12 725	8 376	106 617	31 062	
3524	616	Nes	163,4	65,0	9,3	38,8	29,2	305,6	119,0	46 354	18 434	2 637	11 010	8 274	86 710	33 768	
4404	617	Gol	201,5	98,4	18,3	52,5	44,6	415,4	141,0	45 764	22 347	4 148	11 921	10 133	94 312	32 016	
1947	618	Hemsedal	71,7	33,1	1,6	12,8	42,4	161,6	78,0	36 804	16 993	823	6 574	21 790	82 985	40 062	
4662	619	Ål	214,4	109,6	21,2	78,1	63,8	487,1	139,0	45 997	23 515	4 537	16 752	13 680	104 481	29 816	
4500	620	Hol	199,4	75,1	4,5	60,2	41,1	380,3	179,0	44 305	16 694	997	13 378	9 143	84 517	39 778	
3501	621	Sigdal	171,2	69,2	6,1	33,5	38,2	318,3	112,0	48 912	19 772	1 739	9 569	10 925	90 918	31 991	
2127	622	Kredsherad	112,3	44,2	2,9	30,9	9,0	199,3	67,0	52 810	20 794	1 356	14 528	4 221	93 709	31 500	
12585	623	Modum	653,8	212,9	42,6	190,6	86,0	1 185,9	371,0	51 954	16 915	3 387	15 145	6 832	94 233	29 480	
15825	624	Øvre Eiker	835,6	239,1	45,2	294,9	79,2	1 493,9	483,0	52 800	15 106	2 856	18 635	5 003	94 400	30 521	
21653	625	Nedre Eiker	1 053,4	318,5	48,1	452,9	35,3	1 908,2	667,0	48 650	14 708	2 220	20 916	1 631	88 126	30 804	
21874	626	Lier	961,9	304,4	57,7	631,3	48,0	2 003,3	848,0	43 976	13 915	2 637	28 861	2 196	91 584	38 767	
17594	627	Røyken	754,5	209,3	36,9	462,0	21,7	1 484,3	652,0	42 886	11 896	2 095	26 259	1 231	84 367	37 058	
8913	628	Hurum	447,2	138,5	12,2	127,4	16,7	742,0	296,0	50 177	15 539	1 366	14 294	1 870	83 246	33 210	
2529	631	Flesberg	122,4	49,6	7,1	58,3	10,9	248,2	72,0	48 382	19 610	2 788	23 053	4 293	98 126	28 470	
1414	632	Rollag	70,3	45,1	4,8	29,5	14,9	164,6	42,0	49 736	31 888	3 400	20 863	10 552	116 439	29 703	
2597	633	Nore og Uvdal	128,8	61,1	9,0	39,3	33,9	272,1	68,0	49 588	23 509	3 456	15 133	13 071	104 757	26 184	
24871	701	Horten	1 424,5	385,5	83,1	714,6	56,2	2 663,9	772,0	57 276	15 502	3 339	28 732	2 261	107 110	31 040	
9654	702	Holmestrand	551,5	168,0	17,5	203,9	23,0	963,9	297,0	57 128	17 398	1 817	21 121	2 379	99 842	30 764	
36919	704	Tønsberg	2 063,2	559,1	138,0	1 090,5	77,3	3 928,1	1 252,0	55 885	15 143	3 737	29 538	2 094	106 397	33 912	
41555	706	Sandefjord	2 215,1	626,3	130,0	578,6	84,7	3 635,8	1 332,0	53 306	15 073	3 129	13 948	2 039	87 495	32 054	
41211	709	Larvik	2 230,2	658,9	119,8	630,8	83,0	3 722,7	1 241,0	54 117	15 988	2 906	15 307	2 014	90 333	30 113	
6465	711	Svelvik	340,7	107,2	14,2	95,4	8,2	565,7	201,0	52 700	16 582	2 201	14 756	1 269	87 507	31 090	

		Tall i mill. kroner								Tall i kroner/innbygger							
		Personrettede	Kommuneoverføringer	Fylkeskommunale overføringer	Statslønninger	Næringsrettede	Sum overføringer	Statskatt	Personrettede	Kommuneoverføringer	Fylkeskommunale overføringer	Statslønninger	Næringsrettede	Sum overføringer	Statskatt		
7740	713	Sande	400,4	133,4	22,5	154,1	30,0	740,4	244,0	51 731	17 240	2 907	19 910	3 870	95 658	31 525	
3079	714	Hof	169,6	73,2	6,0	66,8	10,5	326,0	88,0	55 068	23 772	1 934	21 695	3 421	105 891	28 581	
8243	716	Re	403,7	161,8	19,5	159,1	60,1	804,2	245,0	48 977	19 623	2 368	19 301	7 297	97 567	29 722	
5147	719	Andebu	261,2	95,4	6,3	67,3	20,1	450,3	141,0	50 742	18 543	1 221	13 076	3 911	87 493	27 395	
10127	720	Stokke	498,6	170,6	30,8	221,5	37,5	958,9	306,0	49 233	16 842	3 039	21 872	3 701	94 688	30 216	
20082	722	Nøtterøy	1 035,6	283,6	77,8	546,4	30,7	1 974,0	733,0	51 568	14 121	3 872	27 208	1 529	98 298	36 500	
4566	723	Tjøme	239,8	63,7	13,9	129,1	6,0	452,6	145,0	52 523	13 955	3 044	28 274	1 320	99 116	31 756	
2445	728	Lardal	132,3	48,8	2,3	41,4	15,2	240,0	63,0	54 101	19 961	947	16 933	6 198	98 141	25 767	
33550	805	Porsgrunn	1 861,0	564,7	118,1	661,6	63,7	3 269,0	1 065,0	55 470	16 831	3 519	19 720	1 898	97 437	31 744	
50761	806	Skien	2 683,4	829,3	229,7	1 231,6	105,5	5 079,5	1 544,0	52 863	16 338	4 526	24 263	2 078	100 066	30 417	
12314	807	Nolodden	786,1	239,5	48,3	273,2	43,5	1 390,6	351,0	63 836	19 448	3 924	22 186	3 534	112 927	28 504	
2362	811	Siljan	103,2	47,5	3,2	57,1	8,5	219,6	70,0	43 713	20 104	1 351	24 174	3 611	92 953	29 636	
14104	814	Bamble	674,3	206,7	52,4	242,9	28,9	1 205,1	468,0	47 807	14 653	3 716	17 222	2 048	85 446	33 182	
10477	815	Kragerø	625,7	205,1	40,6	161,2	25,9	1 058,4	287,0	59 719	19 580	3 872	15 386	2 470	101 026	27 393	
4163	817	Drangedal	244,9	102,1	7,3	65,9	27,8	448,1	107,0	58 835	24 532	1 752	15 830	6 679	107 628	25 703	
6571	819	Nome	385,1	182,0	48,8	77,6	42,6	736,1	180,0	58 609	27 695	7 422	11 809	6 485	112 021	27 393	
5307	821	Bø	274,2	96,1	37,8	110,8	28,8	547,8	143,0	51 672	18 111	7 128	20 878	5 424	103 214	26 946	
4291	822	Sauherad	241,0	98,6	15,5	79,5	24,1	458,7	114,0	56 155	22 984	3 612	18 527	5 623	106 901	26 567	
6247	826	Tinn	373,1	121,8	24,2	95,9	46,8	661,8	190,0	59 730	19 505	3 867	15 351	7 487	105 940	30 415	
1619	827	Hjartdal	89,8	44,7	5,0	24,5	18,8	182,8	44,0	55 458	27 586	3 097	15 133	11 641	112 914	27 177	
2912	828	Sejor	171,7	60,9	10,9	44,6	27,5	315,7	79,0	58 968	20 917	3 757	15 316	9 450	108 408	27 129	
2575	829	Kviteseid	134,2	61,2	5,5	28,3	24,8	252,0	68,0	52 101	23 761	2 124	10 214	9 650	97 850	26 408	
1407	830	Nissedal	72,9	39,6	2,7	13,0	9,3	137,5	42,0	51 799	28 114	1 944	9 240	6 618	97 713	29 851	
1369	831	Fyresdal	71,0	39,1	3,6	12,9	15,4	142,1	31,0	51 891	28 584	2 664	9 423	11 223	103 784	22 644	
2417	833	Tokke	128,9	47,7	13,2	46,1	21,7	257,6	64,0	53 344	19 746	5 469	19 073	8 966	106 598	26 479	
3694	834	Vinje	172,4	69,1	8,7	61,1	57,1	368,4	114,0	46 668	18 703	2 344	16 540	15 464	99 719	30 881	
6863	901	Risør	396,4	167,1	40,1	67,3	12,4	683,3	184,0	57 763	24 351	5 843	9 806	1 805	99 569	28 810	
19224	904	Grimstad	980,8	283,1	75,0	330,6	47,7	1 717,2	557,0	51 018	14 723	3 900	17 197	2 481	89 325	28 974	
39826	906	Arendal	2 153,9	614,6	193,5	975,6	82,0	4 019,6	1 231,0	54 082	15 433	4 860	24 497	2 058	100 929	30 909	
2506	911	Gjerstad	146,0	23,7	2,2	20,6	14,3	206,8	60,0	58 272	9 455	870	8 220	5 697	82 514	23 943	
1849	912	Vegårshei	92,3	56,3	3,5	21,6	9,8	183,4	44,0	49 917	30 439	1 886	11 682	5 288	99 213	23 797	
5838	914	Ivedestrand	345,6	108,2	32,7	80,3	11,5	578,3	166,0	59 201	18 541	5 600	13 755	1 964	99 062	28 434	
4764	919	Froland	235,0	83,0	30,1	78,0	14,0	440,1	122,0	49 337	17 422	6 313	16 373	2 934	92 379	25 609	
9030	926	Lillesand	464,7	138,4	51,0	143,6	18,3	816,0	297,0	51 461	15 323	5 648	15 903	2 032	90 366	32 890	
4387	928	Birkenes	212,2	91,4	11,8	47,7	15,5	378,5	110,0	48 370	20 823	2 683	10 873	3 529	86 278	25 074	
1785	929	Åmli	108,0	56,5	10,5	16,4	15,8	207,2	42,0	60 521	31 661	5 861	9 188	8 863	116 093	23 529	
1170	935	Iveland	59,0	33,9	3,1	10,4	9,2	115,6	27,0	50 429	28 960	2 608	8 889	7 876	98 762	23 077	
3324	937	Evje og Hornnes	171,7	62,7	18,3	46,5	22,9	322,1	91,0	51 646	18 866	5 508	13 989	6 886	96 895	27 377	
1296	938	Bygland	72,9	49,3	2,2	18,4	12,6	155,4	34,0	56 250	38 020	1 682	14 198	9 759	119 908	26 235	
1348	940	Valle	66,7	40,2	7,8	13,0	15,2	142,9	42,0	49 455	29 835	5 821	9 644	11 269	106 023	31 157	
874	941	Bykle	29,7	15,7	6,1	5,3	6,0	62,8	38,0	33 938	17 957	6 982	6 064	6 903	71 845	43 478	
76917	1001	Kristiansand	3 865,7	1 319,1	377,7	1 838,8	137,2	7 536,5	2 422,0	50 258	17 150	4 911	23 880	1 784	97 982	31 488	
14069	1002	Mandal	787,9	246,3	74,4	188,0	31,2	1 327,8	403,0	56 000	17 505	5 291	13 363	2 216	94 375	28 645	
9446	1003	Farsund	449,0	145,1	41,6	90,3	45,6	771,6	289,0	47 535	15 361	4 405	9 560	4 827	81 688	30 595	
8852	1004	Flekkefjord	476,1	180,4	47,2	164,9	27,4	895,9	261,0	53 786	20 382	5 327	18 629	3 091	101 214	29 485	
12513	1014	Vennesla	663,4	227,1	43,5	139,1	34,1	1 107,1	315,0	53 018	18 147	3 473	11 116	2 724	88 478	25 174	
5621	1017	Songdalen	274,4	115,4	12,5	84,5	18,8	505,5	143,0	48 818	20 522	2 221	15 033	3 336	89 930	25 440	
9609	1018	Søgne	449,4	119,5	41,1	160,3	15,2	785,6	299,0	46 770	12 436	4 282	16 682	1 586	81 756	31 117	
2171	1021	Marnardal	120,5	60,0	3,7	19,4	18,8	222,4	54,0	55 514	27 630	1 704	8 936	8 681	102 463	24 873	
894	1026	Åseral	45,0	25,3	0,5	3,8	15,1	89,6	22,0	50 284	28 273	517	4 251	16 855	100 179	24 609	
1556	1027	Audnedal	79,5	49,9	8,3	9,9	20,8	168,3	40,0	51 081	32 048	5 348	6 362	13 345	108 185	25 707	
4486	1029	Lindesnes	248,7	98,8	13,9	31,6	22,1	415,0	120,0	55 435	22 020	3 092	7 044	4 916	92 507	26 750	
7296	1032	Lyngdal	372,2	130,8	20,3	51,4	28,0	602,7	198,0	51 012	17 922	2 788	7 045	3 840	82 807	27 138	
1583	1034	Hægebostad	87,3	56,1	4,2	10,9	32,2	190,7	43,0	55 138	35 462	2 628	6 886	20 351	120 465	27 164	
5564	1037	Kvinesdal	294,4	109,8	19,4	48,4	34,2	506,2	154,0	52 905	19 734	3 490	8 699	6 142	90 969	27 678	
1740	1046	Sirdal	80,5	28,2	7,4	18,6	23,1	157,8	61,0	46 284	16 191	4 251	10 690	13 264	90 680	35 057	
13418	1101	Eigersund	630,2	240,1	46,6	220,5	75,6	1 212,9	426,0	46 968	17 891	3 471	16 433	5 631	90 393	31 748	
58947	1102	Sandnes	2 352,2	672,3	171,3	1 583,9	142,0	4 921,7	2 157,0	39 904	11 406	2 905	26 870	2 409	83 494	36 592	
115157	1103	Stavanger	4 812,5	1 389,1	428,7	4 628,0	252,6	11 511,0	4 968,0	41 791	12 063	3 723	40 189	2 194	99 959	43 141	
31738	1106	Haugesund	1 566,0	503,9	135,7	887,4	52,4	3 145,4	1 069,0	49 340	15 877	4 275	27 960	1 652	99 106	33 682	
3301	1111	Sokndal	167,0	66,1	2,2	28,0	18,2	281,5	93,0	50 577	20 037	667	8 482	5 514	85 277	28 173	
3098	1112	Lund	131,1	67,6	1,1	41,8	30,3	271,9	82,0	42 325	21 828	355	13 493	9 766	87 766	26 469	
2475	1114	Bjerkreim	99,9	50,9	3,3	24,7	73,6	252,3	73,0	40 358	20 547	1 334	9 980	29 740	101 959	29 495	
14883	1119	Hå	594,0	275,6	23,5	195,4	161,0	1 249,4	456,0	39 909	18 518	1 577	13 129	10 815	83 948	30 639	
14832	1120	Klepp	555,1	202,8	33,7	198,4	116,4	1 106,4	491,0	37 425	13 671	2 275	13 376	7 846	74 593	33 104	
14807	1121	Time	565,3	203,7	64,5	232,5	104,6	1 170,8	494,0	38 179	13 760	4 359	15 702	7 067	79 067	33 363	
9426	1122	Gjesdal	319,5	152,7	16,5	142,6	61,6	692,9	295,0	33 900	16 197	1 751	15 128	6 534	73 510	31 296	
20138	1124	Sola	759,9	239,0	44,0	575,3	52,8	1 671,1	884,0	37 737	11 870	2 185	28 568	2 624	82 984	43 897	
9304	1127	Randaberg	367,6	109,4	34,8	205,6	26,9	744,3	363,0	39 514	11 753	3 745	22 098	2 890	79 999	39 015	
1092	1129	Forsand	49,0	30,3	1,5	7,8	18,7	107,3	31,0	44 866	27 791	1 343	7 143	17 082	98 226	28 388	

		Tall i mill. kroner							Tall i kroner/innbygger							
Innbyggere per 31.12.2005			Personrettede	Kommuneoverføringer	Fylkeskommunale overføringer	Statslønninger	Næringsrettede	Sum overføringer	Statskatt	Personrettede	Kommuneoverføringer	Fylkeskommunale overføringer	Statslønninger	Næringsrettede	Sum overføringer	Statskatt
10566	1130	Strand	451,1	176,0	37,4	134,5	39,7	838,7	331,0	42 691	16 659	3 540	12 730	3 757	79 377	31 327
2723	1133	Hjelmeland	115,4	59,1	2,9	20,5	82,3	280,3	79,0	42 370	21 712	1 077	7 528	30 236	102 924	29 012
3883	1134	Suldal	177,9	76,9	11,7	44,8	67,2	378,6	104,0	45 823	19 805	3 022	11 537	17 302	97 490	26 783
4769	1135	Sauda	256,2	93,3	27,9	58,9	27,8	464,0	137,0	53 729	19 562	5 844	12 351	5 820	97 305	28 727
2729	1141	Finnøy	121,7	73,9	10,3	21,7	68,3	295,9	78,0	44 612	27 081	3 763	7 952	25 034	108 442	28 582
3412	1142	Rennesøy	130,3	60,0	3,3	53,7	45,4	292,6	127,0	38 193	17 574	967	15 739	13 294	85 767	37 222
521	1144	Kvitsøy	23,5	18,3	0,7	7,1	7,4	57,0	15,0	45 149	35 115	1 408	13 628	14 189	109 489	28 791
770	1145	Bokn	36,3	22,2	0,7	12,9	11,6	83,7	21,0	47 088	28 862	953	16 753	15 048	108 705	27 273
9349	1146	Tysvær	376,1	175,3	20,5	251,7	81,6	905,2	273,0	40 227	18 750	2 197	26 923	8 731	96 828	29 201
37928	1149	Karmøy	1 657,4	577,8	107,5	623,9	91,5	3 058,1	1 146,0	43 699	15 234	2 833	16 480	2 413	80 628	30 215
209	1151	Utsira	10,7	16,6	0,0	1,9	1,7	30,9	6,0	51 337	79 349	0	9 091	8 265	148 042	28 708
8119	1160	Vindafjord	336,2	166,8	20,9	93,0	156,0	772,9	239,0	41 413	20 547	2 575	11 455	19 209	95 198	29 437
242158	1201	Bergen	11 244,4	3 448,2	792,4	8 624,3	872,2	24 981,4	8 813,0	46 434	14 239	3 272	35 614	3 602	103 161	36 394
3872	1211	Etna	183,8	79,0	14,9	42,1	62,6	382,4	106,0	47 478	20 392	3 845	10 873	16 177	98 765	27 376
4747	1216	Sveio	203,3	102,2	8,9	77,5	34,7	426,6	133,0	42 827	21 526	1 882	16 326	7 317	89 877	28 018
10808	1219	Bømlo	465,5	215,7	33,1	97,1	64,4	875,8	319,0	43 072	19 955	3 065	8 984	5 955	81 031	29 515
16682	1221	Stord	718,4	264,0	66,6	312,6	30,9	1 392,5	513,0	43 067	15 825	3 994	18 739	1 850	83 474	30 752
2901	1222	Fitjar	126,4	52,7	19,4	25,6	13,9	237,9	81,0	43 562	18 156	6 671	8 825	4 785	81 998	27 921
2795	1223	Tysnes	142,2	80,5	3,3	33,0	26,5	285,5	74,0	50 881	28 814	1 198	11 807	9 463	102 163	28 476
13071	1224	Kvinherad	641,9	259,1	38,3	193,3	116,2	1 248,8	360,0	49 109	19 823	2 933	14 788	8 888	95 541	27 542
1060	1227	Jondal	54,9	35,7	1,1	17,9	13,1	122,7	27,0	51 801	33 665	1 053	16 887	12 314	115 719	25 472
7247	1228	Odda	385,0	140,3	27,2	123,6	43,7	719,8	211,0	53 119	19 366	3 749	17 055	6 034	99 324	29 115
3472	1231	Ullensvang	164,8	94,0	3,3	33,8	31,8	327,7	94,0	47 461	27 074	965	9 735	9 149	94 385	27 074
899	1232	Eidfjord	45,3	20,7	0,0	22,9	7,1	96,0	29,0	50 387	23 023	0	25 473	7 857	106 740	32 258
1142	1233	Ulvik	55,0	29,4	14,5	12,4	13,2	124,5	29,0	48 171	25 727	12 710	10 858	11 530	108 996	25 394
986	1234	Granvin	45,9	35,6	4,5	14,9	11,3	112,2	25,0	46 580	36 093	4 530	15 112	11 482	113 797	25 355
13830	1235	Voss	664,9	261,5	89,7	309,3	125,2	1 450,7	386,0	48 078	18 911	6 486	22 364	9 056	104 895	27 910
8306	1238	Kvam	421,4	202,9	37,2	100,5	75,7	837,7	246,0	50 729	24 424	4 481	12 100	9 116	100 849	29 617
3731	1241	Fusa	169,2	83,2	14,5	46,7	26,0	339,6	110,0	45 355	22 300	3 890	12 517	6 966	91 028	29 483
2341	1242	Samnanger	105,9	43,8	4,8	58,6	5,4	218,5	70,0	45 234	18 700	2 067	25 032	2 293	93 326	29 902
15260	1243	Os	625,4	187,0	67,0	346,9	27,8	1 254,1	512,0	40 983	12 257	4 390	22 733	1 823	82 185	33 552
4391	1244	Austevoll	200,0	90,8	18,2	42,7	13,4	365,2	162,0	45 547	20 890	4 153	9 724	3 048	83 163	36 894
5584	1245	Sund	263,6	99,4	12,3	114,9	8,9	499,0	173,0	47 203	17 795	2 200	20 577	1 595	89 371	30 981
20392	1246	Fjell	813,2	265,9	52,5	528,8	24,5	1 686,0	669,0	39 879	13 041	2 573	25 981	1 203	82 677	32 807
22496	1247	Askøy	984,3	368,5	65,5	445,8	26,5	1 890,7	658,0	43 754	16 382	2 912	19 817	1 179	84 044	29 250
4118	1251	Vaksdal	234,0	92,0	4,8	55,9	18,3	405,1	103,0	56 832	22 341	1 175	13 575	4 443	98 366	25 012
354	1252	Modalen	17,9	13,6	0,0	0,4	3,9	35,8	8,0	50 481	38 339	0	1 130	11 046	100 996	22 599
7224	1253	Osterøy	333,6	138,5	20,1	82,3	34,5	609,1	186,0	46 183	19 178	2 782	11 393	4 776	84 312	25 748
5931	1256	Meland	243,4	105,7	19,0	120,0	23,3	511,4	176,0	41 036	17 828	3 200	20 233	3 933	86 229	29 675
4077	1259	Øygarden	198,2	68,4	4,5	61,9	9,3	342,3	114,0	48 619	16 776	1 095	15 183	2 290	83 963	27 962
4635	1260	Radøy	234,5	103,4	19,0	85,6	36,1	478,5	124,0	50 584	22 299	4 095	18 468	7 791	103 237	26 753
13285	1263	Lindås	585,5	218,8	51,0	454,2	56,0	1 365,5	417,0	44 075	16 469	3 838	34 189	4 217	102 788	31 389
2485	1264	Austrheim	107,6	54,8	11,5	141,8	7,1	322,8	93,0	43 285	22 072	4 643	57 062	2 845	129 907	37 425
638	1265	Fedje	35,2	26,0	0,4	13,8	2,3	77,6	19,0	55 102	40 710	583	21 630	3 547	121 572	29 781
1693	1266	Masfjorden	82,5	44,6	2,2	34,7	19,4	183,5	44,0	48 737	26 369	1 319	20 496	11 469	108 390	25 989
11410	1401	Flora	579,9	221,6	74,1	263,8	76,8	1 216,3	334,0	50 827	19 425	6 497	23 120	6 734	106 603	29 273
2417	1411	Gulen	116,5	86,8	3,3	31,4	36,6	274,6	66,0	48 186	35 918	1 382	12 991	15 129	113 606	27 307
877	1412	Solund	48,3	36,5	0,7	8,3	5,9	99,8	25,0	55 131	41 634	762	9 464	6 750	113 741	28 506
1502	1413	Hyllestad	83,1	49,6	4,7	13,1	19,4	169,9	37,0	55 332	33 032	3 113	8 722	12 949	113 147	24 634
4448	1416	Høyanger	227,9	107,5	37,4	78,5	41,8	493,1	129,0	51 238	24 163	8 408	17 648	9 407	110 865	29 002
2847	1417	Vik	149,2	78,5	7,3	35,4	55,1	325,6	71,0	52 398	27 580	2 580	12 434	19 361	114 353	24 939
1406	1418	Balestrand	62,1	75,5	7,3	18,5	10,8	174,2	37,0	44 149	53 675	5 225	13 158	7 656	123 863	26 316
2199	1419	Leikanger	92,3	42,8	55,4	119,8	23,3	333,7	68,0	41 991	19 486	25 208	54 479	10 604	151 768	30 923
6836	1420	Sognndal	292,0	112,1	113,5	196,4	69,9	783,9	194,0	42 715	16 399	16 608	28 730	10 221	114 673	28 379
1733	1421	Aurland	86,1	33,2	19,4	26,6	23,9	189,3	52,0	49 706	19 164	11 176	15 349	13 815	109 211	30 006
2155	1422	Lærdal	99,3	51,7	6,0	83,9	25,1	266,0	63,0	46 098	23 996	2 789	38 933	11 634	123 450	29 234
5549	1424	Årdal	283,1	98,1	41,4	34,4	92,0	549,0	200,0	51 019	17 684	7 462	6 199	16 579	98 943	36 043
4889	1426	Luster	233,0	103,2	35,4	91,6	76,8	540,0	123,0	47 667	21 100	7 240	18 736	15 717	110 459	25 159
3182	1428	Askvoll	170,3	100,7	12,0	33,0	43,3	359,3	83,0	53 507	31 649	3 778	10 371	13 608	112 913	26 084
2881	1429	Fjaler	141,6	90,5	32,7	24,3	55,4	344,5	69,0	49 146	31 406	11 359	8 435	19 226	119 573	23 950
2771	1430	Gaular	134,0	76,1	16,7	51,3	56,9	334,9	71,0	48 342	27 459	6 025	18 513	20 520	120 860	25 623
2918	1431	Jølster	134,2	80,5	30,7	57,7	65,2	368,4	77,0	45 984	27 593	10 528	19 774	22 355	126 235	26 388
11327	1432	Førde	452,8	178,0	152,3	507,1	78,6	1 368,7	369,0	39 973	15 714	13 443	44 769	6 940	120 839	32 577
2699	1433	Naustadal	131,2	74,4	22,0	61,3	41,7	330,6	72,0	48 622	27 573	8 166	22 712	15 435	122 507	26 677
3968	1438	Bremanger	230,0	98,4	5,3	33,2	31,4	398,4	108,0	57 971	24 801	1 346	8 367	7 917	100 403	27 218
6123	1439	Vågsøy	334,5	119,8	44,7	52,5	36,7	588,2	179,0	54 632	19 860	7 308	8 574	5 993	96 067	29 234
2958	1441	Selje	154,0	69,6	9,3	20,2	25,3	278,4	77,0	52 052	23 526	3 161	6 829	8 561	94 129	26 031
5801	1443	Eid	259,0	113,7	53,4	146,9	62,7	635,7	156,0	44 649	19 594	9 210	25 323	10 814	109 591	26 892
1206	1444	Homindal	51,5	39,4	1,3	7,4	24,6	124,3	28,0	42 718	32 650	1 108	6 136	20 423	103 034	23 217
5769	1445	Gloppen	264,5	146,5	66,8	77,4	104,5	659,6	149,0	45 854	25 386	11 577	13 417	18 107	114 340	25 828

		Tall i mill. kroner								Tall i kroner/innbygger							
innbyggere per 31.12.2005			Personrettede	Kommuneoverføringer	Fylkeskommunale overføringer	Statslønninger	Næringsrettede	Sum overføringer	Statskatt		Personrettede	Kommuneoverføringer	Fylkeskommunale overføringer	Statslønninger	Næringsrettede	Sum overføringer	Statskatt
6779	1449	Stryn	301,6	146,5	57,4	53,5	111,6	670,7	189,0	44 491	21 617	8 473	7 892	16 466	98 939	27 680	
24146	1502	Molde	1 189,5	348,9	216,8	889,9	45,8	2 690,9	795,0	49 265	14 450	8 977	36 855	1 898	111 445	32 925	
17067	1503	Kristiansund	1 003,0	313,9	113,2	392,9	35,3	1 858,3	526,0	58 768	18 392	6 632	23 021	2 069	108 881	30 820	
40801	1504	Ålesund	1 918,4	516,8	214,7	1 016,6	61,9	3 728,4	1 336,0	47 018	12 666	5 263	24 916	1 518	91 381	32 744	
3589	1511	Vanylven	196,5	84,7	12,6	19,7	51,9	365,4	94,0	54 739	23 610	3 520	5 489	14 450	101 807	26 191	
2539	1514	Sande	136,8	84,2	4,5	18,1	22,2	265,9	67,0	53 879	33 167	1 791	7 129	8 749	104 715	26 388	
8373	1515	Herøy	436,7	127,8	32,3	38,9	43,2	679,0	278,0	52 158	15 267	3 862	4 646	5 163	81 097	33 202	
6813	1516	Ulstein	313,1	124,9	37,9	46,4	15,6	538,0	222,0	45 962	18 328	5 562	6 811	2 297	78 960	32 585	
4637	1517	Hareid	246,8	83,3	15,2	31,7	20,8	397,9	126,0	53 230	17 975	3 269	6 836	4 496	85 806	27 173	
8322	1519	Volda	420,3	162,4	56,1	264,6	49,7	953,1	227,0	50 506	19 519	6 739	31 795	5 969	114 529	27 277	
10257	1520	Ørsta	554,4	193,9	41,9	152,9	76,3	1 019,5	269,0	54 053	18 903	4 089	14 907	7 439	99 391	26 226	
2093	1523	Ørskog	98,7	71,6	22,7	28,0	10,9	231,9	61,0	47 163	34 192	10 864	13 378	5 211	110 808	29 145	
1808	1524	Norddal	87,5	52,4	3,0	10,4	45,8	199,1	47,0	48 399	28 971	1 677	5 752	25 341	110 141	25 996	
4544	1525	Stranda	220,2	95,5	22,2	27,7	55,8	421,4	132,0	48 457	21 020	4 893	6 096	12 276	92 741	29 049	
996	1526	Stordal	46,6	36,9	1,0	5,2	13,2	102,9	26,0	46 794	37 023	1 015	5 221	13 212	103 265	26 104	
7421	1528	Sykkylven	280,9	116,5	34,4	38,6	24,4	494,8	223,0	37 853	15 698	4 630	5 201	3 287	66 670	30 050	
3638	1529	Skodje	155,7	76,7	16,7	63,3	9,7	322,1	100,0	42 805	21 093	4 583	17 400	2 653	88 534	27 488	
7502	1531	Sula	350,2	138,1	28,3	98,2	10,9	625,7	201,0	46 684	18 403	3 772	13 090	1 452	83 400	26 793	
6630	1532	Giske	297,3	112,2	16,2	108,9	20,6	555,2	187,0	44 848	16 919	2 439	16 425	3 106	83 738	28 205	
8643	1534	Haram	419,6	172,7	30,8	58,9	82,8	764,8	255,0	48 548	19 983	3 566	6 815	9 579	88 491	29 504	
6442	1535	Vestnes	324,2	27,3	27,3	51,1	33,6	669,2	170,0	50 332	36 176	4 235	7 932	5 210	103 886	26 389	
7347	1539	Rauma	377,4	149,5	37,4	78,5	86,6	729,5	203,0	51 372	20 353	5 089	10 685	11 790	99 289	27 630	
3139	1543	Neset	168,4	68,4	4,5	31,2	45,5	317,9	77,0	53 632	21 783	1 449	9 939	14 481	101 285	24 530	
1923	1545	Midsund	97,3	65,7	2,0	17,1	14,3	196,5	55,0	50 621	34 186	1 051	8 892	7 420	102 170	28 601	
1270	1546	Sandøy	60,8	45,1	1,5	5,5	12,5	125,4	42,0	47 893	35 505	1 194	4 331	9 839	98 761	33 071	
3099	1547	Aukra	149,5	76,2	21,7	42,5	23,0	312,9	98,0	48 250	24 577	7 011	13 714	7 430	100 981	31 623	
9088	1548	Fræna	440,2	175,6	40,9	124,4	86,0	867,1	254,0	48 440	19 324	4 503	13 688	9 458	95 413	27 949	
3342	1551	Eide	164,7	75,8	9,6	40,7	36,7	327,5	92,0	49 283	22 679	2 873	12 178	10 996	98 009	27 528	
5360	1554	Averøy	286,0	98,9	21,7	61,4	38,9	507,0	158,0	53 363	18 449	4 054	11 455	7 262	94 582	29 478	
5380	1556	Frei	240,2	88,8	20,2	103,6	10,6	463,4	155,0	44 646	16 508	3 757	19 257	1 973	86 141	28 810	
2676	1557	Gjemnes	121,8	74,6	3,5	57,3	48,9	306,2	74,0	45 519	27 892	1 322	21 413	18 277	114 421	27 653	
3099	1560	Tingvoll	170,1	112,0	21,2	31,3	43,1	377,8	78,0	54 900	36 150	6 848	10 100	13 922	121 920	25 169	
7323	1563	Sunnadal	355,0	154,3	32,3	91,9	66,9	700,4	229,0	48 478	21 071	4 416	12 560	9 133	95 648	31 271	
6107	1566	Sumnadal	295,5	142,7	23,2	48,5	95,5	605,4	146,0	48 391	23 363	3 806	7 942	15 631	99 133	29 907	
2088	1567	Rindal	109,2	54,4	4,5	13,5	54,9	236,5	47,0	52 281	26 065	2 178	6 466	26 287	113 276	22 510	
1693	1571	Halsa	98,5	55,0	2,0	14,3	34,2	204,0	40,0	58 179	32 492	1 194	8 447	20 197	120 508	23 627	
2192	1573	Smøla	127,7	70,1	3,5	24,0	32,4	257,8	65,0	58 256	31 995	1 614	10 949	14 804	117 617	29 653	
3591	1576	Aure	200,7	117,7	2,5	93,4	59,4	473,7	93,0	55 897	32 762	704	26 009	16 555	131 927	25 898	
158613	1601	Trondheim	7 570,8	2 493,5	611,8	7 049,3	1 090,9	18 816,2	5 412,0	47 731	15 720	3 857	44 443	6 878	118 630	34 121	
4293	1612	Hemne	223,4	86,9	16,1	65,4	63,7	455,5	108,0	52 033	20 246	3 750	15 234	14 829	106 092	25 157	
1046	1613	Snillfjord	53,5	40,2	0,8	9,2	24,6	128,3	25,0	51 124	38 389	770	8 795	23 560	122 638	23 901	
4021	1617	Hitra	242,6	121,4	14,1	28,3	51,1	457,5	99,0	60 332	30 193	3 503	7 038	12 720	113 786	24 621	
4059	1620	Frøya	231,9	106,4	19,3	20,3	48,0	425,9	103,0	57 126	26 208	4 760	5 001	11 828	104 923	25 376	
5113	1621	Ørland	248,3	96,1	22,5	218,9	61,7	647,5	140,0	48 555	18 803	4 408	42 812	12 068	126 647	27 381	
1779	1622	Agdenes	92,5	61,3	2,4	14,2	32,6	202,9	44,0	51 982	34 454	1 357	7 982	18 299	114 075	24 733	
6417	1624	Rissa	344,2	150,1	22,5	73,0	90,2	680,0	151,0	53 634	23 391	3 513	11 376	14 063	105 976	23 531	
4634	1627	Bjugn	268,5	112,1	18,1	71,5	54,1	524,3	110,0	57 939	24 186	3 909	15 429	11 682	113 145	23 738	
3315	1630	Åfjord	181,1	99,4	15,3	22,8	69,1	387,6	76,0	54 621	29 976	4 614	6 878	20 833	116 921	22 926	
1066	1632	Roan	59,1	43,2	2,0	8,3	20,4	133,0	23,0	55 459	40 528	1 888	7 786	19 146	124 807	21 576	
1059	1633	Osen	62,5	41,5	0,8	6,4	18,7	129,9	25,0	59 061	39 217	760	6 043	17 622	122 703	23 607	
6499	1634	Oppdal	317,2	137,4	29,0	56,1	139,5	679,1	181,0	48 807	21 135	4 459	8 632	21 461	104 494	27 850	
2853	1635	Rennebu	136,3	65,5	3,6	25,0	59,1	289,5	61,0	51 386	24 680	1 365	9 423	22 283	109 138	22 993	
3903	1636	Meldal	234,1	112,8	26,6	38,0	54,2	465,7	93,0	59 979	28 905	6 806	9 736	13 884	119 310	23 828	
10632	1638	Orkdal	544,0	186,1	37,8	240,4	53,9	1 062,2	292,0	51 171	17 505	3 559	22 611	5 065	99 910	27 464	
5639	1640	Røros	280,5	129,3	29,8	66,6	104,5	610,7	151,0	49 743	22 935	5 282	11 811	18 527	108 297	26 778	
2087	1644	Holtålen	108,8	62,8	5,2	36,8	32,8	246,4	51,0	52 115	30 067	2 507	17 633	15 730	118 053	24 437	
5873	1648	Midtre Gauldal	288,3	137,7	25,0	66,9	104,6	622,5	138,0	49 091	23 450	4 249	11 391	17 815	105 997	23 497	
14176	1653	Melhus	648,2	250,9	55,9	316,8	67,4	1 339,2	388,0	45 728	17 697	3 947	22 348	4 754	94 473	27 370	
6146	1657	Skaun	293,2	118,9	17,7	147,9	34,2	611,9	173,0	47 707	19 342	2 882	24 064	5 566	99 561	28 148	
5353	1662	Klæbu	279,3	116,4	14,5	132,8	25,1	568,0	152,0	52 168	21 738	2 707	24 809	4 692	106 113	28 395	
12213	1663	Malvik	529,3	167,8	41,9	424,2	25,6	1 188,7	386,0	43 338	13 738	3 427	34 733	2 098	97 335	31 606	
3940	1664	Selbu	200,6	95,1	18,5	46,3	54,9	415,4	98,0	50 911	24 144	4 699	11 751	13 925	105 431	24 873	
874	1665	Tydal	46,6	22,2	0,0	12,7	16,4	97,9	22,0	53 295	25 406	0	14 531	18 746	111 978	25 172	
20477	1702	Steinkjer	1 088,4	354,2	206,4	422,7	200,3	2 272,0	531,0	53 154	17 296	10 080	20 643	9 780	110 953	25 932	
12574	1703	Namsos	680,8	285,1	88,2	394,8	120,3	1 569,1	344,0	54 141	22 672	7 012	31 398	9 568	124 792	27 358	
2531	1711	Meråker	133,2	69,4	17,1	16,2	21,2	257,2	60,0	52 637	27 424	6 762	6 401	8 385	101 609	23 706	
19892	1714	Stjørdal	924,7	342,3	115,7	504,8	98,1	1 985,5	567,0	46 486	17 206	5 814	25 377	4 931	99 814	28 504	
2467	1717	Frosta	128,6	64,0	6,2	19,0	29,8	247,7	56,0	52 143	25 951	2 523	7 702	12 078	100 397	22 700	
3496	1718	Leksvik	182,7	99,2	19,2	26,7	49,4	377,1	83,0	52 261	28 368	5 489	7 637	14 117	107 672	23 741	
18080	1719	Levanger	893,0	329,6	129,7	588,8	178,6	2 119,7	490,0	49							

		Tall i mill. kroner							Tall i kroner/innbygger								
Innbyggere per 31.12.2005			Personrettede	Kommuneoverføringer	Fylkeskommunale overføringer	Statslønninger	Næringsrettede	Sum overføringer	Statskatt		Personrettede	Kommuneoverføringer	Fylkeskommunale overføringer	Statslønninger	Næringsrettede	Sum overføringer	Statskatt
13900	1721	Verdal	719,3	266,4	78,3	209,8	110,6	1 384,4	341,0	51 746	19 167	5 634	15 094	7 959	99 600	24 532	
893	1723	Mosvik	47,7	33,7	2,6	4,9	16,2	105,1	18,0	53 447	37 737	2 904	5 487	18 145	117 720	20 157	
2644	1724	Verran	179,2	81,2	4,7	15,2	26,6	306,9	56,0	67 781	30 721	1 765	5 749	10 050	116 066	21 180	
1749	1725	Namdalseid	101,6	59,8	5,7	18,9	51,5	237,6	39,0	58 083	34 219	3 262	10 806	29 457	135 826	22 298	
5938	1729	Inderøy	287,4	122,7	60,7	104,9	57,1	632,9	150,0	48 401	20 669	10 219	17 666	9 624	106 579	25 261	
2251	1736	Snåsa	121,8	72,2	10,4	25,2	55,9	285,5	50,0	54 114	32 056	4 608	11 195	24 838	126 811	22 212	
1503	1738	Lieme	76,5	59,3	2,1	15,2	29,6	182,6	34,0	50 890	39 436	1 380	10 113	19 687	121 506	22 621	
544	1739	Røyrvik	28,0	24,1	1,0	4,8	12,4	70,4	12,0	51 558	44 267	1 907	8 824	22 780	129 334	22 059	
919	1740	Namsskogan	55,7	27,2	1,6	9,5	19,7	113,7	21,0	60 611	29 608	1 693	10 337	21 453	123 703	22 851	
2416	1742	Grong	134,1	72,6	27,0	31,4	40,7	305,7	62,0	55 503	30 037	11 162	12 997	16 847	126 547	25 662	
1279	1743	Høylandet	68,4	43,8	4,7	11,9	32,0	160,7	30,0	53 472	34 239	3 649	9 304	25 012	125 676	23 456	
3493	1744	Overhalla	169,5	80,1	21,8	59,6	71,9	402,8	88,0	48 526	22 927	6 236	17 063	20 573	115 324	25 193	
714	1748	Fosnes	38,8	35,9	2,1	7,0	21,0	104,9	15,0	54 399	50 297	2 905	9 804	29 464	146 870	21 008	
1174	1749	Flatanger	67,1	48,5	1,0	10,5	21,7	148,9	26,0	57 188	41 326	883	8 944	18 476	126 818	22 147	
4011	1750	Vikna	201,1	104,5	30,6	54,4	62,2	452,8	105,0	50 128	26 050	7 629	13 563	15 518	112 887	26 178	
5154	1751	Nærøy	296,7	134,0	17,6	55,6	99,9	603,8	116,0	57 558	26 000	3 421	10 788	19 386	117 152	22 507	
595	1755	Leka	39,5	28,9	0,5	3,8	19,5	92,2	14,0	66 418	48 592	872	6 387	32 735	155 003	23 529	
44992	1804	Bodø	1 988,7	749,0	599,0	2 222,4	437,9	5 996,9	1 480,0	44 201	16 647	13 313	49 395	9 732	133 288	32 895	
18365	1805	Narvik	1 130,6	377,7	196,2	554,3	168,6	2 427,4	543,0	61 560	20 569	10 682	30 182	9 180	132 173	29 567	
1741	1811	Bindal	111,7	68,8	4,2	12,5	30,0	227,1	36,0	64 147	39 495	2 397	7 180	17 232	130 451	20 678	
2048	1812	Sømna	113,8	69,5	13,2	28,6	64,8	290,0	47,0	55 588	33 926	6 454	13 965	31 654	141 586	22 949	
7565	1813	Brønnøy	408,0	214,2	75,8	195,5	102,9	996,4	196,0	53 937	28 311	10 023	25 843	13 596	131 710	25 909	
1308	1815	Vega	79,6	51,6	4,9	15,4	39,2	190,7	29,0	60 871	39 475	3 723	11 774	29 988	145 831	22 171	
516	1816	Vevelstad	29,2	27,8	0,7	2,7	15,3	75,8	10,0	56 613	53 969	1 348	5 233	29 674	146 836	19 380	
1725	1818	Herøy	103,0	70,7	2,1	11,3	21,9	209,0	42,0	59 690	40 999	1 210	6 551	12 718	121 167	24 348	
7306	1820	Alstahaug	378,5	172,0	73,0	203,1	92,3	918,9	195,0	51 805	23 539	9 998	27 799	12 638	125 779	26 690	
2156	1822	Leirfjord	119,7	78,3	6,3	25,6	46,8	276,6	46,0	55 520	36 321	2 904	11 874	21 687	128 305	21 336	
13440	1824	Vefsn	743,7	283,7	181,6	283,1	159,4	1 651,5	365,0	55 338	21 107	13 509	21 064	11 863	122 881	27 158	
1543	1825	Grane	92,5	48,6	9,0	30,7	24,4	205,2	36,0	59 948	31 511	5 861	19 896	15 782	132 998	23 331	
1503	1826	Hattfjelldal	82,7	64,4	6,3	13,0	42,0	208,4	31,0	54 999	42 866	4 166	8 649	27 949	138 628	20 625	
1507	1827	Donna	86,3	64,2	2,1	12,4	34,0	198,9	33,0	57 289	42 569	1 385	8 228	22 536	132 007	21 898	
1769	1828	Nesna	93,5	69,2	4,2	42,5	33,2	242,5	41,0	52 829	39 128	2 359	24 025	18 749	137 090	23 177	
4542	1832	Hemnes	279,4	108,0	13,9	63,0	69,3	533,6	103,0	61 507	23 779	3 063	13 871	15 267	117 487	22 677	
25355	1833	Rana	1 439,4	478,3	221,9	610,7	250,3	3 006,6	665,0	56 771	18 863	8 752	24 086	9 871	118 343	26 228	
1971	1834	Lurøy	108,4	90,1	2,8	13,3	25,6	240,1	46,0	54 974	45 721	1 412	6 748	12 968	121 823	23 338	
453	1835	Træna	22,0	23,9	0,0	1,9	3,8	51,6	14,0	48 456	52 757	0	4 194	8 413	113 820	30 905	
1376	1836	Rødøy	74,1	67,0	1,4	7,9	22,2	172,6	30,0	53 832	48 693	1 011	5 741	16 155	125 433	21 802	
6715	1837	Meløy	357,6	151,3	52,2	86,0	99,1	746,1	190,0	53 248	22 533	7 770	12 807	14 755	111 113	28 295	
2107	1838	Gildeskål	134,8	82,1	15,3	26,2	22,7	281,2	49,0	63 980	38 986	7 264	12 435	10 784	133 449	23 256	
1159	1839	Belam	74,6	35,6	2,8	9,7	24,2	146,9	23,0	64 377	30 739	2 401	8 369	20 886	126 772	19 845	
4751	1840	Saltdal	257,1	190,0	55,0	59,4	51,6	613,1	119,0	54 124	39 982	11 567	12 503	10 866	129 402	25 047	
9551	1841	Fauske	531,5	185,9	116,9	200,9	126,3	1 161,5	253,0	55 651	19 464	12 236	21 034	13 223	121 610	26 489	
2119	1845	Sorfjord	130,7	56,5	9,0	24,1	20,2	240,6	48,0	61 682	26 687	4 268	11 373	9 549	113 559	22 652	
2760	1848	Steigen	168,2	105,3	8,3	36,0	36,7	354,6	59,0	60 957	38 165	3 025	13 043	13 285	128 474	21 377	
1821	1849	Hamarøy	111,8	67,8	25,7	26,0	35,9	267,2	44,0	61 387	37 206	14 135	14 278	19 736	146 741	24 163	
2118	1850	Tysfjord	134,4	78,3	5,6	17,6	24,9	260,8	51,0	63 460	36 975	2 628	8 310	11 751	123 124	24 079	
2314	1851	Lødingen	143,1	72,3	15,3	52,0	21,5	304,3	62,0	61 861	31 264	6 614	22 472	9 313	131 523	26 793	
1396	1852	Tjeldsund	85,7	56,6	1,4	68,2	12,5	224,4	36,0	61 360	40 565	997	48 854	8 965	160 741	25 788	
1365	1853	Evenes	91,3	50,6	2,8	37,1	14,3	196,1	31,0	66 896	37 087	2 039	27 179	10 482	143 684	22 711	
2701	1854	Ballangen	189,2	89,3	7,0	21,0	29,2	335,6	61,0	70 032	33 056	2 576	7 775	10 816	124 254	22 584	
598	1856	Røst	30,5	23,1	0,0	7,4	10,1	71,2	17,0	51 068	38 702	0	12 375	16 923	119 068	28 428	
748	1857	Værøy	39,6	29,0	2,1	5,2	5,9	81,8	23,0	52 992	38 770	2 790	6 952	7 893	109 397	30 749	
1454	1859	Flakstad	87,2	48,8	2,1	8,9	12,7	159,7	37,0	59 988	33 535	1 435	6 121	8 727	109 807	25 447	
10797	1860	Vestvågøy	641,1	284,9	120,3	173,9	134,2	1 354,5	269,0	59 378	26 391	11 146	16 106	12 431	125 452	24 914	
9021	1865	Vågan	533,3	227,4	81,4	106,4	95,5	1 044,0	238,0	59 114	25 207	9 022	11 795	10 587	115 726	26 383	
8001	1866	Hadsel	453,6	188,5	109,2	175,1	94,9	1 021,3	205,0	56 697	23 555	13 650	21 885	11 863	127 650	25 622	
2946	1867	Bø	203,6	111,0	8,3	25,7	31,0	379,6	62,0	69 103	37 681	2 834	8 724	10 509	128 850	21 045	
4567	1868	Øksnes	268,4	129,0	16,0	24,9	46,2	484,5	115,0	58 760	28 254	3 503	5 452	10 111	106 080	25 181	
9639	1870	Sortland	496,8	252,6	120,3	155,8	114,4	1 140,0	255,0	51 543	26 209	12 486	16 164	11 870	118 271	26 455	
5245	1871	Andøy	307,4	141,7	32,0	195,6	55,5	732,2	142,0	58 606	27 011	6 101	37 293	10 582	139 593	27 073	
1183	1874	Moskenes	75,3	38,4	4,2	5,8	10,8	134,5	31,0	63 642	32 497	3 528	4 903	9 156	113 726	26 205	
23228	1901	Harstad	1 288,1	466,5	166,5	816,7	211,1	2 948,9	679,0	55 455	20 082	7 167	35 160	9 090	126 953	29 232	
63596	1902	Tromsø	2 985,1	1 099,7	623,1	3 444,4	872,6	9 025,0	2 118,0	46 939	17 292	9 798	54 161	13 722	141 911	33 304	
3067	1911	Kvæfjord	163,7	213,1	47,3	40,9	45,4	510,4	74,0	53 375	69 485	15 417	13 336	14 794	166 407	24 128	
2918	1913	Skånland	183,1	87,1	17,5	65,0	31,5	384,2	75,0	62 745	29 850	5 993	22 276	10 808	131 672	25 703	
537	1915	Bjarkøy	33,0	30,6	0,0	2,8	8,8	75,2	11,0	61 507	56 961	0	5 214	16 428	140 110	20 484	
1630	1917	Ibestad	120,2	74,3	9,1	9,2	17,6	230,4	34,0	73 744	45 555	5 563	5 644	10 826	141 333	20 859	
1245	1919	Gratangen	88,5	59,4	3,9	17,7	14,4	184,0	26,0	71 083	47 737	3 122	14 217	11 598	147 756	20 884	
1035	1920	Lavangen	71,3	50,6	5,2	18,3	9,4	154,8	23,0	68 859	48 862	5 007	17 681	9 123	149 532	22 222	
3799	1922	Barbu	175,2	88,4	29,1	297,8	39,4	629,9	119,0	46 114	23 268	7 673	78				

	Tall i mill. kroner										Tall i kroner/innbygger									
innbyggere per 31.12.2005			Personrettede	Kommuneoverføringer	Fylkeskommunale overføringer	Statslønninger	Næringsrettede	Sum overføringer	Statskatt		Personrettede	Kommuneoverføringer	Fylkeskommunale overføringer	Statslønninger	Næringsrettede	Sum overføringer	Statskatt			
2263	1923	Salangen	120,0	108,8	44,0	51,2	28,4	352,4	56,0		53 024	48 083	19 463	22 625	12 534	155 730	24 746			
6578	1924	Målselv	318,8	156,1	69,3	381,1	74,6	1 000,0	197,0		48 465	23 737	10 536	57 936	11 346	152 020	29 948			
3322	1925	Sørreisa	193,5	86,5	27,9	103,9	29,6	441,3	88,0		58 250	26 025	8 384	31 276	8 910	132 846	26 490			
1295	1926	Dyrøy	83,2	51,9	5,2	14,4	15,7	170,3	27,0		64 215	40 040	4 001	11 120	12 114	131 490	20 849			
1598	1927	Tranøy	110,6	69,4	5,8	16,0	17,7	219,5	36,0		69 211	43 416	3 648	10 013	11 084	137 370	22 528			
1005	1928	Torsken	71,3	-	1,3	4,3	7,3	-	23,0		70 985	-	1 289	4 279	7 266	-	22 886			
996	1929	Berg	67,8	49,5	1,3	5,5	9,1	133,2	25,0		68 031	49 692	1 301	5 522	9 174	133 720	25 100			
11051	1931	Lenvik	691,1	305,7	92,0	167,8	106,9	1 363,4	284,0		62 535	27 658	8 323	15 184	9 669	123 370	25 699			
5569	1933	Balsfjord	303,6	156,0	36,3	91,5	112,9	700,3	126,0		54 519	28 008	6 513	16 430	20 271	125 741	22 625			
2369	1936	Karlsøy	146,6	83,7	3,2	22,2	33,0	288,8	43,0		61 893	35 339	1 367	9 371	13 941	121 911	18 151			
3161	1938	Lyngen	195,0	107,1	12,3	24,9	63,5	402,8	56,0		61 696	33 891	3 893	7 877	20 080	127 438	17 716			
1932	1939	Storffjord	108,5	52,5	7,1	34,9	33,0	236,1	35,0		56 168	27 183	3 688	18 064	17 097	122 201	18 116			
2261	1940	Kåfjord	143,8	83,2	2,6	19,2	45,8	294,6	34,0		63 618	36 795	1 146	8 492	20 248	130 299	15 038			
2971	1941	Skjervøy	196,4	101,3	25,3	22,4	30,7	376,1	54,0		66 095	34 091	8 503	7 540	10 348	126 576	18 176			
4772	1942	Nordreisa	284,7	143,2	67,4	56,7	78,5	630,4	87,0		59 651	30 012	14 117	11 882	16 447	132 108	18 231			
1387	1943	Kvænangen	94,6	56,8	3,9	8,9	19,2	183,4	22,0		68 232	40 979	2 802	6 417	13 808	132 237	15 862			
2338	2002	Vardø	162,0	96,0	37,5	65,6	29,6	390,7	46,0		69 296	41 044	16 046	28 058	12 664	167 107	19 675			
6114	2003	Vadsø	307,0	204,5	142,4	273,3	68,6	995,8	135,0		50 210	33 442	23 295	44 701	11 228	162 876	22 080			
9361	2004	Hammerfest	496,1	233,9	90,3	377,6	149,7	1 347,6	262,0		52 995	24 986	9 645	40 338	15 993	143 956	27 988			
2998	2011	Kautokeino	151,1	114,7	6,4	97,1	40,6	409,9	46,0		50 408	38 255	2 121	32 388	13 544	136 716	15 344			
17889	2012	Alta	986,6	466,6	166,0	409,2	293,7	2 322,0	358,0		55 149	26 083	9 277	22 874	16 418	129 802	20 012			
1213	2014	Loppa	85,5	68,9	1,9	12,1	12,5	180,9	20,0		70 461	56 797	1 573	9 975	10 309	149 115	16 488			
1033	2015	Hasvik	72,4	50,1	3,2	12,5	20,7	158,9	19,0		70 076	48 541	3 078	12 101	20 019	153 814	18 393			
1070	2017	Kvalsund	69,0	48,2	3,2	20,3	10,6	151,3	19,0		64 467	45 074	2 971	18 972	9 914	141 399	17 757			
1376	2018	Måsøy	82,6	61,6	3,2	13,0	21,6	182,0	28,0		60 046	44 786	2 310	9 448	15 670	132 261	20 349			
3330	2019	Nordkapp	204,3	105,7	47,7	60,8	37,2	455,7	69,0		61 362	31 731	14 321	18 258	11 182	136 854	20 721			
4222	2020	Porsanger	273,7	139,7	44,5	167,6	57,9	683,3	87,0		64 820	33 090	10 542	39 697	13 705	161 854	20 606			
2889	2021	Karasjok	140,7	112,5	3,8	112,7	35,5	405,2	50,0		48 704	38 936	1 321	39 010	12 284	140 254	17 307			
1391	2022	Lebesby	94,4	66,9	1,9	14,3	22,5	200,0	25,0		67 845	48 062	1 371	10 280	16 196	143 754	17 973			
1076	2023	Gamvik	77,3	57,0	1,3	17,0	15,5	168,1	20,0		71 839	52 966	1 182	15 799	14 415	156 201	18 587			
1104	2024	Berlevåg	79,5	49,0	1,9	16,8	10,9	158,1	22,0		72 015	44 423	1 728	15 217	9 849	143 233	19 928			
3006	2025	Tana	184,0	111,5	35,6	62,8	63,2	457,2	56,0		61 209	37 105	11 845	20 892	21 036	152 086	18 629			
892	2027	Nesseby	56,1	58,7	4,5	20,5	9,1	148,8	15,0		62 870	65 795	4 990	22 982	10 167	166 804	16 816			
2171	2028	Båtsfjord	131,1	69,2	5,7	19,7	32,3	258,1	45,0		60 397	31 883	2 636	9 074	14 900	118 890	20 728			
9464	2030	Sør-Varanger	573,1	255,2	107,5	413,2	112,8	1 461,7	204,0		60 555	26 961	11 354	43 660	11 918	154 449	21 555			

Statlige utgifters geografi i 2005

Tilnærmet alle former for statlig politikk, både finanspolitiske, pengepolitiske, handelspolitiske og ulike reguleringer, har en regional dimensjon og påvirker dermed regional utvikling. I denne rapporten analyseres finanspolitikken regionale betydning. Analysen baseres på en fullstendig kommunefordeling av tilnærmet hele det norske statsbudsjettets løpende utgifter med unntak av innkjøp av varer og tjenester, renteutgifter og overføringer til utlandet og til petroleums-fondet. På inntektssiden er de direkte personskattene, men ikke de indirekte, kommunefordelt. Analysene viser at de fleste distrikts-kommuner får det vesentligste av sine statlige pengestrømmer gjennom personrettede og kommunerrettede ordninger som bare unntaksvis er begrunnet med at de skal utrette noe for "distriktene". De skal utrette noe for individer som fyller visse kriterier - uansett bosted.

ØF-rapport nr.: 07/2007
ISBN nr.: 978-82-7356-609-6